

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ.

ΤΕΥΧΟΣ 165-166

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1914

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ Ὀδὸς Χαριλάου Τρικοῦπη 22α

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡ. 12

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ 2 ΔΡ.

“ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ”

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ = Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ετησία δραχμαί 12.

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὀδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α.

Ἔτος ΙΔ'. Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1914.

Τεύχος 165 - 166.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνά τὰ καλλιτεχνικά ἐργαστήρια. (Β. Χατζής. — Ε. Ἰωαννίδης. — Ν. Γεωργαντής), ὑπὸ Δ. Ι. Κ.

Τὸ Κράτος καὶ ἡ Τέχνη, ὑπὸ Δ. Κ.

Ποικίλη σελίς. (Ἡ ὄραιότερα φυλή. — Ὑπέροχος πατριωτισμός. — Οἱ πόλεμοι μίξ τεσσαρακονταετίας. — Τέχνη καὶ πόλεμος).

Μπροστά στὴν Παναγιά, ὑπὸ Μαρίας Ζάμλα.

Ἡ δυνὸ μαμάδες, ὑπὸ Ρέας.

Σταλαγματιές, ὑπὸ Ἀμαράντου.

Τὸ χρυσοῦν μετάλλιον, ὑπὸ Δ. Κ.

Σημειώσεις ἐνὸς μηνός, ὑπὸ Λάφουδου.

Θέατρα Ἀθηνῶν, ὑπὸ Κ.

Γράμματα καὶ Τέχνη.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ Α. Β. Υ. ἡ πριγκίπισσα Ἑλένη.

Βασιλεὺς Χατζής.

Βέλγοι ἱππεῖς ἀναπαύομενοι.

Οὐλάνοι συναντῶντες συρματοπλέγματα.

Λυσ. Δύτρας.

Ἄννα Σασλόγλου.

Ἡ ἔλλειψις χάριτος δὲν χρησιμοποιεῖ ἢ «Πινακοθήκη» καὶ ἡ παραλαβὴ αὐτοῦ ἐξ Ἑυρώπης ὑπερμεσοῦντος Νοεμβρίου, ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ ἐκδώσωμεν ἠνωμένα τὰ φύλλα τῶν μηνῶν Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ καθυστέρησις εἰς τὴν τακτικὴν ἐκδόσιν. Τὸ προσεχὲς φύλλον θὰ ἐκδοθῇ ἀκριβῶς μετὰ ἓνα μῆνα.

ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ
ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΩΝ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΟΥ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΥΨ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ

ΤΗΣ Α.Μ. ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΟΛΓΑΣ

Ὀδὸς Πανεπιστημίου 26 καὶ 26α.

ΑΤΕΛΙΕ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

διὰ δεσποινίδας σπουδαζούσας ζωγραφικῆν. — Σχέδιον, ἐλαστογραφία κλπ. — Ἀτελιε κ. Εὐαγγέλου Ἰωαννίδου, ἐν τῷ Ζαπταίῳ 9—12 καθ' ἑκάστην.

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

Ἦθοποιῶ. — Τὴν «Γαλαίκα καὶ τὸ Νευρόπλαστο» ἔχει πρὸς τριετίας μελοποιήσῃ ὁ Ἰταλὸς Ζαυδοναί. Τὸ μελόδραμα φέρει τὸ ὄνομα Κορσίττα, καί εἶται σὺν γὰ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἔχει μονοκίτην μάλλον βαρείαν, μεταξὺ Βέμπο καὶ Βάγνερ. Καὶ ἡ «Φραγκίσκα ἐξ Ἀρμίνου» ἔχει μελοποιήσῃ ὑπὸ τοῦ ἴδιου, ὅστις εἶνε μόλις τριακοντούτης.

Ἀναγνώστη. — Εἰς τὴν Γαλλικὴν «Illustration» ἐδημοσιεύθησαν μέρη τινὰ τῆς Μητροπόλεως τῶν Ῥήμων κατεστραμμένα ἐν τοῦ βομβαρδισμοῦ. Εἰς τὴν Ἰταλικὴν «Illustrazione» ἐδημοσιεύθη εἰς μέγα σχῆμα ἡ Μητροπολις πρὸς τῆς καταστροφῆς. Εἰς τὴν πρώτην ἐδημοσιεύθη καὶ ὁ ἀρχαῖος πολεμικὸς πίναξ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ καὶ παρ' ἡμῶν ζωγράφου κ. Γ. Σκωτ «A la Baionnette» ἐπιγραφόμενος. Ἐπικολούθησαν δὲ τοῦ ἴδιου καλλιτέχρονος ὁ ὄραιος πίναξ «Νυκτερινὴ συμπλοκή» καὶ «Ἐπέλασις».

Ο ΝΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΣΥΜΜΟΡΦΩΘΟΥΝ ΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝΤΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἀνακοινεῖ, ὅτι ἀπὸ τῆς εικοστῆς πέμπτῆς (25) Σεπτεμβρίου 1914 ἀρχομένης τῆς ἰσχύος τοῦ Νόμου 281 «περὶ Σωματείων», καθορίζονται οἱ διοικούντες τὰ παντὸς εἶδους Σωματεία ἐπαγγελματικά, ἀλληλοβοηθητικά, πατριωτικά, θρησκευτικά, κοινωνικά, εὐποικητικά, πολιτικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά, φιλολογικά, τοπικά, κοινοτικά κλπ. ἵνα συμμορφώσῃ πρὸς τὰς διατάξεις αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν 25ην Σεπτεμβρίου δὲν ἔχει πλέον ἰσχὸν πᾶσα προηγουμένη τυχὸν ἐγκρίσις καταστατικῶν, εἴτε δια Β. Διατάγματος, εἴτε κατ' ἄλλον τρόπον γενομένη. Ὅσα ἐν τῶν λειτουργούντων ἤδη σωματείων θέλουσιν νὰ εἶνε νομίμως ἀνεγνωρισμένα, πρέπει νὰ φροντίσουν ὅπως μέχρι τὸ πλὴν τῆς 25ης Δεκεμβρίου ε. ἔ. μεταρρυθμίσουν τὸ καταστατικὸν τῶν καὶ τὸ προσκρίψουν πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου, καταθέσσουν δὲ τὸ καταστατικὸν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον εἰς διπλοῦν, ἵνα ἐπιτύχῃσιν τὴν ἀναγνώρισίν των.

Κατὰ τὸν 281 νόμον τὰ οὕτως ἀναγνωριζόμενα σωματεία θέλουσιν ἀπολαβεῖν διαφόρων πλεονεκτημάτων καὶ προνομίων. Τοιαῦτα εἶνε ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τελῶν καὶ φόρων (χαρτοσήμου, θεαμάτων εἰς τὰς ὑπερ τοῦ ταμείου των παραστάσεις, τεχνδρομικῶν διὰ τὴν πρὸς τὰς ἀρχὰς ἀλληλογραφίαν των κλπ.)

Τὴν σπουδαιότεραν δὲ ἀναμφιδέλωτος κοινωνικὴν σημασίαν ἔχει ἡ εἰδικὴ διάταξις τοῦ νόμου, καθ' ἣν τὰ ἀνεγνωρισμένα ἐπαγγελματικά σωματεία, ἰδρύοντα ἐπαγγελματικὰς σχολὰς διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν μελῶν των, θέλουσιν λαμβάνει εἰς μόνον ἠθικὴν ἐνίσχυσιν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου, ἀλλὰ καὶ ἀνάλογον χρηματικὸν βόηθημα.

Οἱ ἐπιθυμούντες νὰ λάβουν ἀντίπτυκα τοῦ Νόμου ἢ περαιτέρω διασκευὰς καὶ πληροφορίας δύνανται ν' ἀπευθύνωνται δι' ἀπλῆς ἐπιστολῆς τῶν ἢ πρὸς τοὺς οικείους Νομάρχας ἢ καὶ πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἀπ' εὐθείας.

Δημοσιεύθητι μόνον διὰ τῶν ἐχρυσῶν ἐντολῶν ἐφημερίδων.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας)

“ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ”

Παρακαλοῦνται οἱ καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν των, ὅπως ἀποστείλωσιν αὐτὴν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Διεύθυνσιν τῆς «Πινακοθήκης», ἀφαιροῦντες τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς.

Εἰς τοὺς καθυστεροῦντας διακόπτεται ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

ΕΡΓΑ

Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ “ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ”

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ. Σελ. 208.—Δρ. 3.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ. Διηγήματα εἰκονογραφημένα Σελ. 64.—Δρ. 2.

ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ. Πεζὰ ποιήματα μετὰ χρωματιστῶν εἰκόνων. Σελ. 174.—Δρ. 3.

ΣΑΤΥΡΑΙ. Διηγήματα. Σελ. 64.—Δρ. 2.

ΦΩΤΟΣΚΙΑΣΕΙΣ. Πεζὰ ποιήματα μετ' εἰκόνων Σελ. 64.—Δρ. 1.

ΣΕΛΙΔΕΣ. Διηγήματα. Σελ. 128.—Δρ. 2.

ΦΥΛΛΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ. Ἐντυπώσεις καὶ σκέψεις. Σελ. 84.—Δρ. 1.

ΑΝΑΓΛΥΦΑ. Διηγήματα. Σελ. 64.—Δρ. 1.

Πωλοῦνται εἰς τὰ γραφεῖά μας διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Πινακοθήκης» εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

“ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ”

ΤΟ “ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ”, πίναξ Ν. Γύζη Φωτοτυπία εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1. Ἐπὶ χονδροῦ χάριτος δρ. 3.

“ΔΥΟ ΠΟΝΟΙ”, δρᾶμα Φρ. Κοππέ, κατὰ μετάφρασιν Ἀγίδος Θέρου. Ἐπὶ Ὀλλανδικοῦ χάριτος δρ. 1.

ΤΟ “ΜΑΥΣΩΛΕΙΟΝ”, δρᾶμα Ν. Λάσκαρη καὶ Π. Δημητρακοπούλου δρ. 1.

ΤΟ “ΠΑΣΧΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ”, πίναξ Φοῖβου Ἀοιστίου. Φωτοτυπία εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1.

Ἡ “ΜΙΚΡΑ ΕΠΑΙΤΙΣ”, πίναξ L. Perrault. Φωτοτυπία εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1.

Ἡ “ΑΙΩΡΑ”, πίναξ Vigor. Φωτοτυπία εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1.

Ο “ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΥΜΦΗΣ”, Πίναξ Rochegrosse. Φωτοτυπία δρ. 1.

Ο “ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ”, Τρίχρωμος φωτοτυπία εἰς μέγα σχῆμα. Πίναξ Βέννητ δρ. 1.

ΤΟ “ΟΝΕΙΡΟΝ”, G. Bargellini Φωτοτυπία δρ. 1.

Ο “ΣΥΖΕΙΣ ΕΚΛΕΓΩΝ ΠΡΟΤΥΠΟΝ”, πίναξ Vincent. Φωτοτυπία δρ. 1.

Ο “ΕΝΤΑΦΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ Δ' ΟΡΓΑΣ”, πίναξ Α. Θεοδοκοπούλου. Φωτοτυπία δρ. 1.

“ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ”, Καλλιτεχνική καὶ ιστορικὴ μελέτη ὑπὸ I. Καραβία, δρ. 1.

“ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ”, Πίναξ J. Knorr. δρ. 1.

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς “Πινακοθήκης”, εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς

ΤΟΜΟΙ “ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ”

Ἄπο τοῦ Α' μέχρι τοῦ ΙΔ' ἔτους

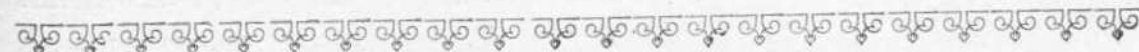
εἰρίσκονται εἰς τὸ γραφεῖον μας τιμώμενοι οἱ χροσόδετοι ἕκαστος δρ. 15, οἱ ἀπλόδετοι δρ. 12.

Διὰ τοὺς ἀγοράζοντας πλήρη σειρὰν γίνεται ἔκπτωσης 25 τοῖς 0/0.

Καλύμματα χροσόδετα

τῆς “Πινακοθήκης”

ὄλων τῶν ἐτῶν πωλοῦνται εἰς τὸ γραφεῖον μας ἀντὶ δρ. δύο ἕκαστον.

**ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
"ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ"**

Κομῆς τόμος ἐκ 256 σελίδων

Μελέται φιλολογικαί, καλλιτεχνικαί, ιστορικαί, ἐπιστημονικαί, διηγήματα, ποιήσεις, εἰκό-
νες ἔργων ζωγραφικῆς.

Τιμᾶται διὰ τοὺς συνδρομητὰς μας δρ. 1.
Διὰ τοὺς μὴ τοιούτους δρ. 3. Εἰς τοὺς νέους
ἐγγραφομένους συνδρομητὰς ἀποστέλλεται
διωρεάν.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια.

Τροποποιήσεις τῆς κλίμακος τῶν τόκων τῶν εἰς
τραπεζικὰ γραμμάτια νέων ἐντόκων καταθέσεων ἐν
ᾧψει ἢ ἐπὶ προθεσμίᾳ, δηλοποιεῖται, ὅτι ἀπὸ 15 Ἀ-
πριλίου 1909 ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται
παρὰ τῆ Κεντρικῆ Καταστάματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστάμασιν
αὐτῆς καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια ἀποδοτέας ἐν ᾧψει ἢ ἐν ὀρισμένη
ἐπὶ τόκῳ

1) 1)2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ᾧψει ἀποδοτέας
καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10.000 πέραν τοῦ πο-
σοῦ τούτου τοῦ τόκου ὀριζομένου εἰς 1 τοῖς ο)ο κατ'
ἔτος. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεκταὶ καὶ εἰς
ἀνοικτὸν λογαριασμὸν, παραδιδόμενου τῶν καταθέτη βι-
βλιαρίου λογαριασμοῦ καὶ βιβλιαρίου ἐπιταγῶν.

2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας
μετὰ ἕξ μῆνας τοῦλάχιστον.

2) 1)2 τοῖς κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας
μετὰ ἕξ μῆνας τοῦλάχιστον.

3 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας
μετὰ δύο ἔτη τοῦλάχιστον.

3) 1)2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας
μετὰ τέσσαρα ἔτη τοῦλάχιστον.

4 τοῖς ο)ο διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ
πέντε ἔτη τοῦλάχιστον, ὡς καὶ διὰ τὰς πέρα τῶν
πέντε ἐτῶν, ἢ τὰς διαρκεῖς.

Καταθέσεις εἰς χρυσὸν

Δέχεται ἐπὶ ἐντόκων καταθέσεων εἰς χρυσόν, ἢ τοῖς
εἰς φράγκα καὶ λίρας Ἀγγλίας, ἀποδοτέας ἐν ὀρισμένη
προθεσμίᾳ ἢ διαρκεῖ, ἐπὶ τόκῳ

1) 1)2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ καταθέσ. 6 μηνῶν τοῦλάχισ.

2 " " " " " " 1 ἔτους

2) 1)2 " " " " " " 2 ἐτῶν

3 " " " " " " 4 ἐτῶν

4 " " " " " " 5 ἐτῶν

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται
κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαί ἢ ἀνώνυμοι.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται
παρὰ τῆ Κεντρικῆ Καταστάματι καὶ τῆ αἰτή-
σει τοῦ καταθέτου παρὰ τοῖς Ὑποκαταστάμασι τῆς
Τραπεζῆς εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατά-
θεσις.

**Πρὸς τοὺς κ. κ. Ὑδρολίπτας τῆς
πόλεως Ἀθηνῶν.**

Προσκαλοῦνται οἱ κ. κ. ὑδρολίπται ὅπως προσέλθωσιν
εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Δήμου καὶ καταβάλωσι τὸ ἀντίτιμον
τοῦ ὕδατος τρέχοντος ἔτους, καθὼς ἐν ἐναντίᾳ περι-
πτώσει ἡ ὑδραυλικὴ βλαβερὰ τοῦ Δήμου θὰ ἐνδεδῆ εἰς
τὴν ἀνάγκην νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἀποκοπὴν τοῦ ὕδατος.

(Ἐκ τοῦ ὑδραυλικοῦ τμήματος τοῦ Δήμου Ἀθηναίων).

**ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΣΙΑΣ**

ΑΘΗΝΑΙ — Ὀδὸς Ἑρμοῦ

Πλούτος γραφικῆς ὕλης. — Ἐντυπα καὶ ἐπι-
σκεπτήρια καλλιτεχνικά. — Ἐργοστάσιον φακέλ-
λων τέλειον. — Χάρτης τυπογραφικὸς λευκὸς καὶ
ἐξωφύλλων παντὸς εἶδους καὶ πάσης ποιότητος.

Χάρτης ἐφημερίδων. — Ἐπιστολικά δελτάρια.

Εὐθηνία, ἀκριβεία, ταχύτης.

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΠ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ — ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 10

Τὸ καλλιτεχνικώτερον φωτογραφεῖον τῶν
Ἀθηνῶν. — Μηχανήματα τέλεια. — Ταχύτης.
Τιμὰ ἀσυναγώνιστοι.

Μεγεθύνσεις καλλιτεχνικαί.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

ΤΗΣ Β. ΑΥΛΗΣ

ΜΙΧ. ΑΡΝΙΩΤΟΥ

Ὀδὸς Πραξιτέλους ἀριθ. 42

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Καλλιτεχνικὴ ἐργασία

Τιμὰ συγκαταβατικά

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΗΣ

Γλύπτῆς

Διπλωματοῦχος τῆς Καλλιτεχν. σχολῆς Ἀθηνῶν.

Ἐργαστήριον ἐν τῇ ὁδῷ Ἀναπαύσεως

Τμήμα μνημείων

Ἀναλαμβάνει τὴν κατασκευὴν καλλιτεχνικῶν
μνημείων, ἀνδριάντων, προτομῶν, διακοσμῆσεων.

Ἡ Α. Β. Υ. ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΕΛΕΝΗ
φέρουσα Μακεδονικὸν ἔνδυμα.

ΑΝΑ ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Βασίλειος Χατζής.

ΕΤΑ τον θάνατον του Βολονάκη, του μεγάλου έρμηνευτού του μυστηρίου της Έλλ. θαλάσσης, διαδόχου αυτού κρίνεται ο κ. Β.

Χατζής, όστις μετά του κ. Αίμ. Προσαλέντη αντίπροσωπεύον έν Έλλάδι την τέχνην της θαλασσογραφίας. Ο έπισκεπτόμενος τό έργαστήριον του κ. Β. Χατζή, νομίζει ότι ο ζωγράφος των Έλλ. θαλασσών είνε νησιώτης. Καί όμως εγεννήθη εις την Καττορίαν, την άρτι άπελευθερωθεύσαν Μακεδονικήν πόλιν. Την άγχαην έν τούτοις πρός την θάλασσαν παιδιόθεν ήσθάνθη. Υΐος έροπλιστού έν Πάτρας, έλαμνε συχνά ταξείδια μέ τό πατρικά πλοία και έζησε την ναυτικήν ζωήν. Ο κ. Χατζής είνε έν των παλαιότερων, λόγω ηλικίας, ζωγράφων, αλλά και νεωτέρων λόγω άναδειξεως ή όποια ήρχισε μέ την επίδρασιν του Βολονάκη, και εξέλιγθη εις ίδίαν άντίληψιν, εις πρωτοτύπους συνθέσεις. Πλείστα είνε τά δείγματα της εύσυνειδήτου, όσον και μετριόφρονος έργασίας του, ικανόν δέ μέρος όφείλεται εις την εύτοχη έμπνευσιν ήν είχε να παρακολουθήσ ην θρᾶσιν του ναυτικού κατά τον Έλληνοτουρκικόν πόλεμον, επί έξάμηνον έπιβαίνων πολεμικών σκαφών. Καί είργασθη μετά προσοχής, μετ' άρσιώσεως, διά να άπαθανάτισ, καθ' ήν είχε Κυβερνητικήν έντολήν τός δύο ένδόξους ναυμαχίας. Καίτοι δέν παρεύεθη εις αυτές άπαγορευθείσης πάσης έπίδρασεως επί των πλοίων εις πολίτας, έν τούτοις χάρις εις τās κατόπιν δοθείσας προθύμως πληροφόρις και την έπιτόπιον σπουδήν, κατώρθωσεν άριστοτάτας τās ναυμαχίας παρ' όλας τās τεχνικάς δυσκολίας ώς έν των άποστάσεων, ν' άποτυώσῃ μέ πᾶσαν δυνατήν άριθειαν, αλλά και μέ δύναμιν και τέχνην λίαν ικανοποιητικήν. Είς

τούς παλαιότερους χρόνους καθ' ους ή πολεμική τέχνη ήτο άπλουστερά, ήτο δυνατή ή τελεία άναπαράστασις μιᾶς ναυμαχίας, ή όποια ώς έν της συμπληρησεως πολλοκίς μετατρέπομένη εις πεζομαχίαν, άπέδανε θεαματική. Αλλά σήμερα μέ τά νεώτερα έπιστημονικά μέσα, ύπάρχει τοιαύτη άπόστασις μεταξύ των άναπαρομένων στόλων, ώστε ο καλλιτέχνης εύρίσκειται σχεδόν πρό του άδυνάτου, όπως εις ένα πίνακα δώσῃ πλήρη την εικόνα της ναυμαχίας.

Ο κ. Χατζής εις ένα μεγάλων διαστάσεων σχεδίασμα — τό όποιον τώρα μόλις ήρχισε να έκτελή — άπεικόνισε την πρώτην ναυμαχίαν — της Έλλης κληθείσταν. Έν μέσω άνηούχου άνεικτής θαλάσσης — ή ναυμαχία ήρχισε την όγδόην και έτελείωσε την δεκάτην πρωί — ο «Αβέρωφ» έπιβλητικός, μάχεται, κανονισόβολει, ενώ γύρω του ύψούνται πίδακες έν των έχθρικών όβείων, εις δέ τό βάθος σκιαγραφούνται τά στενά των Δαρδανελίων και τά μη τολμᾶντα να άπομακρυνθοῦν έν των κρουσηγέτων φρουρίων Τουρκικᾶ πλοία. Όπισθεν της Έλλ. ναυαρχίδος ακολουθοῦν έν παραγωγῇ τά άλλα θωρηκτά. Έλπίζω ότι ο καλλιτέχνης θα κατωρθώσῃ να άποτύχῃ την ως έν του θέματος μονοτονίαν του χρώματος. Το pendant του πίνακος τούτου, ίσου μεγέθους, είνε ή δευτέρα ναυμαχία — της Λήμνου. Είς μιαν θάλασσαν έπίσης άνήσυχον υπεράνω της όποιας αιώροῦνται νέφη, μάχεται ο στόλος. Ο «Αβέρωφ» εις τό βάθος και έγγύτερον του θεατοῦ τά «Ψαρά» έν στροφή, ενώ έν απόπειρα ακολουθοῦν τά άλλα πλοία. Πίδακες κ' έδώ άνυψοῦνται έν των βλημάτων. Έναντι, μόλις διακρίνεται ο Τουρκικός στόλος.

Μετά τούς δύο κυριαρχούντας πίνακας των δύο ναυμαχιών, δύο τελειωμένα έργα: Έν άντιτορπιλικόν ένεργοῦν έν τῷ πελάγει νηούσαν. Τά κύματα, όγκοῦμενα εις άρρούς, έχουν άποδοθῆ θαυμασίαι νομίζει κανεις ότι κινούνται, μέ ίσην δέ δύναμιν έιωγραφηθη ο ουρανός. Ο άλλος πίναξ, μικρότερος, είνε ή «Νέξ Γενεά». Το άντιτορπιλικόν μόλις φαίνεται έν τῇ τρικυμίᾳ. Ένεργεῖ περιπολίαν και κάμνει σήματα πρός τον άλλον στόλον, όστις δέν φαίνεται εις τον πίνακα. Καί έδώ τά κύματα μεγαλοπρεπή, γραφικώτατα, φυσικά. Ο πίναξ αυτός έχει την λεγομένην «φρεσκάδα του νερού». Τούς πλεμικούς πίνακας συμπληρώνουν τά έξῆς σχεδιάσματα: Το ένδοξον υπ' άριθ. 11 τορπιλοδόλλον ήρεμον, άκίνηται, άναγκάζεται μετά την τορπιλολησιν του έν τῷ λιμένι Θεσσαλονίκης Τουρκικῆς πολεμικῆς. Ο «Αβέρωφ» άνθρακίωων έν ώρα δύσεως εις Μούδρον, — ένας όγκος μελαψός, — ή «Πλύσις του καταστρώματος» και άντιθέτως μέ ζωηρά χρώματα οί «Τραυματῆται επί του καταστρώματος».

Αλλά ο κ. Χατζής δέν ήρέσθη εις τό κύριον μέρος της άποστολής του. Καί άλλα θέματα ιστορικής σημασίας ή και άπλως χαρακτηριστικῆς της έμπολέμου έποχής έζωγράφησε. Υπερέχει ή θαλαμηγός «Αμφιτρίτη» κομίζουσα έν Θεσσαλονίκης την σεπτήν σορον του δολοφονηθέντος Βασιλέως και διευθυνομένη εις Πειραιᾶ, έν τῷ μέσω τριών έκαστέρωθεν ζένων θωρηκτων, δι' ών άντιπροσωπεύετο έκαστη των έξ Μεγάλων

Δυνάμεων. Λευκή ή «Αμφιτρίτη» πλασιομένη από τά καταμαυρα πολεμικά, μέ τούς μελανούς καπνούς έκτυλισσομένους ώσαν μιᾶ πλατεία ταινία πένθους να περιβάλλῃ την κορυφήν θαλαμηγόν, ήτις ήρέμα πλέουσα έν μέσω της έξ. πλῆθς 'Ισχύος, έχει ελην την ήρεμον μεγαλοπρέπειαν, ώσαν να συναισθανεται ότι κρατεί εις τά στήθη της άπρον τον μειλιχιώτερον των 'Ανάκτων. Ο πίναξ αυτός ως έλπίζωμεν ότι θα εύρη την θέσιν του εις την μεγάλην αίθουσαν των 'Ανακτόρων.

Την συμπαιειαν έπίσης έκλύει άλλος πίναξ, της «Αλθωνίας» — του πλωτοῦ νσοκομείου — ή όποια μεταφέρει έν Θεσσαλονίκης εις Πειραιᾶ τραυματίας του Έλληνοβουλ αρικού πολέμου, μιᾶ πένθιμος έν τῷ συνόλω σκιά. Ο πίναξ αυτός είνε έν σχεδίο άκόμη. Μέσα εις την τρικυμίαν των πολεμικῶν έπιχειρήσεων, και εις την πένθιμον των δύο άνωτέρω πίνακων παρέλασιν, έκλύει ιδιόιτατα την προσοχήν μέ τό φυσικώτατον και άρθερον λευκόν φῶς, ο πίναξ του Μούδρου — του όρμητηρίου του στόλου — χιονισμένου, μέ τούς ψωνιστας του στόλου. Ο πίναξ αυτός είνε άναμνηστικός από τούς άριστους του συμπαιειας καλλιτέχνου. Η παγερά γαλήνη της χιονος, ή όποια φαίνεται ώσαν ένας πέπλος έξιδανικέων, καθιστᾶ τον πίνακα ποιητικώτατον. Τῆς ποιήσεως δέν ύπολείπεται ή άκριβεια του σχεδίου — έν από τά πλεονεκτήματα του κ. Χατζή. Είς την προδήλτα άτμᾶται και λέμβοι έχουν προσομοιηθῆ διά την άγοράν ψωνίων όπως τά μεταφέρουν εις τά πλοία. Ο καλλιτέχνης εις την άκίνησιν της χιονισμένης πολίχνης έπέτυχε να δώσῃ μιαν άντίθεσιν, της ζωηρας κινήσεως έν τῷ λιμένι.

Δύο άλλοι πίνακες, οί όποιοι δέν είνε της ειδικότητος του κ. Χατζή ως θαλασσογράφου, τον άναδεικνύουν ικανώτατον και εις τά άλλα είδη της ζωγραφικής. Οί «Φούροι εις τό Τσίγαι» είνε φωτοτυπική άναπαράστασις μιᾶς ώραιας πολεμικῆς σκηνογραφίας. Σκίτσό άκόμη, αλλά γεμάτο ζωήν. Διακρίνεται διά την ελευθερίαν του χρωστήρος, αλλά και διά τον άρμονικόν χρωματισμόν και πρέπει να μείνῃ σκίτσό έκτελούμενον εις μεγαλειότερον μέγεθος και λεπτομερέστερον, πολύ πιθανόν να χάσῃ από την τορινήν απλότητα και δύναμιν. Το άλλο, κρητιδογραφία τέλειωτη άκόμη, παριστᾶ ύπόστεγον άτμᾶπλοίου, τό όποιον μεταφέρει προσφυγας. Συνωθούνοτι οί άτυχεῖς, φεύγοντες την έχθρικήν καταδίωξιν, επί του δαπέδου, σχεδόν περίτρομοι και απέλπιδες. Άραιοτάτη και πρωτότυπος ή έντος ύποστεγού άπεικόνισις, ενώ υπεράνω τό κατάστρωμα χρησιμεύει ως όροφή, από δέ την πλευράν του άτμᾶπλοίου διαφαίνεται ή θάλασσα. Θα γίνῃ πολύ καλός ο πίναξ αυτός, μιᾶ άνάμνησις χαρακτηριστικῆ των αποτελεσμάτων του πολέμου. Μικρότεροι πίνακες άπεικόνίζουν τον «Κανόρην» εις την Καδύλλαν, τρεῖς απόψ.ις του Τσίγαι, 'Ανθράκωσιν εις Μούδρον.

Πρ.ν ή έγκαταλείψω την τόσο ένδιαφέρουσαν Έκθεσην — διότι μάλλον Έκθεσις είνε ή έργαστήριον — του κ. Χατζή, την όποιαν έπισκέφησαν ο κ. Προθυπουργός και πολλοί των έπισήμων, και ή όποια μόλις αίθριασῃ ο πολεμικός έρῶων, θα είνε προσιτή εις κοινήν θέαν, θα κάμῃ ιδιαιτέρην μνησίαν δύο ώραιωτάτων μεγάλων πίνακων, οί όποιοι μέ την περιέργον σύνθεσιν και ζωηρότητα της παραστάσεως έκλύουν ιδιαιτέρως τό ένδιαφέρον του έπισκέπτου. Είνε παλαιότερα έργα του κ. Χατζή, άλλ' ούδέποτε έκτεθέντα. Άπεπειράθη — και χάρις εις την συμβολήν ειδικῶν Βυζαντινολόγων, οί οί κ.κ. Ζησίου και Γούδας, τό κατώρθωσε — μετά σπουδήν δύο έτών να άπεικονισῃ Βυζαντινήν ναυμαχίαν κατά τās παραμονές της 'Αλώσεως της Κωνσταντινουπόλεως. Η σύγκρουσις των δύο στόλων άκάθεκτος, Όμηρικῆ Όλη ή άγριότες της έν του συστάδην μάχης μέ τά θρύμματα της καταστρεφῆς άπεδόθη και μέ άκριβειαν, αλλά και μέ έμπνευσιν. Ο ζωγράφος κατώρθωσεν εις μιαν σκοτεινήν έποχην να ρίψῃ έκθαμβωτικόν φῶς. Πρώτην φαρᾶν γίνεταί παρ' Έλληνας καλλιτέχνου ή άπόπειρα αυτή, ήτις δέν έχει μόνον καλλιτεχνικόν σκοπόν, αλλά κυρίως ιστορικόν, να άναπαράστῃ μέ ζωηρά και σταθερά χρώματα την εικόνα, ήν άμυρόως δίδουν μέ περιγραφᾶς οί Μεσαιωνοδότες. Οί δύο Βυζαντινοί αυτοί πίνακες, μεγαλοπρεπεῖς, ποικιλόχρωμοι, έχουν περίπου την αλτήν σύνθεσιν, άλλ' έν διαφόρῳ σχήματι. Σκίτσά μικρά των εικόνων αυτών έχει κάμει ο καλλιτέχνης, τά όποια έσπευσαν να αγοράσουν φιλότεχνοι.

Είς τό έργαστήριον του κ. Χατζή ύπάρχουν και πλείστοι μικροί πίνακες, σπουδαί, προσωπογραφίαι, μικρογραφίαι μεγάλων παλαιῶν πίνακων, έν πολυκριθμόν σύνολον, δείκνυον την στοργήν του καλλιτέχνου πρός την ώραιαν τέχνην.

Ε. Ίωαννίδης

Τον συμπαιει ζωγράφον κ. Εύαγγ. Ίωαννίδην, τον Συμναϊόν άλλ' Αθηναϊκώτατον, εύρωμεν υπό διαμετακόμισιν. Είς άίφνηδιασμός του ύπουργείου των Στρατιωτικῶν έξήχησε επί πίνακι όχι την κεφαλήν, αλλά τούς πίνακας των ζωγράφων, όσοι είχαν εύρη καταρύγιον εις τās... δρασεροτάτας αίθουσας του Ζαπτείου. Η έπιτελική ύπηρεσία έκρινε σκόπιμον να έγκαταστήσ έκει έν σύνταγμα. Καί οί άτυχεῖς καλλιτέχνη διετάχθησαν να φύγουν. Εύτυχῶς ο Βασίλευς ως από μηχανῆς Θεῆς έματαίωσε τό «μεγαλοεῦς» σχέδιον.

Ο κ. Ίωαννίδης μέ την ιερατικήν μορφήν του και την άθόρυβον έργασίαν του φαίνεται μέσα εις τό κομψόν έργαστήριόν του, ώσαν ένας μύστης εις ένα σιωπῆλον ναΐσκον της τέχνης. Οτι κυρίως χαρακτηρίζει την τέχνην του είνε ή εύγένεια της γραμμῆς. Κανέν έργον του δέν είνε σκληρόν. Αλλά έχει και έν άλλο προσόν: Οτι δέν επηρεάσθη ούτε από τούς ζένους, διότι δέν μετέβῃ εις Εύρώπην, ούτε από τό περιβάλλον, διότι εύθύς μετά τās σπουδᾶς του έν τῷ Πολυτεχνείῳ άπῆλθεν εις Πάτρμον και είργασθη διά τον έκαστόν του έμελέτησε μέ τά ίδια του μάτια.

Ας ριψώμεν έν βλέμμα εις τά νεώτερα έργα του: Ο πόλεμος δέν ένέπνευσεν τον εիրηνικόν καλλιτέχνην, όστις έν τούτοις άπετύπωσε τούς δύο πρωτεργάτας αυτού. Τον Βασιλέα και τον Προθυπουργόν.

Η προσωπογραφία του Βασιλέως, φιλοτεχνουμένη όλοσν κατά παραγγελίαν του ύπουργείου των Στρατιωτικῶν είνε πίναξ εύμεγέθης.

Ο Αναξ φέρει την μεγάλην στολήν, εικονίζεται μέχρι σχεδόν των γονάτων, στηρίζον την στραταρχικήν ράβδον διά της δεξιᾶς επί βάθρου άρχαϊκής στήλης. Έχει τό ύφος στραταρχικόν εις τό βλέμμα του ενυπάρχει κάποια έντασις πρός τά βάθη του μέλλοντος — ώσαν να σκέπτεται την συμπλήρωσιν της εθνικῆς άποκαταστάσεως, χωρίς να μειοῦται ή χαρακτηρίζουσα αυτόν γαλήνη. Ο καλλιτέχνης δέν είχε τό εύτόχημα

μέχρι τούδε να ίδη τον Άνακτα ποζάροντα και η εί-
κων χάνει όπωσδήποτε γενομένη εξ αναπόλησεως και
φωτογραφιών.

Ο κ. Βενιζέλος, εις το αυτό περίπου μεγεθος, αρ-
θιος, έχει την συνήθη ήρεμον και γλυκεϊαν φυσιογνω-
μίαν. Προορίζεται η εικων δια το Δημαρχεϊον Πει-
ραιώς. Έν στίχο του ίδιου κ. Βενιζέλου αναγινώσκοντος
είνε καλλίτερον. Άλλη προσωπογραφία, μη τελειωμένη
ακόμη, η του στρατιωτικοτάτου Διοικητού της Στρ.
σχολής των Ευελπίδων κ. Χατζανέστη.

Δύο πίνακες, ους πρό καιρού ειργάσθη ο καλλιτέ-
χνης, άλλ' οι όποιοι δεν έχουν εκτεθῆ είναι δύο φίλοι
ρεμβάζουσαι, πίναξ ποιητικός διακρινόμενος δια την
αρμονίαν του χρωματισμού, ήτις ένυπάρχει έν τη αντι-
θέσει των κυριών η μία εϋθυτενης, αϋστηρας μάλλον
φυσιογνωμίας, με βλέμμα μελαγχολικόν, ένθ, η
άλλη, πεπλοφόρος, φέρει τὰ ρόδα της ήδω-
σης δραστηρότης εις τας παρειάς. Η πρώτη κρατεί
την δεξιάν χείρα της δευτέρας, ήτις πάλιν με την
άριστεράν κρατεί διδύκον. Είναι η στιγμή καθ' ην έτε-
λείωσε η ανάγνωσις και μένουσ με την έντύπωσιν.
Άλλος πίναξ, κόρης καθημένης επί αρχαίου εδράνου
αρχαίου θεάτρου με τους βραχίονας στηριγμένους επί
των έρεισμάτων και κρατούσης έν τῷ κατ' εξοχήν άτι-
κόν άνθος Κυριαρχεί το χρώμα της παρθενίας — το
λευκόν — μία δε αρχαϊκή αϋστηρότης χαρακτηρίζει την
φιλάρχισον.

Άμφότερα τὰ έργα είναι άδάπτιστα.

Το θεάτρον του «Διονύσου» σχεδόν όμιγλώδες, τὰ
«Προτύλαια», «Ποιμένες αναπαύομενοι» — στίχο α-
κουαρέλας με ένα άχνόν χρωματισμόν — τὰ «Άριε-
ρώματα» μία λιτανεία τριών παρθένων ποιητικοτάτη,
βαίνουσα προς τον ναόν, είναι πολύ καλά, άριστα
δε έργα υπό πᾶσαν έποψιν, ο «Άγ. Κοσμάς με
ένα κυανόν χρωματισμόν, έργον νεώτατον, το Μνη-
μεϊον του Λυσικράτους χιονισμένον, διακρινόμενον δια
την τεχνοτροπίαν του και μία άπόψις εκ του κήπου
του Ζαπτείου.

Ο κ. Ίωαννίδης είναι δυνατός και εις την προσωπο-
γραφίαν, και εις το τοπείον. Η προσωπογραφία της
χρησιμοποιήσης έρασιτέχνιδος δεσπ. Κούλας Ζερβού είναι
χρησιμοποιήση. Υδατογραφία, αλλά προσμοιάζουσα πολύ
προς έλαιογραφίαν διδει όλην την έντύπωσιν του λα-
διού, αλλά έχει την λεπτότητα της ακουαρέλας. Εις
την προσωπογραφίαν της ποιητικής κόρης κάμνει έντύ-
πωσιν η δεξιότης του καλλιτέχνου, όστις κατώρθωσε
ν' άπεικονίσῃ το άρελές και έλικυστικόν χαμόγελό της.
Η κεραλή της δημοσιογράφου δεσπ. Αίμιλλας Κραδιά,
φαίνεται ως αντίγραφον αρχαϊας προτομής, τόσην πλα-
στικότητα έχει. Πολύ χρησιμομένη η άπεικόνισις της
δεσπ. Παναγοπούλου ήτις καιτοι καθημένη έχει Παρι-
σινόν chic με το κομψόν και ύψηλόν άνάστημά της, το
όποϊον διαγράφεται εις μίαν ώρσίαν κυρτύλην. Δυνατή
η Άγγλίζουσα μορφή του ιδιορρύθμου ήθοιοιού κ.
Κοντογιάννη. Εις πίναξ Σκεπτομένης με ώχρόν βά-
θος και η της κ. Ε. Κ. με έρυθρόν, δεικνύουσ πόσον
ο καλλιτέχνης γνωρίζει δεξιώως να μεταχειρίζεται το
χρώμα. Το έκπρασιτικώτερον πορτραίτο είναι μιξή πα-
δίσιας — μερικῆς πιναλίες, ριγμένης εις το πανί, μία έν-
τυπωτική περσοταίς, η όποία δεν επιδέχεται λεπτο-
μερή επεξεργασίαν, γεμάτη ζωήν και ρώε.

Ο κ. Ίωαννίδης πριν φύγω, μου έπιδεικνύει άνα-
τύριον εξ ένός όγκώδους χαρτοφύλακος, άπειρίαν σχε-

δίων. Όλα δεικνύουσ ένα τεχνίτην λίαν προσεκτικόν,
έχοντα βαθείαν την αίσθησιν του ώρσίου και προσδί-
δοντα εις τα εικονίζοντα αντίκειμενα μίαν άβραν ποι-
ησιν με τὰς άπλουστερας πολλάκις γραμμῆς. Ίδιαιτέ-
ραν έντύπωσιν μου έκαμε μία κεραλή μελαγχολική
ώρσίου εφῆδου Κρητός στεφανωμένη.

Ο συμπαθής καλλιτέχνης έχει ιδρύσει και σχολήν
δεσποινίδων, καθιστών ούτω έπωφελεστεραν την έν
τέχνῃ δρῶσιν του.

Ν. Γεωργαντής.

Η όδός Άνακίσεως πλασιούται από μαρμαρο-
γλυφεϊα. Έκ των νεκρών σιτίζονται και παρατάσσονται
έν ακαλαισθήτῳ άκαταστασίῃ, δια να προκαλέσουν την
προσοχήν των «ταθλιμμένων» οικειών.

Υπάρχει μία εξαιρεσις: Το πρώτον, μετά την γέ-
φυραν του Ίλισσου, έργαστάσιον είναι καλῶ ένός καλ-
λιτέχνου, δώσαντος ικανά δείγματα πρωτοτύπου έμ-
πνεύσεως, του κ. Ν. Γεωργαντή.

Είνε γνωστή εις τους καλλιτεχνικούς κύκλους η
έργασία του, εϋσυνείδητος, σταθερά και έμπνευσμένη.
Μόλις εισέθῃ τις εις την πρώτην αίθουσαν, θ' άτε-
νίσῃ τὰ δημιουργικά του έργα, τον «Άστεγον» και
τους «Αποκλήρους», οίοναι παραστάτας προς του ίδι-
αιτέρου του σπουδαστηρίου. Παρέκει το «Άγρυνόν
πνεύμα» και η «Εύα», εις δε το κέντρον η προ-
τομή του άιμνήστου βασιλέως Γεωργίου, συνδυάζου-
σα το μεγαλειόν και την μελιχρότητα, άτινα την έ-
χρακτηρίζον και ήτις έπρεπον ήδη να έχῃ στηθῆ.

Ο καλλιτέχνης, ως ητο έπόμενον, ένεπνεύσθη εκ των
πολέμων. Εις προπλάσματα γύφινα έφιλοτέχνησεν τέσσα-
ρας άναμνηστικῆς στήλας. Η μία τούτων εξελέγη
κατά προτίμησιν άλλων ως καταλληλοτέρα υπό έπι-
τροπῆς δια να στηθῆ έν Έλευσίνῃ, δαπάναις της κοι-
νότητος, αντί 10,000 δρ. εις την άρχήν του δρόμου
του άγροντος προς τὰς αρχαιοτήτας. Επὶ τετραγώνου
μεγάλου υποδάθρου έχοντος εις τὰς γωνίας τέσσαρας
σ υλίσκους, συνδεομένους δι' αλύσειας ύφούται στήλη
έμπροσθεν της όποιας κάθηται η Άθνασία κρατούσα
ήνεωγμένην την Δελτον της ιστορίας, εφ' ης έχει άνα-
γράψῃ τὰ όνόματα των εξ Έλευσίνας πεσόντων ύπέρ
Πατρίδος. Η δεξιῆ της, ήτις κρατεί την γραφίδα,
έπακουμβῆ επί του γόνατος, ώσει να άναμένη να γράψῃ
έν τῷ μέλλοντι και άλλας θυσίας δια την πλήρη άπε-
λευθέρωσιν του Έένους. Άνωθεν της Άθνασίας ύφού-
ται, οίοναι ως κορυφή, αρχαίος τρίπους εξ' ου άναθρώ-
σκει ο λιθινωτός της εϋγνωμοσύνης των αρχαιοτήτων
προς τους ήρωας, οι όποιοι δια του θανάτου των εξη-
σφάλισαν την γαλήνην του ίερού εκείνου τόπου.

Άλλο πολεμικόν μνημεϊον το όποϊον είναι πολύ
άνώτερον της προηγούμενης στήλης, άναμνει τον φιλό-
τεχνον, όστις θὰ το παρηγγείλῃ. Στήριζόμενος επί κί-
ονος μεγάλου εις λείων, σύμβολον ίσχύος, έν στάσει
άναμονής, είναι έτοιμος να όρμήσῃ κατά των έχθρων.
Το στόμα του δεικνύει τους έτοιμούς να ζεσχίσουν ο-
δόντας του, ένθ τον δεξιόν έμπρόσθιον πόδα κρατεί
ύψηλά παρὰ την κεραλήν, ένα δια των όνύγων του κα-
ταπαράξῃ τον τύραννον. Άνωθεν, δύο Έλληνικαί ση-
μαϊκῆ, χριστι τοποθετημένα, ένθ εις το άνοιγμα,
το όποϊον σχηματίζουν επί της στήλης ύπάρχει έν με-
ταλλίω άνάγλυφος η μορφή του άιμνήστου Βασιλέως
Γεωργίου. Εις την κορυφή, η Νίκη γονυπετής, άπο-
θέτουσα ένα στέφανον δάφνης, έτοιμη να πατάξῃ δια νέας

Βέλγοι ιππείς, άναπαύομενοι μετ' έπέλασιν κατά των Γερμανών.

νίκας, ένθ δια της άριστερας δεικνύει που πρέπει ήδη
να διευθυνθώμεν: προς την πόλιν του Παλαιολόγου.
Το μεγαλοπρεπές αυτό μνημεϊον θα είναι 12 μέτρων
ύψους, ύπολογίζεται δε ότι θα στοιχίσῃ 80,000 πε-
ρίπου δρ. Η στάσις του πολεμοχαρούς λείοντος είναι
λίαν χαρακτηριστική, ως και η κίνησις της Νίκης, της
όποιας τὰ πτερά δίδουν την ιδέαν της πτήσεως.

Άλλη άναμνηστική στήλη, άπλουστερα, καταλλη-
λοτάτη δια μικράν κοινότητα όρεινού μέρους, παριστά
ένοπλον εϋζωνον ιστάμενον εις το κοίλωμα μεγάλης
στήλης έν στάσει προσοχής. Άνωθεν του εις στέφανος
δάφνης. Την στήλην κοσμεῖ ύψηλά έν υπερμέγεθος
στέμμα. Κάτωθεν της βάσεως ύπάρχει γράντα σχημα-
τίζουσα θυροεύς, ένθως των όποιων θα αναγράφωσι τὰ
όνόματα των πεσόντων, καθ' όπλον εις ο άνήκον, εφ' έ-
κάστης πλευρῆς.

Τετάρτη άναμνηστική στήλη: Εις παλώριος δικέφα-
λος Άετός έναγκαλιζόμενος με τὰς μεγάλας άνεωγμέ-
νας πτέρυγας του μίαν στήλην, εφ' ης αναγράφονται τὰ
όνόματα των πεσόντων πολεμιστών, ένθ υπεράνω είναι
χαραγμένη άνάγλυφος η κεραλή του Βασιλέως.

Αυτή είναι η έργασία του κ. Γεωργαντή ως προς τὰς
άναμνηστικῆς στήλας. Όλα έχουν μίαν ώρσίαν και πα-
ραστατικήν έμπνευσιν. Δεν είναι κριμα να μένη η εϋ-
συνείδητος αυτή έργασία έν προπλάσμασιν άκόμη ένθως
του έργαστηρίου του; Ζητούν το ρώε του ύπαίθετου,
ζητούν προσοχητάς.

Ίδου και εις πασίγνωστος Άθηναϊκός τύπος. Ο
Μαρακλής, ο γηραιός έρωτόληπτος εϋζωνος του Ζαπ-
τείου. Πανομοιότυπος. Είναι έν χρησιμομένην άγαλ-
ματῆν. Ο καλλιτέχνης το θεωρεῖ — και είναι — τό-
σον καλό, ώστε θα το στείλῃ άμα τη άποκαταστάσει
της ειρήνης εις το Παρισίον Salon.

Μία καλλιτεχνική προτομή της δεσποινίδος Λεκού,
ήτις μετέχε των Έλλ. χορών του Λουκίου των Έλ-
ληνίδων, έχει πολλήν αισθητικότητα, με τέχνην δε είναι
ειργασμένα δύο μετάλλια άνάγλυφα επί πλακάς, το έν
του αιδίμου Χαριλάου Τρικούπη, το δε άλλο του άι-
μνήστου κλειδούχου της Α.Μ. της Βασιλέως Διονυσίου
Μεσσαλά. Ο καλλιτέχνης, εκ του πόθου να λάβῃ η καλ-
λιτεχνία μίαν νέαν ζωήν και εξέλιξιν, άνέλαθε να γείνη
ο ειρηγητής της Βυζαντινης τέχνης έν τῷ νεκροταφείῳ.
Του άνετέθη υπό της φιλοτέχνου κ. Κ. Τρικούπη η
κατασκευῆ μνημεϊου επί του τάφου του άρτι άποθανόν-
τος πατρός της αρχιάτρου Α. Άντωνιάδου. Ο καλλι-
τέχνης έφιλοτέχνησεν έν σχεδίῳ και προσεχώε θα εκ-
τελέσῃ ένα Βυζαντινόν τάφον. Έν κηγλίλωμα μαρμά-
ρινον εικονίζον λέπη και σπλεγγίδας, με ένα σταυρόν
επί βάσεως, όλα δ' αυτά με Βυζαντινά κοσμήματα, συ-
νεργασία ως προς το σχέδιον της ειδικῆς εις την Βυ-
ζαντινήν τέχνην και διακοσμητικῆν συζύγου του κ. Έ-
λένης Γεωργαντή. Θα άποτελεσθῇ ολόκληρον έν κέν-
τημα, μία δαντέλλα, ούτως είπειν, μαρμαρίνη, αϋστη-
ρῶς δε Βυζαντινή. Θα είναι το πρώτον έν τῷ Νεκροτα-

ρείω μνημείων Βυζαντινού ρυθμού, όπως είναι και ο πλουσιώτερος και καλλιτεχνικώτερος δι' ένα τάρων. Ο κ. Γεωργιανός ισχυρώς είχε προσβληθῆ ἀπὸ μίαν καλλιτεχνικὴν ἀθένησαν, ἐνδημικὴν δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον διὰ τὴν σφριγώσαν ἡλικίαν του. Εἶχε πᾶθ' ἀπογοήτευσιν μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων πιστροφὴν του, βλέπων τὴν στασιμότητά, εἰς ἣν κατακτάει ἕνα ἐμπνευσμένον καλλιτέχνην ἢ ἀδιαφορία καὶ ἀλλοκοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας. Εὐτυχῶς, ὁ πόλεμος

εἶχε καὶ αὐτὸ τὸ καλόν. Ἡύρνε τούτους ψυχικούς ὀρίζοντες, ἔδωκε τὴν πίστιν εἰς τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, ἀπεινάει τὰς ἀρχὰς τῆς ἀρχαίας, ἐφυγάδεσε τὰ νέφη τῆς ἀποκαρδιώσεως. Καὶ ἤρχισε μίαν ἐργασία ἐνθαρρυντικὴ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ, ἥς ἀπὸ τούτων πλέον φιλοτίμου ἐργάτας εἶνε ἀναμφιδόλως ὁ καλλιτέχνης τοῦ «Ἀστέγου».

Δ. Ι. Κ.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΗ

Σ τὸ συμπόσιον τοῦ Ἀκταίου, τὸ πρὸ μηνῶν δεθὲν πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, αὐτὸς εἶπεν ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ προστατευθῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους τὰ Γράμματα καὶ αἱ Τέχναι. Ἡ ἐπαγγελία ἤρξατο πραγματοποιουμένη. Ο κ. Τσιριμώκος ἀνέλαβε τὸν ρόλον τοῦ Λαυτήρου ἐν τῇ τέχνῃ καὶ εἰσηγήθη ὁκτώ νομοσχεδίων ἀφ' ὧν τὴν τε ἀρχαίαν καὶ Βυζαντινὴν τέχνην, τὴν μουσικὴν, τὴν ἱστορίαν, τὰς εἰκαστικὰς τέχνας. Διὰ τῶν νομοσχεδίων τούτων—ὧν τὰ περισσότερα περιέβαλεν ἤδη διὰ τοῦ κύρους τῆς ἢ Βουλῆς—σκοπεῖται ἡ προστασία τῆς τέχνης—ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐνίσχυσις τῆς ζωσῆς τέχνης ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ περισυλλογὴ τῆς κεκοιμημένης.

Μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ ἀρχαίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ τὴν ἀνεύρεσιν χιλιάδων ἱστορικῶν ἐγγράφων, ὁ κ. Ὑπουργὸς προσέβη εἰς γενικώτερον μέτρον διασώσεως τῶν γραπτῶν μνημείων τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Ἑλλ. Βασιλείου. Διὰ νομοσχεδίου, ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς, συνιστᾶται «Γενικὸν ἀρχαῖον τοῦ Κράτους». Ὁ ἴδρυθῆ προσωρινῶς ἐντὸς τῆς Ἀκαδημίας, ὅπου θὰ καταθεθῶν τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Γένους ἐγγράφα καὶ χειρόγραφα, θὰ ταξινομηθῶν, θὰ μελετηθῶν ἀπὸ τούτους λογίους καὶ ἱστορικούς, καὶ θὰ χρησιμεύσουν οὕτως ὡς τὰ στοιχεῖα, ἐφ' ὧν θὰ γραφῆ ἡ νεωτέρα ἱστορία τῆς Ἑλλάδος.

Μόνον τὸ 1856 ἡ Βουλὴ ἐπρονόησε κάπως πρὸς δημοσίευσιν ἱστορικῶν ἐγγράφων, ὧν ἐξεδόθησαν δύο τόμοι. Ἐκτοτε πλήρως ἐγκατάλειψις. Μὲγα μέρος ἐγγράφων τοῦ ἀγῶνος ἐπωλήθη εἰς τὸ χαρτοπωλεῖον Φαλήρου μεταβληθὲν εἰς πολτῶν, χιλιάδες δὲ δημοσίων ἐγγράφων τῆς Ἐπιτομῆς ἐπωλήθησαν ὡς ἀχρηστα, ἐνῶ ἄλλα ἐσάπισαν εἰς ὕψος ὑπόγεια ἢ ἐρριώθησαν ὑπὸ τῶν ποντικῶν. Ὁ ἀεὶ ἐισαχθῶν εἰς τὸ ἀρχαῖον δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν ἐγγράφα ἱστορικοῦ ἢ νομικοῦ περιεχομένου τῶν ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως τῆς Κ) πόλεως καὶ ἐφεξῆς χρόνων ὡς καὶ μεταγενέστερα, ἐπίσης δὲ θὰ συναχθῶσιν εἰς αὐτὸ καὶ πάντα τὰ δημόσια ἀρχαῖα τὰ περιλαμβάνοντα ὑπηρεσιακὰ ἐγγράφα ἀπὸ πενηνταετίας χρονολογούμενα, ἤτοι Ὑπουργείων, δῆμων, συμβολαιογραφείων, μονῶν κ.λ.π. Ὁ ἀπιτρέπεται ἢ ἴδρυσις καὶ κατὰ τόπους μονίμων ἀρ-

χειῶν. Ἡ συντήρησις θὰ ἀπαιτῆται προϋπολογισμὸν 30.000 δρ. ἐτησίως. Τὰ «Ἀρχαῖα» θὰ ἐκδίδουσι καὶ ἐτήσιον δημοσίευμα. Διευθυντὴς θὰ διορισθῆ ὁ κ. Βλαχογιάννης μακροχρόνος συλλέκτης χειρογράφων.

Τὸ Σχολεῖον τῶν Καλῶν Τεχνῶν διοργανοῦται. Κατασταθὲν αὐτοτελὲς ἴδρυμα, ἔχει ἀνάγκην ἀνακαινίσεως. Προστίθενται τέσσαρες νέαι ἔδραι : ἡ τῆς ἀγιογραφίας—ἀπαραίτητος διὰ τὰς εἰκαστικὰς μορφαῖς ἀγίων—ρυθμολογίας—δι' ἣν προσρίζεται ὁ γρηαῖος ἀρχιτέκτων κ. Τσίλλερ—ὕπαιθρων σπουδῶν—καὶ αὐτὴ ἀπαραίτητος ἔδρα, ἣν διεκδικεῖ ὁ κ. Ὄθωνατος, δημόσιος ἤδη ὑπάλληλος ἐν ταῖς νέαις χώραις—καὶ μίαν ἔδραν ὀλίγον ἀπ' ὅλα, δηλαδὴ ἐκθέσεως ἰδεῶν, ἱστορίας καὶ μυθολογίας, ἀπαραίτητος καὶ αὐτὴ γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὑπὸ ἐποψίν πνευματικῆς ἀναπτύξεως ὑστεροῦν οἱ μαθηταί, ὅπου ὡς τοιοῦτοι εἰσέρχονται οἱ ἀπόφοιτοι Ἑλλ. σχολείου. Τὸ μᾶθημα τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης καὶ τῆς αἰσθητικῆς—τὰ σπουδαιότατα τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων—διδάσκονται ἤδη ἀτελῶς. Ὁ διδασκωνται ἀρχ γὰρ τελεσιότερον ἐφεξῆς :

Οἱ μισθοὶ τῶν καθηγητῶν αὐξάνονται, ἀλλὰ ἐκκαθάρισις τῶν ἡδὴ καθηγητῶν δὲν γίνεται ἰδοῦ ἐν ἐλάττωμα τοῦ νομοσχεδίου. Ἐφεξῆς οἱ καθηγηταὶ θὰ διορίζονται διὰ διαγωνισμοῦ. Ἄλλα τίς θὰ κρίνῃ τούτους διαγωνιζομένους; Οἱ νῦν καθηγηταί; Ἡ ξένοι καλλιτέχναι, ὅτε ἡ κρίσις εἶναι ἀσφαλέςτερα; Περὶ τούτου σιγῆ τὸ νομοσχεδίον. Καὶ μίαν εὐρύτην ἀντιλήψεως τοῦ «συγγραφῆς» τοῦ νομοσχεδίου : Γραμματεὺς τῆς σχολῆς δύναται νὰ διορισθῆ καὶ «διακεκριμένος ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ λόγιος.» Δόξα σοι ὁ Θεὸς πού δὲν ἐξομολογεῖται ἡ θέσις μετὰ τὰς ὑπηρεσιακὰς τοῦ Ὑπουργείου, καὶ ἀνγνωρίζεται ὅτι ἕνας λόγιος δύναται νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίας ἐξαιρετικάς.

Ἡ Ἑθνικὴ Πινακοθήκη, ἡ πολυβύβλητος—διότι δὲν τὴν εἶδομεν ἀκόμη—δι' ἣν ἐδαπανήθησαν μὲγαλα ποσὰ ἀπὸ δεκαπενταετίας διὰ μισθολογία καὶ ὄχι δι' ἔργα—ἀποκτᾶ καὶ δεύτερον ἐπιμελητὴν, δηλαδὴ, δι' ὀρθωτὴν μὲ 300 δρ. κατὰ μῆνα. Πρῶτος εἶναι ὡς γνωστὸν ὁ κ. Κατζόπουλος. Δεύτερος θὰ διορισθῆ ὁ κ. Φωκῆς. Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκχεσίᾳ αὐτῆ δέον νὰ γίνῃ μνεῖα δύο σφοδρότατων κατηγορητηρίων κατὰ τῆς Ἑθνικῆς Πινακοθήκης δημοσιευθέντων ὑπὸ Φιλοτέχνου εἰς τὰς «Ἀθήνας». Περιέχουν ὄχι ὀλίγας ἀληθείας.

Ἄλλο νομοσχεδίον : Συνιστᾶται συλλογὴ Βυζαντινῆς—ἢ ὅπως συνέστηεν ὁ βουλευτὴς κ. Σοκολῆς «Ἀυτοκρατορικῆς»—καὶ Χριστιανικῆς τέχνης, ἵνα περιλάβῃ τὰ ἔργα τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Βυζαντινοῦ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι τῆς Ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῶν νῦν, ἐκτὸς τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, δι' ἃ ἱδρυθήσεται προσεχῶς ἰδιαιτέρᾳ Συλλογῇ. Διευθυντὴς ἔσται ὁ καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς τέχνης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, θὰ ἐφορευθῆ δὲ ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ πρίγκιπος Νικολάου, τοῦ διευθυντοῦ τῆς Συλλογῆς, τριῶν καθηγητῶν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, τοῦ ἐφόρου τῶν Χριστιανικῶν ὀρχαιότητων καὶ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἑθν. Πινακοθήκης. Αὕτη θὰ μεριμνᾷ περὶ συγκεντρώσεως ἀντικειμένων καὶ πλουτισμοῦ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἐν γένει. Ἐφεξῆς ἀπαγορεύεται ἡ ἐξχώρησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἔργων τῆς Βυζαντινῆς καὶ Χριστιανικῆς τέχνης ἄνευ ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας. Δαπάνη ἐτησίᾳ 42,000 δρ.

Δι' ἄλλου νομοσχεδίου ἱδρύεται Ὡδεῖον ἐν Θεσσαλονίκῃ δι' ἐτησίᾳ ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους ἐκ 50,000 δρ. Ὁ θὰ διοικηθῆ ὑπὸ ἐνεκαμελοῦς ἐφορίας, συγκειμένης ἐκ τοῦ Δημάρχου Θεσσαλονίκης, τοῦ προέδρου τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, τοῦ Διοικητοῦ τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς Ἑθν. Τραπέζης καὶ ἐξ ἐγκρίτων πολιτῶν διοριζομένων ἐπὶ μίαν τριετίαν διὰ Β. Δικτατάμματος. Διευθυντὴς μὲ μισθὸν 600 δρ. διορίζεται διακεκριμένος μουσικὸς πτυχιούχος δημοσίου Ὡδείου τῆς Εὐρώπης, διατελέσας ἐπὶ δεκαετίαν καθηγητῆς Ὡδείου Ἀθηνῶν ἢ Εὐρωπαϊκοῦ. Ἄλλα διατὶ ἐπιλεῖ τὸ νομοσχεδίον περὶ ἀρρενος μόνον διευθυντοῦ; Ἡ δὲν ἀρκεῖ τὸ παρὰδειγμα τῆς κ. Λάττινερ, ἥτις ἴδρυσε καὶ διευθύνει δοκιμώτατα τὸ δεύτερον ὠδεῖον τῶν Ἀθηνῶν; Διευθυντὴς θὰ διορισθῆ ὁ κ. Κεζάντζης.

Συνιστᾶται ἐπίσης Ἑθνικὴ Μουσικὴ συλλογὴ πρὸς διάσωσιν καὶ περισυλλογὴν τῶν ἀσμάτων, χορῶν καὶ μουσικῶν ὀργάνων τοῦ Ἑλλ. λαοῦ. Δηλαδὴ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπεζητήσαν, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν ἐλλείψει Κυβερνητικῆς ἢ ἄλλης ὕλης ἐνίσχυσεως, ὁ «Ἑθνικὸς Μουσικὸς σύλλογος» καὶ ὁ Σύλλογος «Τέχνη». Κατενόθη εὐτυχῶς ὅτι χρειάζεται Κυβερνητικὴ προστασία διὰ νὰ κατορθωθῆ ὁ, τι ἀξιοπαίσιμος ἢ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία μέχρι τοῦδε ἐσκέφθη. Τὰ ἀσματα θὰ ἀποτυπῶνται ἐπὶ φωτογραφικῶν κυλίνδρων, οἱ χοροὶ θὰ ἀπεικονίζονται διὰ φωτογραφίων καὶ κινηματογραφικῶν ταινιῶν, τὰ μουσικὰ ὄργανα, ἐν οἷς πολλὰ περιεργότατα ὅσα εἶνε ἐν χρῆσει παρὰ τῷ λαῷ ἢ ἐξέλιπον, θὰ περισυλλεγοῦν. Σκοπὸς ἡ διὰ τῆς συγκεντρώσεως μελέτη καὶ διάσωσις τῶν ἀσμάτων ὡς ἐπακριδῶς ᾄδονται γλωσσικῶς καὶ μουσικῶς, τῶν χορῶν ὡς χερεῖονται κατὰ τόπους καὶ τῶν ὀργάνων δι' ὧν ὁ ἀποτελεσθῆ ἰδιόρρυθμος Ἑλλ. ὀρχηστρα.

Ἐπιτροπεία ὀρίζεται ὁ Πρόεδρος τῆς Λαογραφικῆς Ἐταιρείας, ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὡδείου Ἀθηνῶν, εἰς τῶν πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν τῆς Φυσικῆς καὶ δύο μουσικοί. Ἐτησίως ἀναγράφεται κονδύλιον δι' ὅλα αὐτὰ μόνον 5.000 δρ. Ἀνεπαρκέστατον. Ἄν σκεφθῆ κανεὶς ὅτι θὰ χρειασθῶν φωτογράφοι, ὄχι βέβαια ἕνας μόνον, καὶ χειρισταὶ αὐτῶν, κινηματογράφοι, φωτογράφοι, ἀγορὰ ὀργάνων, περιοδεῖαι ἀνὰ τὰ ἀπώτατα χωρία,

γραφῆ καὶ ἐκδόσις πρέπει νὰ ὑπολογίσῃ τις τουλάχιστον 200.000 δρ. Καὶ ὀλοκληρῶς μὲν ἡ δαπάνη δὲν θὰ γίνῃ βεβαίως ἐντὸς ἑνὸς ἔτους, ἀλλὰ μὲ τὰς 5.000 ἐτησίως μόνον οἱ διατέγονοί μας θὰ ἀτενίσουν συλλογὴν ἀξίαν λόγου!..

Εἰς ταῦτα δέον νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ ψηφισθὲν πρὸ τίνος νομοσχεδίου περὶ Διαρκούς Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως. Ἡ ἰδέα δὲν εἶνε νέα, δικίον δὲ εἶνε νὰ ἀναμνησθῶμεν ὅτι χρονολογεῖται αὕτη ἀπὸ δεκαπενταετίας, ὅτε ἡ «Ἐταιρεία τῶν Φιλολόγων» σχεδὸν τὸ εἶχε κατορθῶσει διὰ τῶν συνεχῶν καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεών της. Ἡ ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας προστασία τῶν καλλιτεχνῶν, οἵτινες ζοῦν σχεδὸν ἀπομεινωμένοι, μὴ πωλοῦντες ἔργα, μὴ γινόμενοι γνωστοί, ἦτο πρὸ πολλοῦ ἐπιβεβλημένη, ἀν λάθῃ τις ὑπ' ὅψιν ὅτι ἀκριδῶς εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἐγεννήθη τὸ Καλόν, ἐξέλαμψε τὸ Ὠραῖον, ἐθαυματούργησεν ἡ Ἐμπνευσις, ἐμαγνητοῦργησε τὸ Πνεῦμα. Ὁλαὶ σχεδὸν μέχρι τοῦδε αἱ βιοταγνῆαι καὶ οἱ ἔργαται αὐτῶν ἐπροστατεύθησαν ἐν Ἑλλάδι νομοθετικῶς. Μόνον αἱ Καλαὶ τέχναι ἦσαν ἀπόκληροι πάσης ἐνθαρρύνσεως, ἀπαιρητῆτος πρὸς κίνησιν καὶ παραγωγῆν.

Διὰ τοῦ νομοσχεδίου περὶ Διαρκούς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς (διατὶ ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ Διακοσμητικὴ τέχνη ἀπεκλείσθησαν) συνιστᾶται αὐτοτελὲς ἴδρυμα, ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἑθν. Οἰκονομίας. Σκοπὸς ἡ διευκόλυνσις τῆς ἐπιδείξεως καὶ πωλήσεως τῶν καλλ. ἔργων καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν πολιτῶν—ὡς λέγει τὸ σχέδιον, πρᾶγματικὸ ὅμως τοῦ λαοῦ—δι' εὐκόλου ἐπικοινωνίας πρὸς τὰ καλλ. ἔργα καὶ ἡ ἀμίλλα μεταξὺ καλλιτεχνῶν. Ἐφορευεῖ πενταμελὲς ἐπιτροπὴ, ἐκ δύο καθηγητῶν τῆς Καλλ. σχολῆς καὶ τριῶν ἐξ ἐπαγγελματῶν καλλιτεχνῶν, ἐκλεγομένων κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τῆς σχολῆς. Ὁ ἀπὸ ἐκλεγείας, ἐπὶ τριετίαν κατόπιν δὲν δύναται νὰ ἐκλεγῆ. Ἡ διάταξις αὕτη ἦς ἐπιτηδείως καὶ ἐν κρυπτῷ ἐζητήθη ἢ διαγραφῆ εἶνε σωτηρία, ἀμείλιχον τὰς τυχόν ἀντιζηλίαις μεταξὺ τῶν ὁμοτέχνων. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκλέγει ἕνα Πρόεδρον ἐκ τῶν μελῶν της, ἐπὶ δὲ ἕνα Κοσμητορὰ καὶ ἕνα Γραμματέα, ἀμίσθους, ἐκ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καλλιτεχνῶν ἢ ἐρασιτεχνῶν. Διὰ τὰς δύο θέσεις αὐτάς εἶνε νὰ ὑπάρχη μείζων ἐλευθερία ἐκλογῆς, διότι ὑπάρχουν πολλοὶ συγγραφεῖς ἢ δημοσιογράφοι οἵτινες τελεσεργώτερον θὰ ἠδύναντο νὰ ἐργασθῶσι καὶ νὰ ἐντείνωσι τὴν κίνησιν, ἐνῶ ὁ περιορισμὸς μεταξὺ μόνον καλλιτεχνῶν ἢ ἐρασιτεχνῶν (πρακτικῶν ἢ θεωρητικῶν) δὲν θὰ ἐξυπηρέτησιν ἰσῶς ἐπαρκῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκθέσεως. Ἐπιτιμὸς Πρόεδρος τῆς ἐκθέσεως εἶνε ὁ ἐκάστοτε Πρόεδρος τῆς Βουλῆς—ὑποθέτομεν ἄνευ ψήφου. Ἄλλη ὀρθοτάτη διάταξις ἐπέθη, ὅτι δὲν δύναται εἰς καλλιτέχνη νὰ ἐκθέσῃ πλείονα ἔργα τῶν πέντε, μετὰ καιρὸν ὅμως δύναται νὰ ἐπαυξήσῃ εἰς τὴν ἐκθεσιν προσκεθῆν καὶ μὴ πωληθῆν ἔργον. Αἱ ἄλλα λεπτομέρειαι περὶ τῆς ἐσωτερικῆς λειτουργίας τοῦ ἴδρυματος, εἰσοδῆς καὶ ἀναρτήσεως τῶν ἔργων, ποσοστῶν τῆς πωλήσεως καὶ τιμῆματος εἰσόδου θὰ κανονισθῶν προσεχῶς δι' ἐιδικῶν Κανονισμῶν. Ἄλλα πρὸς Θεοῦ! ἢς μὴ ὀρθῆ τιμὴ εἰσόδου μείλῃ ἢς ὑπάρχη μίαν ἡμέραν de gala διὰ τοῦς πλουτοκράτας μὲ διδραχ-

μον, μία με έν δεκάλεπτον διά τόν λαόν και αι λοιπαί ουχί περισσότερον του πεντηκονταλέπτου, διότι μη λησμονώμεν ότι σκοπός σπουδαιότατος του νόμου, συν τους άλλους, είναι ή προσοικειώσις όλων των αστικών τάξεων προς τὰ καλ. έργα διά να διδαχθούσιν, να τὰ ἀγαπήσουν και τὰ ἐκτιμήσουν. Ο νόμος οφείλεται εἰς τήν συνεργασίαν του κ. Ραΐκου, εὐρόντος πρόθυμον ἀντιλήπτορα τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς, τὸν ὄντως φίλόκαλον.

Εἰς τήν Βουλὴν ἐπίσης πρωτοβουλία τοῦ κ. Μπασιᾶ ὑπεδείχθη νομοσχέδιον περί προστασίας τῶν μουσικῶν ἔργων. Ἀνάγκη εἰς τήν περίφημον προστασίαν τῆς πνευματικῆς ιδιοκτησίας, δι' ἣν τόσα ἐγράφησαν και τόσα ἐγένοντο ἐνέργειαι και ἐπιτροπαί και Συνέδριον προτάσει τοῦ κ. Ἀρπελά ἐκλήθη τῷ 1896 ὑπὸ τοῦ Συλλέγου των Φιλοτέχνων, ὅς οὐ και νομοσχέδιον ὑπεδείχθη ἐπὶ Κυβερνήσεως τοῦ κ. Θεοτόκη γενόμενον δεκτὸν εἰς β' ἀνάγνωσιν. Καὶ ὅμως μόλις τώρα τμηματικῶς και βραβηδῶν ἐπιτυγχάνεται ή προστασία τῶν πνευματικῶν ἔργων. Μετὰ τὰ θεατρικὰ, ἅτινα ἐπροσατεύθησαν ὅσον ἀφορᾷ τὰς καθυστερήσεις τῶν ποσοτῶν ἐν μέρους τῶν θεατρῶν πρὸς τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς—ὄχι εὐτυχῶς και πρὸς τοὺς ξένους— ἤλθεν και ή σειρά τῆς προστασίας τῶν μουσικῶν συν-

θέσεων. Περὶ τοῦ αὐτοῦ, ὡς και διὰ τὰ πρῶτα, ἀναγράφονται διατάξεις περιφρουρήσεως τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τῶν μουσουργῶν.

Ὅλη αὐτὴ ή ἐργασία, δι' ἣν ὅμως τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα θὰ τὴν διευθύνουσιν πρέπει νὰ δύνανται και νὰ θελήσουσιν νὰ ἐργασθούσιν—πρόβλημα σπουδαιότατον—ἐπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ ἔχη γίνῃ. Διευτυπώθησαν πολὺ λάκις συντάσεις, ἀλλ' εἰς ὅσα μὴ ἀκούοντων. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς αὐτὰς διέθεσε μέγα μέρος τῆς δημοσιογραφικῆς του ἐργασίας ὑψῶν ἀπὸ ἐτῶν τὴν περίφημον «φωνήν» ὑπὲρ ὅλων περίπου τῶν ἀνωτέρω θεμάτων. Ἐθεωρήθη (αἰθεολόγος). Ἐπὶ τέλους κἀλλιο ἀργά, παρὰ ποτέ! Ἄς ἔχουσιν ὅμως ὑπ' ὄψει των οἱ ἀρμόδιοι οὐτὸν δὲν ἐτέλειωσε τὸ ἔργον. Ὑπολείπονται και ἄλλαι μεταφραστικαὶ πρωτοβουλίαι, αἵτινες πρέπει νὰ ἴδουσιν τὸ φῶς, διότι ή κιορραία των ὑπερέβη πᾶν ὅριον ὄχι ουσιολογικῆς ἐνεργείας, ἀλλὰ χριστιανικῆς ὑπομονῆς. Ὅλαι αὐταί αι ἰδρύσεις σχολῶν και συλλογῶν, αποτελοῦν ἕνα ὅλον ὄργανισμὸν, ἐν σύστημα. Ἐγένετο ή ἀρχή ἄς εὐχρηθῶμεν συνέχισιν τοῦ ἀρχαμένου ἔργου, με περισσότεραν ὅμως προσοχήν.

Κ.

Ποικίλη Λεξις

Ἡ ὠραιότερα φυλή.

Ποία ή ὠραιότερα φυλή τοῦ κόσμου; Ἡρώτησεν Ἀγγλικὸν περιοδικόν.

Ἀπήντησαν πολλοί. Ἰδοὺ τὸ συμπέρασμα: Οἱ Ἴταλοὶ ὡς ἄνδρες, αἱ Ἀγγλίδες ὡς γυναῖκες. Καὶ εἰδικώτερον. Ὁ ἐξερευνητὴς Χέντεν θεωρεῖ ὠραιότερους τοὺς Σουηδοὺς και Νορβηγούς, ὁ Στόνε τοὺς Ἴταλοὺς, ὁ Ζωγράφος Γασκόμπε Τζῶν τοὺς οἰκοῦντας τὴν Μεσημβρινὴν Ἴταλίαν. Ὁ Γκιόσι θεωρεῖ τὸν Ἴταλὸν ὡς κληρονόμον τῆς κλασσικῆς καλλονῆς, ἐκ τῶν γυναικῶν προκρίνει τὰς Ἰρλανδίδας και ὠραιότερα νεάνιδας τὰς ἐν Σάμω.

Ὑπέροχος ωατριωτισμὸς

Ἐπὶ τοῦ πτώματος Ρώσου ἀέωματικῶ πεσόντος ἐπὶ τοῦ Πρωσικοῦ μετώπου εὐρέθη τὸ ἔξῃ γράμμα μιᾶς Ρωσίδος, πράγματι ὅμως Σπαρτιάτιδος μητρὸς.

Παῖδί μου,

Σὲ πληροφορῶ με ἔλην μου τὴν γαλήνην, ἐπὶ ὃ πατέρας σου ἐφρονέθη εἰς τὴν Λεμπέργκ, ἐνῶ ὠδήγει τὸ σύνταγμα του εἰς τὴν ἐφοδόν. Δὲν σκέπτομαι νὰ σε παρηγορήσω, οὔτε ζητῶ τὴν ἰδικὴν σου παρηγορίαν. Ζητῶ νὰ ἐκδικήσης τὸν πατέρα σου, ὅστις ὑπῆρξεν ἥρωα και νὰ ἀφιερῶσης τὴν ζωὴν σου εἰς τὴν Ρωσίαν.

Ὅταν θελήσης νὰ κάμης μίαν ἥρωικὴν πράξιν μὴ ἐνθυμηθῆς τὰ δάκρυά μου. Σκέψου τὴν εὐλογίαν μου ποῦ σοῦ στέλλω τρυφερά ἀπὸ τώρα.

Ὁ Θεὸς ἄς σε φυλάττη πολυαγαπημένο μόνο μου παιδί.

Οἱ ὁλέμοι μιᾶς τεσσαρακονταετίας

Ἀπὸ τοῦ 1878 ἀριθμοῦμεν 18 πολέμους. Οἱ σπουδαιότεροι εἰς χρονολογικὴν σειράν εἰνε οἱ ἔξῃς:

Ὁ Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος (1878). Ὁ Γαλλικὸς

ἀποικιακὸς εἰς τὴν Τυνίαν (1881). Ἡ Γαλλικὴ ἐκστρατεία εἰς τὸ Τογκίνον (1885). Ὁ Ἰαπωνοκινεζικὸς πόλεμος (1894). Ἡ Γαλλικὴ ἐκστρατεία εἰς τὴν Μαδαγασκάρη (1895). Ὁ Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος (1897). Ὁ Ἰταλικὸς ἐναντίον τῆς Ἀβῆσυνίας (1896). Ὁ Ἰσπανοαμερικανικὸς (1898). Ὁ κατὰ τῶν Βόερα (1899). Ὁ πόλεμος τῶν Ἑυρωπαϊκῶν Δυνάμεων ἐναντίον τῶν Μπόερε εἰς Κίναν (1900). Ὁ Ρωσοαπωινικὸς (1905). Ἡ ἐκστρατεία τῆς Γαλλίας εἰς τὸ Μαρρόκον (1908). Ὁ Ἰταλοτουρκικὸς (1911). Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι (1912-1913).

Κατὰ δυνάμεις ἀναλογῶν. Εἰς τὴν Γαλλίαν πέντε πόλεμοι. Εἰς τὴν Τουρκίαν, Ἰταλίαν, Ἀγγλίαν και Ἑλλάδα ἀνά τρεῖς. Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, Ἰσπανίαν και Γερμανίαν ἀνά δύο.

Τέχνη και ὁλέμος.

Ἡ καταστροφή τῆς Λουδαίν και τῶν Ρῆμων ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς τοῦ Γωσήφ τοῦ Γαριβάλδη, συμβᾶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ρώμης, τὸ 1849. Ὅταν ἐπολιορκεῖτο ή πόλις, πρὸς ἐξεύρεσιν μετάλλου διά κατασκευὴν τηλεβόλων, διατάχθη ὅπως χυθῶσιν οἱ ἐξ ὄρειχαλκου κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν τῆς αἰωνίας πόλεως. Μοναχὸς τις τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ὀνουφρίου ἐσταμάτησε παρὰ τὸν Ἰανίκολον λόρον τὸν ἵππον ἐφ' οὗ ἐπέβαιναν ὁ Γαριβάλδης και εἶπε πρὸς τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἄνδρα: «Σὰς παρακαλῶ, μὴ ἐπιτρέψῃτε νὰ καταστραφῶσιν οἱ κώδωνες τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ὀνουφρίου. Ἐνθ' ἀπέθανεν ὁ Τορκουάτος Τάσσο». Ἡ ποιητικὴ φύσις τοῦ Γαριβάλδη, ή ἀνάμνησις τοῦ ποιητοῦ τῆς «Ἀπελευθερωθείσης Ἰερουσαλήμ», ὅστις τόσην ἐπιρροὴν ἔσχεν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ σκαπανέως τῆς ἐλευθερίας ἠνάγκασαν τὸν στρατηγὸν ν' ἀνακράξῃ «Ὅυδεὶς νὰ ἐγγίση τοὺς κώδωνας οἱ ὁποῖοι ἐσήμανον τὸν θάνατον τοῦ Τορκουάτου Τάσσου!»

Οὐλάνοι συναντῶντες Γαλλικά συρματοπλέγματα και σταματώντες.

ΣΟΝΕΤΤΟ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Μπροστὰ στήν Παναγιά τὴν πεπ'σφόρα
ποῦ ἔχουν με βάρια και μ' ἀνθούς οτολίση
και τάματα τῆς φύγουσιν και δάδα,
με' τὸ μικρό, τοῦ γάκου, ἐρημοκλήτοι
*
γοιαισιτὸς γνωεῖει τόσην ὥρα
μὲ προσευχὴ νὰ πῆ, και νὰ ξεοχίση
σὸν ἀγωνία σκληρῆ, θανατηφόρα,
μιᾶς θύμωσις παιδεύτρας τὸ μεθῶι.

Δὲν ἠμπορεῖ σὶτῆς Ἁγίας ν' ἀνοβλέψη
Παρθένος τὴν περιόχουση εἰκόνα,
δίχως τὰ μὴ σὶτὴ βέβηλή του οκέρι
*
μὲ ἄλλη χλομὴ πανέμορφη Μαντόνα
μὲ τὰ μεγάλα μάτια ποῦ ὑποτάζουν
και ὁ ἔκστασιν ἀγάπης τὸν κοιτάζουν.

ΜΑΡΙΑ ΖΑΜΠΑ

* ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ *

... "Η ΔΥΟ ΜΑΜΑΔΕΣ,"

Σ' ένα λουλούδι που μαράθηκε πρόωρα κ' έφυγε από παγερό φρύσμα του Βορρά...

Πο χέρι μαγικό κι' άδρατο σκορπίσθηκε με άδρες και πλούσιες πιναλιές το βόδινο χρώμα της Αύγης σβύνοντας στο ξάπλωμά του κάθε σκοτεινό σημάδι της Νύχτας... Στη μισοφωτισμένη κατάλευκη καμα-

ρούλα τη στολισμένη μονάχη με δυο μεγάλα γυναικεία πορτραίτα κοιμάται τον παντοταινό ύπνο — τον ύπνο δίχως ξύπνημα — ένα ξανθό κοριτσάκι. Το λεπτό, το άπαλό, το γεμάτο ζωή κορμάκι του — έδω και λίγες στιγμές — μαρμαρώσε στο ξερνικό πέραςμά του, με τη παγερή του πνοή, ο Θάνατος. Τά ξανθά μεταξένια μαλλιάκια του κολλημένα καθώς είναι στο μέτωπό του, τ' αύλακωμένο από χονδρές σταγόνες ιδρώτος, μαρτυρούν για την αγωνία της ψυχής που ζητούσε την άπελευθέρωσή της και τους μάταιους σπασμούς του κορμού στην άνωρση πάλη για το φως — τη Ζωή ή το σκοτάδι — το "Άγνωστο...". Τα χειλάνια του μένουν σφαλισμένα σφιχτά όπως και πριν όταν ήθελε να κρατήσει με τα μικρά μαργαριταρένια δοντάκια του την προδότρα Ζωή — που το άφινε τώρα — άδιόρθωτη στην αγωνία του, σ' άβογγητό του, στο ψυχομαχημά του... Σκληρή, προδότρα Ζωή γιατί, άφυσ θά του ήρνεϊσο τόσο γρήγορα το χαμόγελό σου, του το έδωκες άφθονο στον έρχομό του στο κόσμο και δεν του το έπαιρνες πριν άκόμα θεριμάνη την άγκυλιά των γονιών του το λεπτό κ' άπαλό και γεμάτο από τη θεία σου πνοή κορμάκι του; Φτωχό μικρούλι, πόσο άδικα σ' έπρόδωσαν!

Καθισμένος σε μία πολυθρόνα κοντά του, πολύ κοντά του, με το πρόσωπο γυμμένο στο δαντελένιο μαξιλαράκι της κούνιας, με όψη κιτρινωμένη από της άγρύπνιας — δέκα όχτώ μέρες τώρα — και με μάτια σταγυρά από δάκρυα — άλλοίμονο! — έχόθησαν όλα όλα στο νεοσχημένο τάφο της γυναίκας του π' άγαπούσε τόσο — έδάγκωνε με λύσση τα λευκά σαντονάκια του παιδιού του κάθε φορά που οι λυγμοί — οι φρικτοί δίχως δάκρυα λυγμοί! — έτίναζαν το άποκαμωμένο κορμί. "Ω! μά είναι κάτι περισσότερο από άπελπισία αυτό που έχόθησε στη γλωματισμένη σου όψη δυστυχισμένη Πατέρα! Μονάχη ή 'Απόγνωση μπορούσε να τραδήξη τέτοιες σινοτινές πιναλιές γύρω από τα μάτια σου — τα μάτια με της φρικιαστικές άναλαμπές — και στην άκρη των χειλιών σου — των χειλιών που είναι σφαλισμένα π' άσφιχτά κ' από του πεθαμμένου σου παιδιού! —

Μά που γυρίζεις της ματωμένες ματιές σου, Πατέρα; Ζητάς να ρουφήξεις το τελευταίο βλέμμα της ξανθής μικρής που έχάιδεψε στο σόστμό του της Δυο άγαπημένες σου Εικόνας;

"Η ζητάς να συλλάβης τη παράξενη λάμψη που έφωτισε τα θολά γυαλιά ματάκια της στο αντίκρουσμα των Δυο λατρευτών σου; Έφυγαν κι' Αύτες και σ' άφισαν μονάχο! Ναι! μά έτραδήξαν σιγά - σιγά μαζί τους και τη μικρή ξανθή!..."

Αυτό το έλαφρό φτερούγισμα που αισθάνθηκες σιμά σου — έδω και λίγες στιγμές — ήταν ή λευκή ψυχούλα της μικρής σου που πήγαινε ν' ανταμώσει και της "Άλλες... τη Γυναίκα σου, τη Μητέρα σου! Βλέπεις τ' ώμορφο άγγελούδι της άγαπούσε π' άκαλά από Σένα κι' έτρεξε γοργά στην άγκυλιά τους..."

"Ανστηλώνεται; για ν' άκούσης καλύτερα τη φωνή της μικρούλας που σάπασε για πάντα; Μά δεν άκούεις λοιπόν; "Άκουσε:

— «Μπαμπά μου!... Κόττα! Δυο Μπαμπάδες!...»

Αυτό ήταν όλο! Ξανάπεσε πάλι στο λήθηρχό σου άτυχε Πατέρα! Τι περιμένεις; Αυτό ήταν όλο! "Η λεπτή άδύνατη φωνούλα σκορπίσθηκε στα γύρω δένδρα... τα πουλάκια την μάζεψαν και την συγχίζον τ'ώρα μαζί με της δικές τους — λεπτιές κι' άδύνατες φωνούλες κι' αυτές, αλλά πόσο άλλοιώτικες άπ' της μικρής; ξανθής!..."

Χαμηλώσετε λίγο τα χροούμενα τραχούδια σας, ξένωιαστα πουλάκια... τί πάθατε σήμερα και δυναμώνετε τόσο της φωνίτσας σας; Θέλετε να τραχουδήσετε το θερμό άναλυμένο χρυσάρι του "Ηλιου που άπλώνεται και χύνεται πικροτό φέροντας στα σκοτάδια των θλιμμένων ψυχών την 'Αγάπη και τη Χάρη της Ζωής; Σας καταλαδώνω! Ναι! μά φθάνει, φθάνει... "Ο "Ηλιος θ' άκούσει κι' άφριο τους ύμνους σας, μά ο Πατέρας σφίγγει για τελευταία φορά το παγωμένο κορμάκι της μικρής ξανθής...

"Ω! Σιωπήστε! Σιωπήστε! Σιωπήστε πειά! Μία τραλλή άχτίδα χλόηκε από το μιτανοιγμένο παράθυρο και θροναίσθηκε στα βελούδα ματάκια της μικρής... Τι περιμένεις παιγνιδιάρικη άχτίδα να σηκώσει το χεράκι της και να σε διώξει, γυρίζοντας άπό την άλλη μεριά το κεφαλάκι της; 'Αλλοίμονο! Μπορείς να περιμένεις αιώνια. Δέ θά σε διώξη κανείς άχτίδα που έξφυγε από το χρυσάρι του "Ηλιου..."

Μονάχος όσο ποτέ άλλοτε, κούρως στα χροούμενα τραχούδια των πουλιών, βουβός από το πνίξιμο των λυγμών, τυρλός στη πλημμύρα του Φωτός, άναίσθητος στη γύρω ζωή, συγκεντρωμένος στον Έκυτό του δεν βλέπει μέσα στην άπερσνη μαυρίλα της ψυχής του παρά τρεις Μορρές γλυκές, που τον περιμένουν καρτερικές και του χαμογελούν άδιάκοπα... 'Αλλά είναι τόσο μακρυνά, τόσο μακρυνά, ή άφθαστες γλυκές Μορρές!...

Και μεσ' την άκρίσια τρομαχτική σιγή που βασιλεύει μέσα του, άκούει σαν ένα μακρυνό φτερούγισμα και σαν μία λεπτή φωνούλα — της μικρής ξανθής; στο αντίκρουσμα των Δυο 'Αγαπημένων του: —

— Μπαμπά μου!... Κόττα!... "Η δυο Μπαμπάδες!..."

PEA

ΣΤΑΛΛΑΓΜΑΤΙΕΣ

Κατά τον νέον νόμον περί έκλογών, εις το βιβλιόσιον θά έπικολλάται ή φωτογραφία του έκλογέως. Θα έκλείψουν ούτω αι ένστάσεις, μολονότι ακριβώς τώρα θά έχομεν εικονικας έκλογας.

Τί παράξενα πράγματα! Εις τον πόλεμον αυτόν έφονεύθησαν και πολλά παιδιά, μολονότι δεν ήσαν εις τα... πεδία των μαχών, άλλ' εις τας πόλεις.

Αι έφημερίδες συχνά γράφουν δια το θέατρον του πολέμου. Πολύ δικαίως άφου ύπάρχουν και εκεί σκηναί.

Νέα άσθένεια άνεκαλύφθη: Ταμίτις. "Όταν τα ταμεία του Κράτους είνε κενά, ο κ. ταμίας όφείλει να άσθενή. 'Αναμένομεν την έξής είδοποίησιν:

«'Ο ταμίας κ. Τάδε, έπωφελούμενος της άσθενείας του, έξέδραμεν εις Πόρον».

«'Ο άσθενών ταμίας κ. 'Αναπαριάδης έδωσε ώραιαν χοροεσπερίδα».

Κάποιος έστάλη εις Εύρώπην ως ύπότροφος του Κράτους δια να σπουδάση τα αιθήρια έλαια. Και ήκούσθη λέγων: «Πλούσια τα έλέη σου, ώ αιθερία 'Ανόρθωσις!»

Οί βιβλιοπώλαι έζήτησαν από την Βουλην να έλαττωθ ή δασμός των άλλογλώσσων βιβλίων. 'Αν λάβωμεν ύπ' όψει την καταπληκτικήν... φυτοζώϊαν των 'Ελληνικών βιβλίων, νομίζομεν ότι πρέπει να έλαττωθ ή δασμός, αλλά ό... ζήλος των βιβλιοπωλών ύπέρ των ξένων βιβλίων.

Το Κράτος κατά την έναρξιν του Εύρωπαϊκού πολέμου επέταξε 5,000,000 όκάδας άραβοσιτου, αξίας ενός έκατομμυρίου δραχμάς. 'Ο έπιταχθείς άραβόσιτος άφέθη άχρησιμοποίητος και έσάπισε. Τοιουτοτρόπως ή Πολιτεία επέταξε μεν τον άραβόσιτον, επέταξε δε και το έκατομμύριον, με τον άραβόσιτον μαζί, εις την θάλασσαν...

'Ανεφάνη και πάλιν ό γνωστός κομήτης Ντέ Λαβάν' άλλή το σχήμα του ώμοιάζε αυτήν την φοράν τόσο πολύ με έγχειριδίον, ώστε αυτός δεν ήτο κομήτης πλέον, αλλά... κομιτατζής.

'Εσχολιάσθη διατι έξηφανίσθη τόσο ταχέως. Αύθεντικαί πληροφορίαί βεβαιούν ότι έστράφη εις φυγήν μόλις είδε προβάλλοντα εις τας 'Αθηναϊκάς όδούς τον κο-μύτην νυκτοβίου 'Αθηναίου εύφυλόγου.

'Ο έν 'Αμερικη νεοδιορισθείς πρέσβυς έπαύθη, διότι έξ αιτίας του έξημιώθη το Δημόσιον ύπέρ το έκατομμύριον κατά την προμήθειαν των γαιανθράκων. 'Ημπορεί ο κ. Σχλήμαν τώρα που δεν είνε ούτε πρέσβυς, ούτε βουλευτής να άναφωνήση: Γαιάνθρακες ο θησαυρός!

Οί Γάλλοι μετεκόμισαν άποικιακόν στρατόν μαύρων και από την Σενεγάλην. Δογικώτατον. 'Από την Σενεγάλη μόνον Γάλλοι ήμπορούσαν να μεταφέρουν στρατιώτας.

'Εκ των «'Αθηνών». «Το άτμόπλοιον «Σεράξ» κατεποντίσθη αυτανδρον εις τον Εύξεινον πόντον. 'Ανήκεν εις τον όμογενή έφοπλιστήν κ. 'Ατυχίδην». 'Η τελευταία λεπτομέρεια ήτο όλως περιττή.

Δι' τας σκανδαλώδεις καταχρήσεις της 'Εταιρείας του 'Αεριοφωτος 'Αθηνών έγένετο εύρυτάτη συζήτησις έν τη Βουλη, έξ ής ζωηρότατον φώς έπεχύθη, τόσο φώς, όσον δεν μάς δίδει καθ' όλον το έτος ή κατηγορουμένη 'Εταιρεία.

'Αναγνώσκω εις το «'Εθνος» ύπό τον τίτλον «ό Σύλλογος των 'Ερασιτεχνών»:

«Το δραματικόν τμήμα θά αναλάβη ο κ. Μιλτ. Διδωρίκης ο όποιος πρωτηγωνίστησεν εις το «Θάρρος της 'Αγνοίας».

Τί πονηρά έφημερίς! Τα γράφει ώσαν να πρόκειται ο τέως συνεργάτης της, διδάσκων ήδη, να πρωταγωνιστήση και πάλιν εις το θάρρος της... άγνοίας.

Θορυβώδης ή συζήτησις έν τη Βουλη περι άπολύσεως του κ. Εύταξία από της θέσεως του Διοικητού της 'Εθν. Τραπέζης. Παρέστησεν ο κ. Πρωθυπουργός ότι ο κ. Εύταξίας δεν ήτο έν τάξει απέναντί του. Δηλαδή ότι δεν ήτο Εύταξίας, άλλ' άταξίας...

AMAPANTOS

ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ

ΥΟΙ, εἰδάν! Ὁ κ. ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετίᾳ τῶν γάμων τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καθιεροῦνται χρυσοῦν μετάλλιον ἀπονεμόμενον ἐκάστην 15ην Ὀκτωβρίου καὶ ὀνομαζόμενον «Βασιλικὸν μετάλλιον τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν». Θὰ ἀπονέμεται μόνον εἰς Ἕλληνας συγγραφεῖς ἑμμέτρων ἢ πεζῶν ἔργων, ὡς καὶ εἰς συνθέτας, ζωγράφους καὶ γλύπτας. Μετὰ τὰ μέταλλα τοῦ πολέμου, τὰ μέταλλα τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ ἀπονομὴ θὰ γίνεταί κατ' ἔτος ἐκ περιτροπῆς, οὕτως ὥστε τὸ μὲν πρῶτον ἔτος περιλαμβάνονται τὰ λογοτεχνικὰ ἔργα τὰ εἰς βιβλία ἐκδοθέντα κατὰ τὴν διαρκεῦσάν τετραετίαν μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1914, τὸ δεύτερον τὰ δημοσίᾳ ἐκτελεσθέντα καὶ δημοσιευθέντα τῆς μουσικῆς, κατατεθέντα δὲ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ κατὰ τὴν τετραετίαν τὴν λήγουσαν τὴν 31 Δεκεμβρίου 1915, τὸ τρίτον τὰ τῆς ζωγραφικῆς κατὰ τὴν τετραετίαν τὴν λήγουσαν τὴν 31 Δεκεμβρίου 1916 καὶ τὸ τέταρτον τῆς γλυπτικῆς κατὰ τὴν τετραετίαν τὴν λήγουσαν τὴν 31 Δεκεμβρίου 1917, δημοσίᾳ δ' ἐκτεθέντα ἐν Ἀθήναις. Τὸ μετάλλιον ἀπονέμεται εἰς τὸν συγγραφέα, τὸν μουσικόν, τὸν ζωγράφον ἢ τὸν γλύπτην τοῦ ἔργου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον προέχει. Λαμβάνεται δὲ ἐπ' ὄψει κατὰ τὴν κρίσιν κυρίως μὲν τὸ κρινόμενον ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἡ προγενεστέρα ἐργασία τοῦ συγγραφέως ἢ τοῦ καλλιτέχνου. Μετὰ τοῦ μεταλλίου ἀπονέμεται καὶ χορηγία δραχμῶν δισχιλίων, καταβαλλομένη ὑπὸ τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου, μετὰ τὴν ἰδρυσιν δὲ τῆς Ἀκαδημίας ἐπ' ἐκείνῃ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον πηροῦνται ἐκ τῶν πόρων τοῦ Βουρδεῖου κληροδοτήματος ἐφ' ἅπασι μὲν δραχμαὶ τρεῖς χιλιάδες διὰ τὴν χάραξιν τοῦ μεταλλίου, ἐτησίως δὲ τετρακισχίλια εἰς τὸ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον, ἰδρυσμένης δὲ τῆς Ἀκαδημίας εἰς ἐκείνην, ἵνα ἐκ τούτων καταβάλλεται τὸ ἀνωτέρω ποσόν, δίδεται χιλιοδραχμὸς ἀποζημίωσις εἰς τοὺς κριτάς, ἐκτελοῦνται τὸ μετάλλιον καὶ καλύπτονται αἱ λοιπαὶ δαπάναι. Ὁ τύπος τοῦ μεταλλίου, τὰ τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἀπονομῆς αὐτοῦ καὶ πῖσαι αἱ λεπτομέρειαι κανονισθήσονται διὰ Β. Διαταγμάτων.

Ἡ πρότασις ἐνδεικνύουσα τὰς ἀγαθὰς βεβαίως προθέσεις τῆς Κυβερνήσεως, παρουσιάζει ἀποχίαν παρὰ τὴν διατέπωσιν τῶν ὄρων τῆς ἀπονομῆς. Ἡ ἰδρυσὶς μεταλλίου ἀξίας—διότι περὶ τοιούτου πρόκειται—καὶ οὐχὶ ἐνθαρρύνσεως ἢ ἀπλῆς ἠθικῆς ἀμοιβῆς—ὅτε θὰ ἀπενέμετο οὐχὶ κατὰ τετραετίαν εἰς ἐκάστου πνευματικοῦ κλάδου ἐργάτην—ἀποτελεῖ πάντως ἕνα σκόπελον, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ χαρακτηρισμοῦ ὅστις τοῦ ἐδόθη—τῆς κριτικῆς. Κάθε διαδοχικῶς τέσσαρα ἔτη ὁ λογοτέχνης, ὁ συνθέτης, ὁ ζωγράφος, ὁ γλύπτης θὰ λαμβάνουν τὸ μετάλλιον, ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως ἔργου, ἐπιτελεσθημένου κατὰ τὸ μεσολαβοῦν τετραετὲς διάστημα ἀπὸ τῆς μιᾶς ἀπονομῆς μέχρι τῆς ἄλλης.

Ἀλλὰ εἰς δοκιμώτατος πνευματικῶς ἐργάτης πιθανὸν εἰς τὰ τέσσαρα αὐτὰ ἔτη νὰ μὴ συγγράψῃ ἔργον ὑπέρρονον ἢ καὶ καθόλου, νὰ μὴ ζωγραφίσῃ, νὰ μὴ γλύψῃ, νὰ μὴ συνθέσῃ—εἰςέξορον δὲ ἡμεῖς οἱ μὴ Ὑπουργοὶ ὅτι ἡ ἐμπνευσις δὲν εἶνε γραμμάτων

πληρωτέον ἐπὶ τῇ ὄψει, ἀλλὰ ἀπόρροια ἐνδιαθέτου σκέψεως καὶ ψυχικῆς διαθέσεως ἢ καὶ εὐμενείας περιβάλλοντος. Ἡ νομίξῃ ὁ εἰσηγητὴς τοῦ νομοσχεδίου, ὅτι εἰδικῶς χάριν τοῦ μεταλλίου θὰ ἐργασθῇ εἰς ἐπιφανῆς λόγιος ἢ καλλιτέχνης; Ἀλλ' ἡ μορφή ἦν τοῦ ἔδωσεν ὁ εἰσηγητὴς τὸ ἔξομοιοι πρὸς διαγώνισμα. Διότι, ὅταν διὰ τοῦ μεταλλίου πρόκειται νὰ τιμηθῇ ὁ καλλίτερον γράφας, ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ περιλαμβάνεται ὁρος συγκρίσεως πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ προκύπτει τὸ ἀκανθῶδες ζήτημα: Τίς θὰ κρίνῃ; Ὁ συγγραφεὺς τὸν συγγραφέα, ὁ μουσικὸς τὸν μουσικόν; Ἀλλ' εἶνε γνωστόν, ὅτι κεραμεὺς κεραμεὶ κότεῖ. Ἀλλ' αἱ ὑπάρχουσαι ἐν Ἑλλάδι προσωπικαὶ συμπάθειαι καὶ κυρίως ἀντιπάθειαι, ὡς ἐκ τῆς στενότητος τοῦ ὀρίζοντος, παῖζουν σπουδαῖον ρόλον. Ἀνεπιφύλακτος καὶ εὐννευδῆτος κριτικὸς δὲν ἔχορον ἐν Ἑλλάδι. Ἡ θὰ κρίνουν μὴ εἰδικοί, ὅτε ἡ ἐσχάτη πλάνη χεῖρον τῆς πρώτης. Καὶ θὰ ἰσχύσουν ἀσφαλῶς τότε τὰ μέσα, αἱ φιλίαι καὶ θὰ παρατῶμεν εἰς τὸ θλαβερὸν θέαμα τῆς ἀπονομῆς τοῦ μεταλλίου εἰς ἀναξίους, τὸν ἀξίον παραγκωνιζομένον.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ποιητικῶν διαγωνισμῶν, ἀπὸ τοῦ Βουτσιαίου μέχρι τοῦ Ροτσιλδεῖου, καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν διαγωνισμῶν, μῆς ἔχουν δώσῃ πρὸς μαθήματα. Μετάλλιον ἀρα ἀπονεμόμενον μετὰ τὴν κρίσιν τῆς κριτικῆς περὶ τοῦ προέχοντος ἔργου, εἶνε ἀπορριπτόν. Εἶνε ἐν ἑναυσμα ἀλληλοφαγομοῦ. Σκοπιμώτερον, ἀκινδυνώτερον, λογικώτερον θὰ ἦτο ἐάν κατ' ἔτος—καὶ οὐ κατὰ τετραετίαν—ἀπενέμετο ἐν μετάλλιον εἰς ἕκαστον ἀντιπρόσωπον τῶν τεσσάρων κυριωτέρων ἐκδηλώσεων τῆς πνευματικῆς ζωῆς, μολονότι καὶ διὰ τὰς ἐπιστήμας εἶδε νὰ ἰδρυσθῇ μετάλλιον, ἰδίως τὰς φυσικοχημικὰς, τὴν ἱατρικὴν καὶ τὴν φιλολογοῖαν διὰ τὰς πρωτοτύπους ἐργασίας. Κατ' ἔτος λοιπὸν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἐνός ἔργου μόνον μῆς τετραετίας, ἀλλὰ τῆς ὅλης πνευματικῆς δρασεως τοῦ τιμηθησομένου. Διότι ἐάν ψηφισθῇ ὡς ἔχει τὸ νομοσχέδιον, δέκα ἐκ τῶν συγχρόνων λόγοι λ. χ. καὶ ἡμποροῦμεν βεβαίως ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς νὰ ξεχωρίσωμεν δεκά ὡς ἀξίους ἐξαιρετικῆς τιμῆς, διὰ νὰ τὸ λάβουν ἐκ περιτροπῆς, θὰ χρειασθῇ νὰ περάσουν 40 ἔτη (!) ὅτε οἱ περισσότεροι θὰ ἔχουν κριθῇ ὅχι βέβαια ἀπὸ τοὺς συναδέλφους τῶν, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Ὑπέρτατον Κριτὴν, εἰς τὰς Αἰωνίους μονάς! Ὅστε μὲν ἀβράβευτος ἢ ἱκανότης διὰ τοῦ νομοσχεδίου. Ἀλλὰ θὰ ἀντίκεινται τινές: Δὲν θεσπίζεται τὸ μετάλλιον διὰ τοὺς παλαιούς (μολονότι τὸ πνεῦμα τοῦ κακῶς διατυπωθέντος νομοσχεδίου αὐτοῦ εἶνε, ἀφοῦ ὁμιλεῖ καὶ περὶ τοῦ συνόλου τῆς ἐργασίας, ἀλλ' ὡς ἐπιχορηγικῶν μέσων, ἐνῶ ἔρχεται καὶ εἶνε τοῦτο θ ε μ ε λ ι ὡ δ η ς ὄρος) ἀλλὰ διὰ τοὺς νέους. Ἀλλ' ἔχει τόσην αἰτιολογίαν ὁ κ. Ὑπουργός, ὥστε νὰ νομίξῃ ὅτι θὰ ἔχομεν ὀφίγονον ὑπερπαραγωγὴν ἐπιλέκτων, ἀφοῦ πλείστοι ὅσοι μὲν οἱ γράφοντες, ἐλάχιστοι ὅμως οἱ ἐπιπλέοντες καὶ οἱ ἐμμένοντες ὥστε νὰ ἔχουν ἐπάγγελμα κύριον τὸ γράφειν; Καὶ θὰ ἴδωμεν ἕνα νεαρὸν ζωγράφον φέροντα εἰς μίαν τελετὴν τὸ διακριτικὸν χρυσοῦν μετάλλιον καὶ τὸν κ. Ἰακωβίδην «ἐδιάκριτον», διότι ὡς γνωστὸν ὅ,τι ὁ τελευταῖος καλὸν ζωγράφος, τὸ ἔκαμε ἀπὸ εἰκασταίας, ἔκτοτε δὲ ἠσχολήθη κυρίως εἰς παραγγελίας. Καὶ ὁ κ. Σαμάρας, ὅστις κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν ἔχει νὰ δεῖξῃ μόνον μίαν ἀπερέτταν, θὰ ἰδῇ μεταλλιοφοροῦντα

τὸν κ. Κόκκινον ἢ τὸν κ. Σακελλαριδὴν ἴσως. Ὅστε τὸ μετάλλιον θὰ λαμβάνουν ὅχι οἱ «ἐπαίοντες» ἀλλὰ ἄλλοι ὑποδεέστεροι αὐτῶν κατὰ τὴν ὄλην παραγωγὴν καὶ οἱ ὅποιοι δὲν θὰ ἔχουν εἰς τὸ παρελθόν τὸν τὰς ἐπιτυχίας ἐνὸς Ἰακωβίδου ἢ ἐνὸς Σαμάρα. Καὶ αὐτὸ θὰ συμβῇ, διότι οὕτω ὁ νόμος θὰ κελεύῃ.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀτόπων αὐτῶν, νομίζομεν ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἰδρυσθῇ Μετάλλιον δύο ἀξιών. Χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν. Τὸ πρῶτον ν' ἀπονέμεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὄλης ἐργασίας ἐνός λογίου ἢ καλλιτέχνου, τὸ δὲ εἰς τοὺς νεωτέρους, οἵτινες ἐφ' ὅσον θὰ ἀναδεικνύονται, θὰ προάγονται εἰς τὸ χρυσοῦν. Ἡ ἀπονομή νὰ γίνεταί ὅχι διὰ κριτικῆς, ἀλλὰ κατ' ἔτος καὶ εἰς τοὺς τέσσαρας κλάδους ταυτοχρόνως, λαμβανομένης ἐπ' ὄψει τῆς ἀνεγνωρισμένης ἀξίας, ἥτις ἐπὶ τέλους ἔχει κάποιαν βάσιν. Οὕτω θὰ ἐπιτευχθῇ ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ νομοσχεδίου, ἡ ἠθικὴ ἐπιβράβευσις τῆς καλῆς ἐργασίας καὶ οὐχὶ ἡ χρονολογικὴ διαβάθμισις τῆς παραγωγῆς.

Διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρυνθῇ δὲ ὁ προϋπολογισμὸς, ἄς λείψῃ ἢ δισχιλιοδραχμὸς ἀμοιβῆ. Φθάνει ἡ ἠθικὴ, ἀφοῦ ἄλλως τε εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ λογοτέχνη καὶ καλλιτέχνη μᾶς οὐδέποτε ὑπὲρ χρημάτων εἰργάσθησαν, μετὰ τὴν ἀστοργίαν Κοινωνίας καὶ Πολιτείας. Μὴ ὑπαρχούσης συναπῆς χρηματικῆς χορηγίας, ἡ εἰς εὐρύτεραν ἀκτίνα ἀπονομῆς καθίσταται εὐχεστερία. Τὸ νομοσχέδιον ὀμιλεῖ περὶ Ἀκαδημίας, μετὰ τινος πεποιθήσεως ὅτι συντόμως θὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη. Ἄν ὁ κ. Τσιριμῶκος ἐν τῷ καλαμῶ πρὸς ἀναγέννησιν τῶν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν σκέπτεται νὰ ἀνοίξῃ καὶ τὰς γλυπτικοσμητικὰς πόδας τῆς Ἀκαδημίας, θὰ τοῦ ὑπενημίωμεν μίαν Γαλλικὴν ῥῆσιν *Pas trop de zèle*. Ἡ ἐπειδὴ εἶνε Στερεοελλαδίτης τὴν Ἑλληνικὴν. «Ὅποιος βιάζεται σκοντάβει».

Ἄς μὴ καθιερώσωμεν λοιπὸν Ὀλυμπιάδας, οὐδὲ νὰ ἀφῆσωμεν τοὺς λόγιους καὶ καλλιτέχνας νὰ ἀναμένουν νὰ ἀντικρῶσιν τὸ μετάλλιον τῶν ἐνιαυτῶν περιτελλομένων. Ἰδρύσατε παράσημον Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν ἀπονεμόμενον ἀνευ ὀριζομένου «προέχοντος ἔργου» ἀφοῦ ἔως τώρα τὸ παράσημον τοῦ Σωτήρος τὸ ὁποῖον ραγδαίως κατ' ἔτος ἐπιπίπτει εἰς στήθη κάθε ἀσημότητος, ἐφιλαργυρεῦθησαν οἱ ἑκάστοτε ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ τὸ τιμήσωμεν διὰ τῆς ἀπονομῆς του εἰς ἀνθρώπους τοῦ πνεύματος. Διότι ὅσοι τυχόν ἐκ τῶν λογίων τὸ ἔχουν, τὸ ἔχουν διὰ λόγους ὅλους ἀστέτους πρὸς τὰς πνευματικὰς τῶν ἐργασίας. Μία ἀπόπειρα παρασημοφορίας ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ κ. Ἀλεξανδρῆ ἐγένετο, διὰ νὰ ναυαγήσῃ οἰκτρῶς καὶ ἀδικαιολογητῶς. Διότι ὅσα ἐλέχθησαν ὡς δικαιολογία τοῦ ναυαγίου ἦσαν ἀνάξια λόγου προφάσεις. Ἐν ἦτο τὸ ἀληθές: ὅτι ὑπεδείχθησαν τότε, ὑπὸ ἐνδιαφερομένων, 20 λόγοι μόνον, ἐνῶ ἦσαν διπλάσιοι οἱ ἀξιοὶ νὰ τὸ λάβουν. Καὶ ἀντὶ τὰ δώσωμεν 40 ἔστω παράσημα, δὲν ἔδωσαν εἰς κανένα! Αὐτὸ λέγεται ἀντίληψις ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, καὶ μάλιστα ὑπουργοῦ ὅστις μόνον ἴσως καλὴν ἀνάμνησιν τῆς ὑπουργείας του θὰ ἄφινεν ἀκριβῶς τὴν παρασημοφορίαν τῶν λογίων. . . . Ἐρ' ὅσον λοιπὸν ἢ Πολιτεία δὲν ἀπονέμει εἰς λόγιους καὶ καλλιτέχνας τὸ παράσημον τοῦ Σωτήρος, καὶ ἐφ' ὅσον τὸ ἔχει ἐξουτελισθῆ, δέον τὸ μετάλλιον νὰ μὴ ἔξῃ περιορισμένον χαρακτηρῶν—διότι τάχιστα νὰ μειωθῇ ἢ ἀξία του διὰ τῶν ἐκαστῶν κατὰ τοῦ τιμωμένου ἔργου ἀντιρροήσεων—ἀλλὰ γενικώτερον, παρατήμον ἀξίας, εἰδικῶς διὰ λόγιους καὶ καλλιτέχνας. Τῆς ἀπονομῆς δὲ νὰ προηγηταὶ δικαιολογητικὴ ἐκθεσις τοῦ ὑπουργοῦ. Ἰδὸν μίαν ἐξαπλήσις τῆς προεπούσης ἀπονομῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς διτχιλίας δραχμὰς—δῶρον ἀναξιοπρεπῶς—δι' αὐτῶν

ἄς ἐπιτευχθῇ ἄλλη ἀναμνηστικὴ τῶν γάμων τοῦ Βασιλέως πρᾶξις, νὰ χρησιμεύουν δηλαδὴ ὅπως δι' αὐτῶν ἐκδίδεται κατ' ἔτος τὸ συνολικὸν ἔργον τῶν καλῶν καὶ ἀνεγνωρισμένων συγγραφέων ἐκείνων, ὧν τὸ ἔργον μένει σκορπισμένον διότι δὲν δύνανται νὰ τὸ ἐκδόσουν. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται οἱ θανόντες, οἱ στερηθέντες τοῦ λογικοῦ καὶ οἱ ἐν πενίᾳ διαβιοῦντες. Παραλλήλως μὲ τὴν περισυλλογὴν τῶν Βυζαντινῶν ἀρχαιοτήτων, χορῶν, ἀσμάτων κλπ. δι' ἡ ἀξιεπαίνους ἐμερίμνησεν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας πρέπει νὰ γίνῃ καὶ περισυλλογὴ πνευματικῶν γραπτῶν ἔργων, ἅτινα ἀπειλοῦνται δι' ἐξαφανισμοῦ ἢ λήθης. Δὲν πρόκειται νὰ κάμῃ τὸ Κράτος, ὅ,τι προσπαθεῖ νὰ κάμῃ ἕνας ἀπλοῦς βιβλιοπώλης, ὁ κ. Φέξης. Ἀλλ' ἡ ἐκδοσις—μετὰ κριτικῆς μελέτης καὶ πλήρους βιογραφίας—τῶν ἔργων τῆς Ἀλεξάνδρου Παπαδοπούλου, τοῦ Μιχαὴλ Μητσάκη, τοῦ Μοραϊτίδου—διὰ νὰ μὴ ἀναφῶρο περισσοτέρους—θὰ ἦτο ἀναγκασιώτερα κάθε ἄλλης ἀπονομῆς χρηματικῆς ὑπὸ τύπον τιμῆς, ἢ ἀποζημιώσεως διὰ τοὺς κριτάς, ἥτις ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον νὰ ἐξοβελισθῇ, ἀφοῦ εἶνε ἀρκετὴ διὰ τοὺς κριτάς ἡ τιμὴ ἢν λαμβάνουν παρὰ τῆς Πολιτείας νὰ κρίνουν ὡς ἀντιπρόσωποι αὐτῆς. Φαντασθῆτε ὅτι διὰ νὰ ἴδουν 5-10 πίνακας οἱ κριταὶ θὰ λαμβάνουν 1.000 δρ. Δὲν τὰς δίδετε καὶ αὐτὰς εἰς τὸν καλλιτέχνην; Δεῦο χιλιάδες δρ. δίδόμενα πρὸς ὕλικὴν ἐνίσχυσιν ἐνὸς μεγάλου, ὡς ὑποτίθεται τοῦλάχιστον, ὅτι θὰ εἶνε, συγγραφέως ἢ καλλιτέχνου, εἶνε παρωδία, ἀπεισιότης. Κάμετέ τὰς 10.000 τότε μάλιστα. Ἐφ' ὅσον ὅμως φρονεῖ ἡ Κυβέρνησις ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους (450 ἑκατομμύριον, παρακαλοῦμεν) δὲν ἐπαρκεῖ διὰ 10 ψωροχιλιάδες, αὐτὰς τὰς δύο χιλιάδας ἄς τὰς διαθέσῃ κατὰ τὸν ὅποιον θὰ εἶνε ἀξιοπρεπέτερος διὰ τοὺς λόγιους μᾶς, πρακτικώτερος δὲ διὰ τὴν κοινωνίαν, ἥτις θὰ λάβῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσῃ ἐν τῇ συνολικῇ μορφῇ λητημονησμένας, ἀλλ' ἐκλεκτὰς σελίδας.

Θὰ τελειώσω μὲ μίαν σύστασιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Σὰς χαρίζουν οἱ λόγοι τὰς 2.000. Ἄς ἀγοράσῃ ἢ μᾶλλον ἄς κτίσῃ ἐν οἴκημα ἢ Κυβέρνησις, ἄς τὸ ἐπιπλώσῃ καὶ ἄς τὸ χαρίσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πνεύματος, νὰ χρησιμεύσῃ ὡς Λέσχης, ἥς ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη ἐκεῖ οἱ σήμερον διασκορπισμένοι καὶ ἀγνωστοὶ σχεδὸν μεταξὺ τῶν θὰ συγκεντρωθῶν, θὰ γνωρισθῶν. θὰ ἀγαπηθῶν, θὰ ἀνταλλάξουν ἰδέας, θὰ σκεφθῶν διὰ τὸ μέλλον, θὰ εἶνε μία ἀφορμὴ ἐπιζωνοῦν καὶ προαγωγῆς. Πάντοτε καλὸν θὰ προσέλθῃ. Ἡ Λέχη διηρημένη εἰς τμήματα—συγγραφέων, μουσικῶν, εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ δημοσιογράφων—μὲ ἐντεντικῶν, ἀναγνωστήριον, μουσεῖον χειρογράφων καὶ εἰκόνων, μὲ αἰθουσαν διαλέξεων καὶ συναυλιῶν, θὰ γίνῃ ἅμα ἀφορμὴ ἰδρύσεως ταμείου ἀλληλοβοηθείας δι' ἐξουτελισθῶντων εὐκόλα πλέον τότε πόρων. Θέλει ἡ Κυβέρνησις νὰ τὸ κάμῃ αὐτὸ; Θὰ προσφέρῃ ὑψίστην καὶ ἀληθινὴν ὑπηρεσίαν, ἢν μόνον εἰς Μαικήνας θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ, ἀλλ' ἀφοῦ Μαικήνας διὰ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας δὲν ὑπάρχει, ἄς ἐνισχύσῃ τοὺς ἐργάτας τοῦ πνεύματος ἢ Κυβέρνησις διὰ τῆς ἰδρύσεως Λέσχης Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν, μὲ τὴν προϋπόθεσιν πάντοτε ὅτι δὲν θὰ λάβῃ τὰς περιτετείας τῆς Λέσχης τῶν Φοιτητῶν, ἢ ὅποια ἐπὶ δέκα τώρα ἔτη ἰδρύεται, ἐνῶ τὸ οἰκόπεδον χαίνεται, μᾶτην ἀναμένον λίθους καὶ ἄσβεστον. Μία Λέσχῃ μὲ πρόγραμμα ἐργασίας οἷον ἀνέφερα, καὶ ἴσως εὐρύτερον, θὰ ἀναπληρώσῃ καὶ διαγωνισμοὺς ἀποτυγχάνοντας καὶ συλλόγους φτυζοῦντας καὶ μέταλλα ἐκμεταλλεύσιμα. . .

Η Βόρειος Ήπειρος.—Το Βυζαντινικό της Αυτοκρατορίας.—Μετά 25 έτη.—Δόξα και Αρετή.—Εδάφη οσιμένα.—Σκηναί χωρίς ήθλοποιούς.—Η Έλληνική μόδα.—Ο ντουλαμής και η κάπ, η γιούρτα και το ταμίρι.—Το ένδυμα δεν κάμνει τον μοναχόν, αλλά κάμνει την γυναίκα.—Η φορολογία των Μουσείων.—Παρθένων και Σκούπα.—Καλλιτέχναι και παιδρον.—Παλέττα και χοήμα.—Η στέγη του Ζαπτείου.—Μερικά έρωτηματικά.—Ο άδάμας της Μεσογείου.—Κράτος άνεν κράτους.—600,000,000 δραχμών.

ΙΑΠΙΣΤΟΥΤΑΙ άπαξ έτι ή θεία Δικαιοσύνη, διότι από την άνθρωπίνην είμεθα άηλπισμένοι. Η άτυχής Βόρειος Ήπειρος, τό εκθετον της Έλλ. Κυβερνήσεως όπερ εύτυχώς περιέβαλψεν ή μεγαλοφυχία του Ζωγράφου, του Σπυρομήλιου και του επισκόπου Βελής άναπνέει, ένφ τό νόθον τέκνον της Εύρωπαϊκής διπλωματίας, τό όποτον έγαλούχησεν ή Αύστρογερμανία τό Βασίλειον της Άλβανίας, εκπνέει. Ο Έρμαφροδισμός εκλείπει και ούτω επανέρχεται ή Β. Ήπειρος εις τας μητρικάς άγκάλας, από τας όποιάς καμμία δύναμις, μικρά ή Μεγάλη, δεν θα είναι δυνατόν να την άποσπάση πλέον.

15 Οκτωβρίου 1889. Ο ώραίος πρωτόβλαπτος του Έλλ. Θρόνου και ή σεπτή αδελφή κραταιού Αύτοκράτορος ήνουντο και ή Έλληνική ψυχή ήθάνετο την Εύτυχίαν να πτερυγίζη γύρω των.

15 Οκτωβρίου 1914. Βασιλεύς ό Κωνσταντίνος, τροπαιοχός, άνάσσει διπλάσιον Κράτους. Βατίλισσα όρθόδοξος ή Σοφία, υπέρροχος Δέσποινα του Οίκου, άπαράμιλλος Μητηρ, του Καλού και του Ωραίου ένθους ίέρεια.

Τό Κάλλος και ή Σεμνότης ήνώθησαν πρό 25 έτών.

Η Δόξα και ή Αρετή πανηγυρίζουν σήμερα.

Τό Έλληνικόν στέμμα άπαρτίζεται από τους σιλποτέρους άδάμαντας. Την Νίκη των Όπλων και την Τιμήν του Οίκου.

Έάν οί Άργυροί γάμοι των Βασιλέων μας παρήλθον σιωπηρώς ένεκα του πολέμου, εωρτάσθησαν πανηγυρικώτατα εις τας ψυχάς των άπανταχού Έλλήνων. Οί Χρυσοί—δεόμεθα του φιλέλληνος Θεού—νά εορτασθούν εις την πόλιν, όπου έπεσον ό όμόνυμος του Βασιλέως, του όποιου τον θάνατον εκδικείται ήδη διά της αναβιώσεως της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας Κωνσταντίνος ό ΙΒ΄.

Η γή της Βοιωτίας, εάν δεν εξατμείται εις την εκμάθησιν του Ταγκό, ώριμμένως θα πάγη από τα νεύρα της, των όποιων ή έντασις έφθασε μέχρι των Αθηναίων, οί όποιοι μόλις εγερθέντες του όπνου έχόρευσαν ένα τρελλόν χορόν. Αί δονήσεις, ισχυραί και άλλεπάλληλοι, έφεραν ρήγματα εις τους τοίχους

και τρόμον εις τους έννοίκους. Και οί δυστυχείς κάτοικοι των τέως έπταπύλων Θηβών, άστεγοί και γυμνητεύντες, υπεχρεώθησαν να αναμένουν να παρέλθη ή πικρά και άνέλπιστος νευραλγία της γής, ή όποία ειχε κατά τό πρώτον εικοσιετρώρον 126 τιναγμούς... Και μία πρόνοια θαυμαστή του Κράτους: Διά 30,000 σεισμόπληκτον πληθυσμόν έστειλεν 128 σκηνας. Και σκηναί έλλ. δραματικόν έργον εάν ήσαν, πάλιν περισσότερα θα έστέλλοντο...

Ο Εύρωπαϊκός πόλεμος όστις έως τώρα μόνον κατατροφάς έχει επισωρεύσει, εκάμε και έν καλόν εις την Ελλάδα. Έπειδή ή μόδα ή έν Παρισίων έξαπολυομένη δις του έτους, υπέστη όλικήν εκλειψιν, ή έπειδή όπως ειπε Γάλλος τραυματίας, τό χρώμα της μόδας έφέτος θα είναι τό Πένθος, αί Έλληνίδες του Λυκειου εύρον εύκαιριαν να σκεφθούν κάτι πατριωτικόν. Να δημιουργήσουν μόδαν Έλληνικήν. Αντί πιθηκοειδώς να φορούν ό,τι τά Παρισινά βουλεβάρτα έσοφίζοντο, καθιερούνουν Έλλ. φορέματα άρχαία και έγχώρια, υπό μορφήν πάντοτε συμβιβασμένην με τας νεωτέρας άντιλήψεις και συνθήκας του σημερινού βίου. Τό πείραμα, όφειλόμενον εις την ενίσχυσιν της Α. Μ. της Βασιλείας, φαίνεται ότι θα επιτύχη. Και ήτο καιρός να χειραφετηθώμεν από τους άκαλαισθήτους, ως επί τό πολύ, έξωφρενισμούς των κοκοτών, ούς προθύμως ένεστερνίζοντο αί κομψαί άλλως τε και χαρίεσαι Ατθίδες. Τά κουστούμια, άτινα κατά τους εσχάτους επιδειχθέντας έλλ. χορούς έθανάσαμεν, μετεβλήθησαν εις φιγουρίνια μόδας. Αί καλλιτέχνιδες δεσποινίδες Καλλάρη, Κοκοράβα, Κολυβί, Ναυπλιώτου, Δρακονταειδή, με ήγέτιδα την κ. Γεωργαντή, κατώρθωσαν να προσαρμόσουν τά Έλλ. σχέδια εις τας αξιώσεις του σημερινού δι' έλαφρών παραλλαγών, τηρουμένων όμως του άρχικου ρυθμού. Τό Κρητικόν ένδυμα έγινε πανιέ, ό Μακεδονικός ντουλαμής επανωφόρι, ή Μακεδονική περικεφαλαία καπέλλο της εποχής, ή γιούρτα της Αττικής έγινε ταγιέρ, τό Ιμάτιον Ταναργαίου ειδωλίου άπετέλεσε νυμφικόν φόρεμα. Άλλά μήπως είναι όλιγότερον ώραία τό Μακεδονικό κοντογουνάκι, τό φόρεμα της Τραπεζούντος, ή Καστελλοριζιώτικη γούνα, τό φόρεμα της Μάνης με μπολερό και σεμιζέτ, της Καστορίας μονοκόμματο, του Τρίκερι ως τουαλέττα χορού; Όλα θανμάσια υπό καλλιτεχνικήν εποψιν! Τώρα μάλιστα. Άναγνωρίζομεν ένα πρακτικόν σκοπόν του Λυκειου των Έλληνίδων. Η έργασία ήτις έγνετο είναι αξία μεγάλης εκτιμήσεως. Και θα ίδωμεν τας Έλληνίδας, κατακόσας ούχι διά της μιμήσεως, αλλά διά της φυσικής χάριτος και της Έθνικής ύποστάσεως των. Άλλά μήπως ή Παρισινή μόδα δεν ένεπνεύσθη από τό άρχαίον Έλλ. ένδυμα και την κόμμωσιν άκόμη; Έννοείται ότι ή άρχαϊκή άμυρίτις προϋποθέτει εύγραμμον και πλαστικόν σώμα—τό όποτον κάμνει όποτε τό ένδυμα να φαίνεται, ένφ σήμεραν αντίθετως τό ένδυμα αναδεικνύει τό σώμα.—Άλλά τίς μς βεβαίωι ότι όταν ένσκήρουν μετά την ειρήνην νέα φιγουρίνια, θα έμμελουν αί Έλληνίδες εις τον έλλ. ρυθμόν;

Υπεβλήθη νομοσχέδιον εις την Βουλήν όπως πληρώνεται εισοδος εις τά Μουσεία του Κράτους, εξαίρεσει δύο ήμερών, πρός ενίσχυσιν των πόρων της άρχ. ύπηρεσίας. Έν άρχαίον μνημείον τέχνης είναι κοινόν αισθητικόν κτήμα, πνευματικός ναός πρός παγκόσμιον προσκήνημα. Άρα πλσα φορολογία Μουσείων, ως νό ήτο ζάχαρις ή καφφές, άπορριπτέα κατ' άρχήν, αλλά και άναξιοπρεπής διά τό Κράτος. Τό να πληρώνη τις διά να μορφωθί καλλιτεχνικώς ή διά να μελετήση έν έργον τέχνης είναι παρα-

γνώρισις της έλευθερίας του πνεύματος. Τότε διατί δεν φορολογούνται και οί ναοί; Και τό οικονομικόν σχέδιον έπεξετάθη μέχρι της Ακροπόλεως, ένθα διά να άναβή τις όταν τό σεληνόφως την λουεί με τας μαρμαρυγάς του πρέπει να πληρώνη δύο δραχμάς, όσα και διά να ακούση τά Παναθήναια ή την Σκούπαν. Και άλλοτε ειχε φορολογηθί ή εισοδος των Μουσείων και κατηργήθη υπό του Τριζούτη. Άκριβώς δι' οικονομικόν λόγον διότι οί ξένοι κυρίως διά τας άρχαιότητας έρχονται. Και παρετηρήθη ελάττωσις ξένων επισκεπτών. Έμνήθημεν την Αίγυπτον και την Ιταλίαν, άλλ' άν ή Ιταλία εκμεταλλεύεται συστηματικώς τά πάντα εκεί, είναι διότι περισσότερον βλέπον οί περιηγηταί άλλα αξιοθέατα και ελάχιστον Μουσεία. Άλλ' έχομεν πρός μίμησιν την Γαλλίαν, Γερμανίαν, Άγγλίαν, Αύστρίαν, Ρωσίαν και Ισπανίαν όπου δεν πληρώνει τις εις τά δημόσια Μουσεία.

Αντί των νεωτερισμών αυτών, οί όποιοι δεν προάγουν τον πολιτισμόν, καλόν θα ήτο να ένηργηλούντο οί άρμόδιοι εις την περιφρούρησιν των μνημείων, ίνα μη μεταβάλλονται άπληρωταί εις τόπους πάσης άσχημοσύνης και βρωμερότητος και ιδίγ να μη γίνονται κλοπαί. Εκτός άν τίθεται φορολογία, διά να πληρωθούν εξ αυτής ειδικοί όδοκαθαρισταί...

Καλλιτεχνικόν ζήτημα άνεφάνη, προκατακλυσμαίον μόν, πάντοτε όμως επίκαιρον, έφ' όσον δεν διορθούται: Η άφάνεια των καλλιτεχνών μας. Οί Έλληνες ζωγράφοι δεν εργάζονται εις τό ύπαιθρον, άλλ' έμνεύονται έν των τοίχων του άτελιέ των—ή μία άποψις του ζητήματος.

Τό κοινόν δεν ύποστηρίζει τους καλλιτέχνας. Η δευτέρα.

Υποκνητής, άγαπητός χρονογράφος παρεξηγήσας τά παράπονα νεαρού ζωγράφου, του κ. Βανδώρου, όστις ισχυρίζεται ότι άλλα ειπεν αυτός και άλλα έγραψε ό κ. Νιρβάνας. Άδιάφορον. Και επί του πρώτου λοιπόν. Οί καλλιτέχναι μας δεν κάθηνται (ως οί κατασταναδες) εις τας γωνίας των πεζοδρομίων διά να ζωγραφίζουν κτίρια και διαβάτας. Είναι ή επίκρισις. Η άπάντησις, εύκολος.

Η εκ του φυσικού σπουδή γίνεται, αλλά μακράν των πόλεων, εις δε τά εργατήρια επακολουθεί άπλως έπεξεργασία και εφαρμογή εκείνου, τό όποτον εκ του ύπαιθρου άπεκόμισεν ό καλλιτέχνης. Και έχομεν παράδειγμα τά τελευταία έργα του Χατζή, όστις την θάλασσαν τώρα που εργάζεται τους πίνακας των ναυμαχιών βλέπει μόνον όταν βρέχει, ότε άδυναται ή στέγη του Ζαπτείου να συγκρατήη τας σταγόνας της βροχής. Και όμως ή θάλασσα εκείνη ή Έλληνικωτάτη των πινάκων του είναι εξ ίσου επιτυχής, όσον και εάν επί πλοίου ειργάζετο ό καλλιτέχνης. Διατί; Διότι όλη ή σπουδή, ης άπέβη μύστις, προηγήθη άκριβώς επί της θαλάσσης.

Όσον άφορρά διά την άνυπαρξίαν του μοντέλλου, είναι έν ζήτημα οικονομικόν συνδεόμενον πρός τό δεύτερον θέμα, εις τό όποτον και έρχόμεθα. Ότι τό Αθηναϊκόν κοινόν—διότι περί του έν τη λοιπή Ελλάδι, ούτε λόγος επιτρέπεται να γίνεται—είνε τελείως άδιάφορον πρός τά Έλλ. γράμματα και την Έλληνικήν τέχνην, είναι άλήθεια άναμφισβήτητος. Όλίγοι είναι οί φιλότεχνοι, και ελάχιστοι οί δώσαντες χοήμα εις τους καλλιτέχνας. Και έρωτάται: Ο καλλιτέχνης πρώτος θα μορφώση τό κοινόν διά να είναι εις θέσιν να τον εκτιμῃ, ή τό κοινόν πρέπει να ενίσχυση πρώτον τον καλλιτέχνην διά να

βαδίση ούτος την όδόν της προόδου; Να ζή κανείς ή να μή ζή; Άλλά πώς θα μορφώση ό καλλιτέχνης τό κοινόν, όταν δεν τό συναντά πουθενά ότον καλός και έν είναι; Αί εκθέσεις κλείουν έλλειψει θεατών και αγοραστών. Η πρέπει τά έργα να εκτίθενται εις τας προθήκας της όδοϋ Σταδίου άνάμεσα εις σκαρπίνια και εις κολλάρα; Η μήπως οί παλαιοί μεγάλοι καλλιτέχναι θα έγινόντο μεγάλοι, εάν ως περιβάλλον είχαν την σημερινήν Αθηναϊκήν κοινωνίαν;

Η Άγγλία προσαρτώσα όριστικώς την Κύπρον, καταργή την επικυριαρχίαν της Τουρκίας. Η Έλλάς άσφαλώς θα δεχθί από την μεγαλόφρονα μεσεγγυσθόν Άλβιώνα τό αγαπητόν της τέκνον. Αί επτά νύμφαι του Ιονίου έγγυώνται και περί της Κύπρου. Όπως εκείναι έσώθησαν υπό την Άγγλικήν κατοχήν από της τυραννίας, ούτω και ή Κύπρος «ό άδάμας της Μεσογείου» κοπιτομένης και της τελευταίας κλωστής πρός την Τουρκίαν, γίνεται Άγγλική κτήσις, και ούτω διευκολύνεται ή παλινόστησις εις τας μητρικάς άγκάλας. Τό όνειρον των Κυπρίων, ή Ένωσις, είναι έγγός.

Κράτος χωρίς πόλεις, Βασιλεύς χωρίς ύπηκόους, Κυβέρνησις χωρίς ύπαλλήλους. Και αυτό τό άνέλπιστον μίς παρουσίασεν ό πόλεμος. Βέλγιον σήμεραν ως κράτος έλευθερον δεν ύπάρχει. Ο ήρωϊκός Βασιλεύς Άλβέρτος φιλοξενείται έν Γαλλία. Οί κάτοικοι ένκορπίσθησαν, αί πόλεις Γερμανοκρατούνται. Ποιον τραγικόν μεγαλείον ένέχει ή υπερήφανος αυτουθία του μικρού βασιλείου, ήν επιστεγάζει ό υπέρροχος βασιλεύς του, όστις όταν όλίγον πρό του πολέμου ό Κάιζερ του παρήγγειλεν ότι εάν έναντιωθί εις την διελευσιν των στρατευμάτων του θα τον έθεώρει προσωπικόν έχθρόν, απήντησεν εκείνος τηλεγραφικώς, «Αυτοίμαι διότι δεν επιτρέπεται εις τους Βασιλείς να φέρουν όπλα. Ο πρώτος πυροβολισμός μου θα ήτο δι' έμέ...»

Μετεκλήθη εξ Άγγλίας διοργανωτής διά την.. πόλιν των Αθηνών, ό κ. Μώσσον Πρακτικός άνθρωπος. Έπηρε τό σχέδιον των Αθηνών, έγράφε γραμμάς, εκρήμνισε—φανταστικώς εύτυχώς—όλόκληρα τετράγωνα οικοδομών, κατεσκεύασε λεωφόρους, πλατείας, ήγειρε ούρανοξύστας, μετεκόμισε σιδηροδρομικούς σταθμούς, ήγειρε νέαν Βουλήν, νέα Υπουργεία, Δικαστήρια, Δημαρχείον, Ξενοδοχεία, σχολεία—μετέβαλε τό δαιμόνιον πτολιέθρον εις ιδεώδη μεγαλούπολιν. Δι' έν μόνον δεν έμερίμησεν ό κ. Μώσσον. Να μς φέρη και τον Πακτωλόν του δημοσίου θησαυρού της πατρίδος του, διά να γίνουν όλα αυτά τά μεγαλοπρεπή σχέδια. Αν ληφθί υπ' όψει ότι ό Δήμος δεν δύναται να προσθέση έν κάθρον άκόμη καθαριότητος εις τον προϋπολογισμόν του, νομίζω ότι πρέπει να κλαίη κανείς τας χιλιάδας που μς έστοίχισαν οί Ισπανικοί πυργοί του Άγγλου μηχανικού, όστις ύπολογίζει ότι θα χροιασθούν εξακόσια μόνον εκατομμύρια διά τον έξωραϊσμόν, όν προτείνει. Δεν παραλείπει δε να ύποσχεθί ότι και ό Πλισός θα επανέλθη εις την άρχαίαν του δόξαν και μεγαλοπρέπειαν. Μεγάς ει και θαυμαστά τά... σχέδιά σου, κύριε διοργανωτά!

Ἡ Φραντζέσκα ντὰ Ρίμινι, τὸ μεγαλιέτερον λυρικὸν καὶ τραγικὸν ἐπεισόδιον τοῦ 19 αἰῶνος, ὁ ἔρωσ τῶν δύο περιπαθῶν ἐραστῶν τοῦ Ρίμινι, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸν ἀδάμαντα τοῦ πέμπτου ἀματιοῦ τῆς «Κολάσεως» τοῦ Δάντε, ἐδραματοποιήθη ὑπὸ δραματικῶν συγγραφέων διαφόρων χωρῶν. Εἴκοσι ὀκτώ δράματα ὑπάρχουν μετὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν, ἐξ ὧν ποιητικώτερον τὸ τοῦ Δ' Ἀνουόντζιο.

Ἡ Σάρα Βερνάρ ἐξέλεξε ἐξ ἑλῶν αὐτῶν τὸ τοῦ Ἀγγλοῦ δραματικοῦ Κράφφορντ, ὡς περισσώτερον ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην καὶ ἀνεδείχθη τόσον, ὥστε ἐπαίχθη ἐπὶ τέσσαρας μῆνας συνεχῶς καὶ ἀπὸ δωδεκαετίας τακτικῶς τὸ παίξει. Τὸ ἴδιον ἔργον, καίτοι ἡ Φραντζέσκα τοῦ Σέλιου Τσέλλικο εἶνε ἀνωτέρα, ἔδωσε καὶ ὁ θίασος τῆς δ. Κοτοπούλη κατόπιν ἐπαρκούς μελέτης. Τὸ ἐπιχείρημα ἦτο βαρὺ, ἀλλ' ὅπως δὴποτε ἐλάδομεν ἰδεῖν τοῦ ὠραίου καὶ δυνατοῦ ἔργου.

Ἡ δ. Κοτοπούλη ὡς Φραντζέσκα εἶχεν ἐπιτυχεῖς στιγμάς, μολοντοὶ εἰς ἄλλα ἔργα ἢ τὴν τέχνην τῆς φαίνεσθαι πολὺ ἀνωτέρα. Ὁ κ. Μυράτ ὡς Πάολο ὁ Ὄρατος ἐδοῦθη τὴν δ. Κοτοπούλην ἀρκετὰ. Ἡ δ. Παπαρηστοῦ ὡς κόρη τῆς Φραντζέσκα παρθένος ἀδρά, εἶχε ἕνα ρόλον ἀφελῶς παιδικόν, ὁ ὁποῖος πολὺ τῆς ἤρμοζεν. Ἐκεῖνος ἔμεινε ὁ ὁποῖος ἐπαίει μετὰ ἀληθινὴν δύναμιν ἦτο ὁ κ. Περίδης, ὡς σύζυγος τῆς Φραντζέσκα—Τζοδάνης ὁ Σημειωμένος Ἐψυχολόγησεν ἀρκετὰ τὸ μέρος του, ἢ δὲ μεταλλικὴ φωνὴ του, διὰ πρῶτην ἰσως φοράν, δὲν ἦτο μονότονος. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν λέγει εἰς τὸν Πάολο νὰ πάρῃ τὸ πτώμα τῆς γυναίκου του, ἐπίσης ἔταν ἔρπει διὰ νὰ φθάσῃ μετὰ τῆς γυναικὸς του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του—ἐραστοῦ τῆς—διὰ νὰ τοὺς κτυπήσῃ μετὰ τὸ ἐγχειρίδιον ἐνῶ περιπτύσσονται εἰς ἐρωτικὸν φιλίμα, ὑπῆρξεν ἀψογος.

Πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἡ φροντίς τοῦ θιάσου διὰ τὸν νέον καὶ ἀκριβῆ, διὰ τὸν ἀναπαρισταμένην ἐποχὴν, ἱματισμόν.

Καὶ ἄλλη ἀπήχησις τῆς πολεμικῆς δραματογραφίας ὁ «Γυρισμός» ἐπαίχθη, μίαν ἑσπέραν μόνον, ἐμπνευσθεὶς ἐκ τοῦ Ἑλληνο-βουλγαρικοῦ πολέμου. Ὁ υἱὸς κ. Κορομηλάς ἐγραψε τὸν «Γυρισμόν», δραματικὸν μονόπρακτον, εἰς τὸ ὄρος τοῦ πατρικοῦ «Ἀγαπητικοῦ τῆς βοσκοπούλας». Ἐνας ἀγνοούμενος ἑρδρος εὐζῶνος θεωρεῖται ὑπὸ τῶν γονέων του καὶ τῆς μητρὸς του ὡς λιποτάκτης καὶ ἀνάνδρος. Ὅλοι εἰς τὸ χωρίον μανθάνουν τὴν φήμην ἐν ἀναγκῆσιν. Ἐξάφνα ἐρχεται ὁ εὐζῶνος ὅστις ἀπεδείχθη τούναντιον ἤρωσ, ὡς βεβαίως ἀξιωματικὸς ὅστις ἐρχεται νὰ τὸν παρασημοφορήσῃ. Τὸ ἔργον ἀπλοῦστατον ἀλλ' εἶχε ὠραϊστάτον στίχον, ἀρμονικόν, ἢ δὲ ἀφήγησις τῆς μάχης ὑπὸ τοῦ νεῦλυδος εὐζῶνου λίαν παραστατικὴ καὶ ἐνθουσιώδης. Τὸ ἔργον προσκάλεσε ζωηρὰς ἐπιδοκίμασις.

Ὁ θίασος τῆς δεσ. Κοτοπούλη δίδει ἀπὸ μὴνός ἡδὴ παραστάσεις εἰς Βόλον καὶ ἄλλας Θεσσαλικὰς πόλεις. Τὰ Παναθηναία ἐθίζουν τοὺς καλοὺς ἐπαρχιώτας εἰς τὴν καλαισθητικὴν ἀντίληψιν, ἀρτυμένην καὶ μετὰ σχετικὰ τετράστιχα, ἀναφερόμενα εἰς τὰς προσωπικότητας τοῦ τόπου. Ὁ θίασος προσεχῶς μεταβαίνει εἰς Σῦρον.

Πολὺ εὐπρόσωπος—καὶ πρέπει νὰ τονισθῇ προκειμένου περὶ Ἑλλάδος—σχεδὸν ἀρτία ἢ νέα ὁπερέττα Ἐνκελ-Παπαϊωάννου. Ἡθοποιοί, σκηνογραφία, ἱματισμοί, ἀρχήστρα, ἔλα μετὰ μίαν ἐπιμέλειαν, ἢ ὅποια θέτει τὸν νέον θίασον εἰς τὴν τάξιν τῶν καλλίστων Εὐρωπαϊκῶν.

Ἐρχισε μετὰ τὸν «Ἀρχιτεχνόγγανον» τοῦ Κάλμαν, ἢ ὅποια ἐπαίχθη 320 ἑσπέρας κατὰ συνέχειαν ἐν Βιέννῃ, ὁπερέττα κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὴ, μετὰ ἐλαχίστην ὡς ἔλαι σχεδὸν αἱ Βιεννέζικαι ὁπερέτται—ὑπόθεσιν, ἀλλὰ μετὰ ἕνα ὠραῖον τύπον γηραιῶ ἀλλὰ νεάζοντος τὰ αἰσθημάτων διολιστοῦ ἀρχιτεχνόγγανου, καὶ μετὰ τὸ διήκον διὰ τοῦ ἔργου ὠραϊστάτον δάλα.

Ὁ κ. Βλαχόπουλος μετὰ τὴν βαθεῖα ἀλλὰ γλυκεῖα φωνὴν του, μετὰ τὴν φυσικωτάτην ὑπόκρισιν ὑπῆρξεν ὁ ἀληθὴς ἤρωσ τοῦ ἔργου. Πρῶτην φοράν ὁ ἀριστος βαρύτενος ἐμφανίζεται εἰς ὁπερέτταν, ἐδείχθη δ' ἔργον ἐκτός τῆς φωνῆς καὶ χαρίσματα σκηνογραφικῆς τέχνης. Ὁ ρόλος του ἀλλωτε δὲν ἦτο εὐκόλως νὰ διερμηνευθῇ, διότι ἦτο πολὺ λεπτὸς μετὰ γιομοριστικὸν χαρακτήρα καὶ λυρικὸν ἄμα. Ἰδίως ὁ θρηνώδης ἀποχαιρετισμὸς του πρὸς τὸ βιολετὸν τῆς ἐπιτυχίας του.

Ὁ κ. Κορινιώτης προῦδενεσεν ἀλματικῶς. Ἐπανήλθε εἰς τὴν σκηνὴν μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν. Ἀπέδαλε τὴν ἀκαμψίαν τοῦ πρωτοπέρου, ἔγεινε ζωηρότατος, εὐστροφος, χαριτωμένος. Σχεδὸν Βιεννέζος. Καὶ ἡ φωνὴ του ἔγεινε πολὺ καλὴ.

Ἡ δὲ Ἐνκελ, ἡ δημοφιλὴς διὰ τὴν χορευτικὴν τῆς χάριν, τὰ τσακπίνικα σκέρτσα τῆς, τὴν ὁρροερὴ φωνὴν τῆς, μίαν φωτιά—ἕνας πειρασμὸς—ἐσκόρπισε ὅπως πάντοτε τὴν εὐθυμίαν καὶ τὴν ζωὴν. Καὶ τὰ ἑλληνικὰ τῆς ἀκόμη, τὰ ὅποια γίνονται ὅλα ἐν καλλίτερον, μετὰ τὴν ἐνεύουσαν ἀλλὰ καὶ τόσον προσεκτικὴν προφοράν τῶν προσθετῶν χάριν. Εἰς τὸ δάλα μετὰ τὸν Ἀφεντάκη ἀμίμητος.

Ὁ κ. Δαμάσκος ὡς ἐμφάνισις Γερμανοῦ σοφοῦ μετὰ τὴν στωικὴν του ψυχραιμίαν θαυμασίου ἢ κ. Δαμάσκου ὡς γηραιὰ κυρία ἐπαίει μετὰ πολλὴν ἐπιτυχίαν.

Ὁ κ. Καμδύσης μέτριος ἢ κ. Καρούδη δὲν ἐδικαίωσε καθόλου τὴν προηγηθεῖσαν διαφήμησιν τῆς ὑπῆρξε κατωτέρα καὶ τοῦ μετρίου, δι' ὃ καὶ ἀνεκταεστάτη ὑπὸ τῆς κ. Κυπαρίσσης. Τὸ κόρο—ὁ αἰώνιος σκοπέλος καὶ συχνὰ ὁ ἐπιλήτης τῆς ὑπερέττας—εὐάνρεστον ὡς ἐμφάνισις, ἀνεκτὸν ὡς φωνή. Τὸ κείμενον ἀπεδόθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὅσον ἦτο δυνατόν καλλίτερον ὑπὸ τοῦ κ. Βεκιαρέλλη.

Τὰς παραστάσεις τῆς ὁπερέττας διανθίζει καὶ ὠραίζει ἀγγλικὸν ἑξαμελὲς μπαλλετάκι, εὐεῖδες—πλεονέκτημα σπάνιον—καὶ ἰκανῶς χορευτικῆς δεξιότητος καὶ ἀντοχής.

Μεγάλῃ ἐπιτυχίᾳ ἦτο καὶ ἡ παράστασις τοῦ «Ριγολέτου» μετὰ τὴν κ. Κυπαρίσση καὶ τοὺς τρεῖς στυλοβάτας κ. κ. Χατζηλουκᾶν, Βλαχόπουλον καὶ Ἀγγελόπουλον, τοῦ ὁποῖου ἡ φωνὴ ἔντονος καὶ τεχνικὴ ἐθαυμάσθη. Ἐπίσης ἡ «Μποῆμ» καὶ ἡ «Γραβιάτα» ἐξετελέσθησαν ἀρίστα. Εἰς τὸν «Κουρέα τῆς Σεβίλλης»—τὸν παπποῦν τῶν ὁπερετῶν—συνέπραξε καὶ ὁ βαθύφωνος κ. Φλωριανός.

Δυστυχῶς ὁ κόσμος ἀραιός. Οἱ πλουτοκράται ἀγρὸν ἠγόρασαν. Μᾶλλον αἱ ἀστικαὶ τάξεις φοιτοῦν οὐχὶ ἀπὸ ἐπίδειξιν, ἀλλ' ἀπὸ αἰσθητικὴν ἀνάγκην, ὅπως γίνεται εἰς ὅλα τὰ θεάτρα τοῦ κόσμου.

Βασιλικὸν Θέατρον. Θίασος Κυβέλης.

Μετὰ μακρὰν ἀνάπαυσιν ἡ κ. Κυβέλη ἐκάλεσε τοὺς θαυμαστάς της εἰς σειράν ὀλίγων παραστάσεων. Καὶ ἐνεφανίσθη ὑπὲρ ποτὲ ὠραία, ἀνθηρὰ, ἐλκυστικὴ.

Τὸ Γαυλιὸν ἑμβατηρίου εἶνε τὸ ὠραϊότερον ἰσως ἔργον τοῦ Μπατάιγ, καίτοι γραφὴν πρὸ δεκαπενταετίας. Ψυχολογικόν, ἀδρῶς συγκινητικόν, μίαν ποίησις, μὴ ἔχουσα σχέσιν μετὰ τὸν ρομαντισμόν, ἀλλὰ γεμάτη πραγματικότητά, σχεδὸν ἐξιδανικευμένη. Ἡ ἠρωὴς εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς γυναικὸς, ἢ ὅποια ἀγαπᾷ χωρὶς βιαιότητα, ἀλλὰ μετὰ πλήρη συνείδησιν μίαν ἀγάπην ἐνδομύχου, ἀλλὰ τόσον ἰσχυρὰς, ὥστε νὰ θυσιάσῃ διὰ τὴν μὴ τὴν προδῶσῃ. Ἡ Χάρης, κόρη καλῆς οἰκογενείας, ἀγαπᾷ τὸν πτωχὸν διδάσκαλόν της τοῦ πιάνου Μπριγιώ, ἕνα ἀνθρώπον ἠκιστα κοινωνικόν, δειλόν, ἀδέξιον, ἀχρὸν ἤμπορον νὰ εἰπῇ κανεὶς. Ἀγαπᾶται ἡρεμὰ καὶ φεύγουσιν μαζί, παρὰ τὴν συναίνεσιν τῆς οἰκογενείας τῆς, ὅτε ἀρχίζουσι νὰ σκέπτονται πῶς θὰ ζήσουν: Καταφεύγει ἡ Χάρης εἰς μίαν παλαιάν της φίλην, τὴν κυρίαν Λεσατλιέ, τῆς ὁποίας ὁ σύζυγος, βιομήχανος σημαίνων, δέχεται νὰ προσλάβῃ εἰς γραφεῖόν του ὡς ὑπάλληλον τὸν πιανίσταν, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἐρωτεύεται τὴν Χάρην αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἐρωτικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Λεσατλιέ, καταβάλλει ψυχικὸν ἀγῶνα, ἐκεῖνος ἀξιοπρεπῆς καὶ συνεσταλμένος, φαίνεται ὑποχωρῶν, ἀλλὰ τὸ ἀσθημὰ του δὲν ὀδώνει ἀπ' ἐναντίας γίνεται ζωηρότερον. Τὸ ζεῦγος Λεσατλιέ ἀπέρχεται εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἔπου φιλοξενουσὺν τὴν Χάρητα ἵνα ἀναρρώσῃ κατόπιν ἀσθενείας. Ὁ Λεσατλιέ γίνεται ἐπιθετικώτερος καὶ εἰς μίαν ἑσπέρην ἐνῶ εὐρισκονται μόνον τὴν φιλεῖ. Ἐκεῖνη ἀμέσως φεύγει κρυφὰ καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸ Παρίσι ὅπου μένει ὁ Μπριγιώ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Λεσατλιέ τὴν παρακολουθεῖ. Ὁ ἔρωσ του, ὁ κρυφὸς σχεδὸν, ἀποκαλύπτεται. Ἡ Χάρης ἔταν βλέπει ὅτι εὐρίσκειται μεταξύ ἐκείνου τὸν ὁποῖον συμπαθεῖ καὶ χάριν τοῦ ὁποῖου ἀφῆκε τὴν οἰκογένειάν της καὶ ἐνὸς ἐραστοῦ ὅστις ἀληθινὰ τὴν ἀγαπᾷ καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτᾶται ἡ θέσις τοῦ Μπριγιώ, ἔταν ἀκούη τὴν Λεσατλιέ νὰ ὑποψιάζεται τὸν ἄνδρα τῆς καὶ τὸν Μπριγιώ νὰ τὴν παρακαλῇ νὰ μὴ τὸν ἐγκαταλείψῃ, ἐννοεῖ ὅτι τὸ μαρτύριον τῆς ψυχῆς τῆς εἶνε ἀνώτερον τῶν δυνάμεών της. θέλει νὰ μείνῃ ἀγνή, ζητεῖ διέξοδον καὶ ἐνῶ ὁ Μπριγιώ παίζει κατὰ παράκλησιν τῆς ἕνα δάλα τοῦ Μοσσωσκι, αὐτὴ αὐτοκτονεῖ εἰς τὸ διπλάνον δωμάτιον.

Ἡ ὑπόθεσις ἀπλή, καμμία σύγκρουσις παθῶν ἢ δυνάμεις σκηνογραφικῆς. Καὶ ὅμως τὸ ἔργον θέλγει, συγκινεῖ, προκαλεῖ σκέψεις μετὰ τὴν ἀδίστατον πάλην τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθημάτων. Ἡ σκηνὴ καθ' ἣν ἡ μητέρα τῆς Χάρητος μετὰ τὰς δύο ἄλλας θυγατέρας της σπεύδουσι νὰ τὴν συναυτήσουν, εἶνε ἀληθινὰ τραγικὴ, καθὼς καὶ ἔταν ἡ Χάρης ἀποφασισμένη νὰ αὐτοκτονήσῃ χαϊδεύει καὶ φιλεῖ διὰ τελευταίαν φοράν τὸν ἀγαπημένον προστατευόμενον της Μπριγιώ.

Ἡ κ. Κυβέλη ἀπαρμήλλος. Ἐπαίειν εἰς ἕνα κλαυθμηρὸν καὶ ποιητικὸν τόνον, ὅστις ἐγοήτευε. Εἶχε δὲ στάσεις ἀγαλαμτώδεις, ἰδίως ἔταν ὕψωνε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκλείε τοὺς ὀφθαλμούς. Τελεῖα πλαστικὴ εἰκὼν Προσέθηκε μετὰ τὸν ρόλον αὐτὸν μίαν ἐπιθριαμβευτικὴν ἐμφάνισιν εἰς τὸ πλοῦσιον ἄλλως τε δραματολόγόν της. Πολὺ καλὸς ὁ κ. Ροζάν ὡς Λεσατλιέ, καλλίστη ἡ κ. Δράκου ὡς κ. Λεσατλιέ, καὶ ἀρκετὰ ζωηρὰ ἡ μικρὰ δεσποινὴ Κόκου εἰς ἕνα μικρὸν μέρος.

Ὁ κ. Παπαγεωργίου εἶχε ἀχαρὶν ρόλον, ἀλλὰ δύσκολον, ἐνὸς ἀνθρώπου καταδικασμένου νὰ παρακολουθῇ σχεδὸν ἄφωνος τῆς συντροφῆς του τὰς προσπαθείας ἵνα ἀντεπεξέλθουσι εἰς τὴν κρίσιν βιοπάλης.

Ὁ τίτλος ἐλήφθη ἐκ τοῦ «Γαυλιὸν ἑμβατηρίου» τοῦ Μένδελσον, τὸ ὁποῖον ὁ Μπριγιώ ἐδίδασκεν εἰς τὴν Χάρητα κατὰ τὰς πρώτας ἐρωτικὰς ἐκδηλώσεις.

Ἡ κ. Κυβέλη ἐπαίει θαυμάσια. Ἦτο εἰς τὸ στοιχεῖον τῆς, μετὰ τὴν ἀφέλειάν της τὴν ἐκλύουσαν ἀκαταμαχῆτως. Οἱ πέντε ἐρασταὶ ἐφάμιλλοι ἀλλήλων εἰς

Ἀπὸ τὰ κομψότερα καὶ εὐφύστερα ἔργα τοῦ Ἱταλικοῦ δραματολογίου καὶ χαρακτηριστικώτερα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, ὑπὸ κοινωνικὴν δ' ἐποψὴν ἐνδιαφέρον, εἶνε τὸ «Τέλος τοῦ ἔρωτος» τοῦ Μπαράκο. Παρασταθὲν πρὸ τετραετίας ἐν Ρώμῃ εἶχε μεγάλην ἐπιτυχίαν, ὁμοίᾳ τῆς ὁποίας ἐπηκολούθησε ἐν Λονδίῳ. Δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ ἔργον αὐτὸ ὡς τὸ κύκνειον τοῦ Ἱταλοῦ δραματογράφου, διότι ὁ εὐλογημένος παρασυρθεὶς ἀπὸ τὰς Μελλοντιστικὰς μεγαλομανίας τοῦ Μαρνέττι, ἔγεινε φουτουριστῆς διὰ νὰ γράφῃ ἀκατανόητα δραματοῦργήματα.

Τὸ «Τέλος τοῦ ἔρωτος» εἶχε μίαν λεπτότητα χαριτωμένην, μίαν ψυχολογικὴν παρατήρησιν, εἶνε μὴ θεοσοκόπησις τοῦ σημερινοῦ ἔρωτος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ὅσας μεγάλων αἰσθημάτων, ἔγεινε ἀναιμικός γυναικοθήρας, περιοριζόμενος εἰς τὸ κόρτε καὶ τὸ φλέρτ.

Περί μίαν εὐφροσύνην γυναικῆς, ἢ ὅποια ἐξῆρσι καλὰ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς παίζει καὶ γελά μαζὴ τῶν, στρέφεται μίαν πεντὰς ἐρωτολήπτων, οἱ ὁποῖοι ἐπιζητοῦν τὴν φίλιαν της καὶ περισιάνουσι αὐτὴν ὡς κυρία καὶ ζητοῦν νὰ παίξουσι ρόλον ἐραστοῦ ἐνῶ εἶνε κωμικοί. Ἀντιπροσωπεύουσι διαφόρους κοινωνικὰς ἀντιλήψεις, ἕνας εἶνε ἰατρός, ἕνας πνευματιστῆς ἐν ἐκστάσει, ἕνας ἀταξικός ἐπαγγελματίας τὸν φίλον τῶν γυναικῶν, ἕνας σαχλὸς κωμωδιογράφος καὶ ἕνας ἐκφυλὸς δανδῆς. Ὅλοι τύποι προκαλοῦντες τὴν εὐθυμίαν, κούκλες ἀψυχες, ἀεργοί, ἀρκοῦμενοι εἰς φλυαρίαν. Γὰ ἄστρον περὶ ὁ στρέφονται ὡς δορυφόροι εἶνε μίαν μαρκησία ὠραία, ὑπανδρευμένη ἀλλὰ ζωσα ἀπὸ διείας μακρὰν τοῦ συζύγου της, διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶχε ἐρωμένιας. Κωμικώταται σκηναὶ διαδέχονται ἀλλήλας. Οἱ μνηστῆρες στριφογυρίζουσι περὶ τὴν νεωτερον Πηνελόπην καὶ μόνον ὁ Ἰατρός-φυσιοδίφης, ἀντιτάσσεται κᾶπως εἰς τὴν φιλαρέσκειαν τῆς μαρκησίας. Καὶ ἐνοσκήπτουσι ἔλαι ἐκσυμφῶνους εἰς τὸ σαλόνι της, καὶ συμπεριφέρονται ὡς ἐάν ἦσαν εἰς τὸ βιόκον των σπῆτι. Ἐξάρνα ἐπανέρχεται εἰς τὴν κατ' ἐμφημισμὸν συζυγικὴν στέγγην ὁ σύζυγος, ὅν ἡ μαρκησία διὰ νὰ παίξῃ μετὰ τοὺς μνηστῆρας τῶν θελήπτων της παρουσιάζει ὡς φίλον ἄστρον τοῦ ἀπουσιάζοντος συζύγου της. Ἐκεῖνος δέχεται τὸ παιγνίδι αὐτό. Προκαλεῖται μίαν ζηλοτυπία, καὶ οἱ πέντε παρουσιάζονται νὰ ἀποχαιρετήσουν τὴν μαρκησίαν, νομίζοντες ὅτι εἶχεν αὐτὴ ἐραστὴν τὸν νεοσφισθέντα μαρκησίον, ἐνῶ ἐξ ἐναντίας ἡ μαρκησία ὑποκρῶνεται τὸν συζυγόν της νὰ κοιμηθῇ ἐπάνω εἰς τρία καθίσματα, καίτοι τὸν θέλει. Ἀλλ' αὐτὸς προτιμᾷ νὰ κοιμηθῇ ἐκεῖ ἐνῶ ἐκεῖνη μίτην τὸν ἀναμένει εἰς τὸ δωμάτιόν της. Ἐνῶ εἶνε ἔτοιμοι νὰ φύγουσι οἱ ἐρωτολήπτοι, ἀποκαλύπτει εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ κύριος ὅν τοῖς εἶχε συστήσῃ ἦτο ὁ σύζυγός της. Ἐκεῖνοι ἀπὶ νὰ φύγουσι, σπεύδουσι καὶ τὸν περικυκλῶνουν περιχαρεῖς, ἐνῶ ἐκεῖνος μειδιά εἶρω ἰκῶς. Εἰς τὴν τελευταίαν πράξιν ἡ μαρκησία δέχεται τὴν κρυφὴν ἐπίσκεψιν τοῦ δανδῆ, ὅστις καὶ τρέπεται πριδείξει εἰς φυγὴν, μόλις ἐξαρνικὰ ἐπιστρέφει ὁ σύζυγος, ὅστις προσεποιήθη ὅτι ἀνεχώρησε. Καὶ τελειώνει τὸ ἔργον μετὰ τὴν πλήρη ἀπογοητεύσεως ἀλλὰ ἱκανοποιητικὴν διὰ τὴν γυναικείαν ματαιοδοξίαν φράσιν: «Καὶ λέγουσι ἔπειτα ὅτι εἶνε δύσκολον εἰς τὰς γυναῖκας νὰ εἶνε τίμιαι!».

Χαρακτηρισμὸν τῆς γυναικείας ἐπιβολῆς ἔχουν δῶση μετ' ἐπιτυχίας καὶ ἄλλοι. Ἡ «κοκέτα» τοῦ Τραβέρσι, ἢ «Γυναῖκα καὶ τὸ Νευρὸσπαστο» τοῦ Λουίς, αὐτὴν περίπου σκοποῦν νὰ δώσουν τὴν εἰκόνα. Καὶ κάθε ἔργον τὸ ἐπέτυχ. Μετὰ τὴν διαφοράν ὅτι τὸ Τέλος τοῦ ἔρωτος—τοῦ ἔρωτος ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας ψυχορραγεῖ—εἶνε ἐξυπνότερον καὶ τείνει νὰ διακωμωδῆσῃ τοὺς ἄνδρας, ἐνῶ εἰς τὰ ἄλλα ἢ γυναικᾶ ἀναπτύσσει, ἐπὶ τὸ δραματικώτερον, βαθυτέραν τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἀνδρός.

Ἡ κ. Κυβέλη ἐπαίει θαυμάσια. Ἦτο εἰς τὸ στοιχεῖον τῆς, μετὰ τὴν ἀφέλειάν της τὴν ἐκλύουσαν ἀκαταμαχῆτως. Οἱ πέντε ἐρασταὶ ἐφάμιλλοι ἀλλήλων εἰς

τελείαν απόδοσιν τοῦ τύπου, ἐν ὑπεδύοιτο—Λεπενιώτης, Χρυσομάλλης, Νέσερ, Παρασκευᾶς καὶ Φραγκουλάκης. Καθένας τῶν ἤξευρε πολὺ καλὰ πῶς ἐπρεπε νὰ παίξῃ, παρουσίασαν δὲ ἐν σύνολον ἀρμονικόν. Δὲν ὑπεκλήθη εἰς χάριν ὁ κ. Ροζάν, τὸν ὅποιον μόνον εἰς σοβαροῦς ρόλους ἔχομεν ἕως τώρα ἐκτίμησιν. Τὸ ἔργον ἔχει καὶ τὴν πρωτοτυπίαν ἐπὶ ὑπάρχει μόνον ἐν γυναικείον πρόσωπον, τὸ ὅποιον δὲν λείπει καθόλου ἀπὸ τὴν σκηνήν.

★

Στανίως δι' ἔργον θεατρικὸν ἐρασιτέχνου ἐπισημοποιήθησαν οἱ παρ' ἡμῶν χρονογράφοι-κριτικοὶ νὰ γράψουν τὸσον πολλὰ, ἔσον διὰ τὴν «**Ἀθῶν Ἀμαρτωλῶν**» διπράκτον δράμα τοῦ κ. Μάρκου Μαροῦ, ὑπὸ τὸ ἔνομα τοῦ ὁποίου κρύπτεται ὁ κατ' ἔσοχον φιλότεχνος καὶ φιλόκαλος πρίγκηψ Νικόλαος. Ἡ ὑπόθεσις ἔχει κυρίως ἐν ἐπεισόδιον δραματικόν—τὸ ἐν ἀθωότητι ἐπισυμβῶν ἀμάρτημα—ἐπερ συνδεθὲν διὰ μιᾶς ἀρνήσεως εἰς γάμον ἀπέτελεσε τὸ ἔργον. Καὶ ἐχρησιάθη ἔχι βέβαια πρωτοπείρου προσπάθεια ἀλλ' ἐνδιελεχῆς τοῦ θεάτρου γνώσις διὰ νὰ ὑπερνεκλήθῃ ἡ δυσκολία, ὡς ἐκ τῆς λεπτότητος τοῦ θέματος, συνιστάμενου εἰς ἐν μουσικόν, τοῦ ὁποίου ἡ ἀποκάλυψις ἀποτελεῖ τὴν λύσιν τοῦ δράματος. Τὸ ἔργον ἔχει ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁμοιότητα πρὸς τὸν «**Ἰσραήλ**».

Ἡ κ. Φλωρίδου ἔχει μίαν κόρην, τὴν Νέλλην. Ὁ νεαρὸς ἐφεδρὸς Παρίδης ἐπιστρέφας ἐκ τοῦ πολέμου τὴν ζητεῖ εἰς γάμον. Καὶ ἡ μητέρα ἀρνεῖται, λέγουσα μετ' ἐπιμονῆς ἀπέλπιστος ὅτι «αὐτὸς ὁ γάμος δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ». Ἀποροῦν διὰ τὴν ἀρνήσιν εἰς οἰκογενειακὸς φίλος καὶ ὁ ἀγαπῶν τὴν κόρην τῆς. Τὸ μουσικόν, κατόπιν ἀληθινῆς ἀγωνίας ἀν πρέπει νὰ τὸ εἴπῃ, ἐκμυστηρεῖται εἰς τὸν οἰκογενειακὸν φίλον ἔχον οὕτω. Ὅταν ἡ κ. Φλωρίδου ἦτο ἀρραδωνιασμένη εἰς τὴν Φιλιππούπολιν, ἐν ὧρα στάσεως ἀνθελληνικῆς εἰσῆλθον βίαι εἰς τὴν οἰκίαν τῆς οἱ Βούλγαροι καὶ τὸν μὲν μνηστῆρά τῆς ἐσφαζαν, αὐτὴν δὲ ἐδίασαν, ἀνθισταμένην, εἰς ἐκ τῶν ἐπιδρομέων. Καρπὸς τοῦ ἀθῶου ἀμαρτήματος εἶνε ἡ κόρη τῆς Νέλλης. Ἡ κ. Φλωρίδου ἠναγκάσθη τότε νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς «**Αθῆνας**», ὡς χήρα θῆθεν—διότι οὐδέποτε ἐνυμφεύθη—ἵνα δικαιολογηθῇ ἡ ὑπαρξίς τῆς κόρης. Τὴν ἀφήγησιν ἀκούουσα ἡ Νέλλη κρυφίως ἐπισθεν παραπετάσματος, αὐτοκτονεῖ.

«**Ἡ Ἀθῶα ἀμαρτωλῆ**» ἔχει ἓνα ὥρατον τίτλον ἐν πρώτοις, μολονότι δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἀποφανθῇ τις ἀν ἀθῶαν ἀμαρτωλὴν πρέπει νὰ θεωρήσῃ τὴν μητέρα ἢ τὴν κόρην, ἐκτὸς ἀν κρίνῃ τις ὅτι καὶ αἱ δύο εἶνε ἀθῶαι ἀμαρτωλαί. Μᾶλλον ὅμως ἡ μητέρα.

Τὸ δράμα ἔχει δύο μέρη ἀληθῶς δραματικά. Καὶ εἶναι αὐτὰ, α' ἡ διήγησις τῆς μητρὸς καὶ β' ἡ ἀπόκρυψις ὑπὸ τῆς κόρης ἀπὸ τὸν ἀγαπῶντα αὐτὴν νέον τῆς ἀποφάσεώς τῆς νὰ αὐτοκτονήσῃ. Εἶναι γραμμένον μετ' προσοχῆν καὶ εὐγένειαν ἐκφράσεως. Αὐτὰ εἶνε τὰ προτερήματα. Ἀλλὰ ὅπως εἰς τὰ περισσότερα ἔργα, τὰ προτερήματα ἐπακολουθοῦν συνήθως καὶ ἐλαττώματα. Οἱ μονόλογοι τοῦ ἔργου εἶνε σχοινοτενεῖς, ἰδίως ἡ πατριωτικὴ ἑμιλία ταῦ οἰκογενειακοῦ φίλου περιπίπτει εἰς κοινοτυπίας καὶ εἶδε νὰ συντομευθῇ, ὡς καὶ ἡ τοῦ Παρίδου δταν ζητεῖ παρὰ τῆς μητρὸς τὴν χεῖρα τῆς Νέλλης. Ἡ μακρὰ ἀφήγησις εἶναι, κατ' ἀρχήν, ἔσον καὶ ἀν ἔχη ἐνδιαφέροντα μέρη, σκηνικὸν ἐλάττωμα. Ἀλλ' ὁ θεατὴς ἐρωτᾷ: Ἡ μήτηρ ἀντιπαθεῖ ἐπὶ 18 ἔτη τὴν κόρην τῆς, διότι εἶνε γέννημα Βουλγάρου. Ἀλλὰ μετ' ποῖον δικαίωμα ἔχει ἔξανα ἢ κατὰ ἐνὸς ἀθῶου πλάσματος, τοῦ ὁποίου ἡ δημιουργία ἀνήκει κατὰ τὸ ἦμισυ εἰς αὐτήν; Δὲν ἐπρεπε μᾶλλον νὰ ἀντιπαθῇ ἐαυτήν, γενουμένην τὸ ὄργανον τῆς κτηνωδίας, μολονότι ἀφοῦ ἀποκλείεται ἡ προθεσις ἀπὸ τὴν μητέρα—ἀπὸ τὴν κόρην κατὰ μείζονα λόγον—οὔτε δι' αὐτὴν εἶνε ἀμάρτημα;

Ἀλλ' ἡ μήτηρ ἢ ὁποία ἐπιμελῶς ἀποκρύπτει ἐπὶ τόσα ἔτη τὸ μουσικόν μιᾶς θλιβεραῖς περιπετειᾶς καὶ ἀφοῦ καίτοι τὸσον εὐαίσθητος εἰς τὸ ζήτημα τῆς τιμῆς δὲν ἐνόμισεν ὅτι ἐπρεπε νὰ αὐτοκτονήσῃ—πρᾶγμα τὸ ὅποιον κάμνει ἢ κόρη, ἢ ἐλιγώτερον ἀμαρτωλῆ—διατί θέλει νὰ συντρίψῃ τὴν εὐτυχίαν τῆς κόρης τῆς διὰ τῆς ἀρνήσεως νὰ τὴν δώσῃ εἰς γάμον καὶ ἐπὶ πλέον νὰ μὴ ἀρκεσθῇ εἰς αὐτὸ, ἀλλὰ νὰ προσῆ εἰς ἀποκάλυψιν; Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐννοεῖται ἀφορῶσι τὴν ψυχολογικὴν θέσιν τοῦ ἔργου καὶ τὰ ἡδύνατό τις νὰ ἀπαντήσῃ ἐπὶ ἐὰν ἡ ἀποκάλυψις δὲν ἐγίνετο, δὲν θὰ ἤμπορούσε νὰ γείνη τὸ δράμα. Καὶ μίαν ἀδελφίαν: Ὅταν ἡ κόρη ἀποσύρεται νὰ αὐτοκτονήσῃ καὶ ὁ ἐπίδοτος μνηστῆρ ὑποπτεύεται κατὰ κακόν, ἀντὶ νὰ σπεύσῃ νὰ προλάβῃ τὸ δυστύχημα, παραινέει τὸν οἰκογενειακὸν φίλον νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν μητέρα, καὶ οὕτω μεσολαβεῖ διάστημα ἰκανὸν διὰ νὰ πραγματοποιηθῶν τούλάχιστον τρεῖς αὐτοκτονίαι. Τὸ σκηνικόν αὐτὸ, ἴσως ἀποδίδει ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν δειλίαν τοῦ ἦθους, ἥτις χαρακτηρίζει ἀμφοτέρους τοὺς οἰκογενειακοὺς φίλους.

Τὸ ἔργον ἔχει βᾶσιν ποτριωτικὴν. Ἐξάπτει τὸ πρὸς τοὺς Βουλγάρους μίσος καὶ ἀρτεῖ τις νὰ ἐξάρῃ τὰ φιλοπάτριδα αἰσθητά τοῦ συγγραφέως, ὅστις καίτοι ἀνήκων εἰς ἡγεμονικὴν οἰκογένειαν ἐκφράζεται τὸσον ἀπεριφράστως, ἀλλ' ὄχι κατὰ τρόπον ἐκμεταλλευτικόν κατὰ τὸν ἔθρον, παρὰ τὰς συμβουλὰς τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τοῦ Ροζαϊδίου διαγωνισμοῦ, ἀν καὶ εἰς τὸ δράμα αὐτὸ, ἡ κατὰ τῆς Ἑλληνίδος γεννημένη ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου δεινὴ προσβολὴ ἐκφεύγει τῶν ὄρων τῆς φυλῆς, ἀποτελοῦσα προσβολὴν κατὰ τοῦ ἀνθρωπιαίου. Ὅταν εἶδον τὸ Δοξάτον εἰς συντριμματα, ὡς εἶπεν ὁ ἴδιος συγγραφεὺς, καὶ τὰς παρούμενας θύματα κτηνώδους βίας, ἐρράγησεν ἡ καρδία μου καὶ ἐσκέφθην ποῖα θὰ ἦτο ἡ ψυχολογία μιᾶς κόρης ἥτις θὰ ἐδόλετο τὸ τέκνον τῆς ἀκούσιως ἀμαρτίας τῆς μεγαλυνομένου.

Ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἴσως μίαν πράξιν θὰ ἦτο ἀρκετὴ διότι ὁλόκληρος ἡ πρώτη σκοπὸν ἔχει νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ ἀγάπη τοῦ νέου πρὸς τὴν κόρην, ἐνῶ ἡ δευτέρα ἀποτελεῖ τὴν θέσιν καὶ λύσιν. Ἐὰν ὁ πρόλογος—ἢ α' πράξις—ἀπέτελε τὸ πρῶτον ἐπεισόδιον μιᾶς μόνον πράξεως τὸ δράμα ὡς πλὴν σφιχτοδεμένον, θὰ ἦτο ἀπληλαγμένον κάποιας κουραστικότητος.

Διὰ τῆς «**Ἀθῶας ἀμαρτωλῆς**» παρ' ὅλας τὰς ἐπιφυλάξεις, τὰς αὐστηρῶς ἀλλὰ καὶ εὐλαδῶς διατυπωθείσας, ὁ συγγραφεὺς ἀποδεικνύεται ἔχων φαινοτάτην ἀντίληψιν τῆς θεατρικῆς τέχνης, ἀνωτέραν ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ἐξ ἐπαγγέλματος συγγραφῆς.

Ἡ ἐκτέλεσις ὑπῆρξεν ἐκτάκτως ἐπιμελημένη. Ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ κατέβαλον μεγίστην προσοχὴν. Ἡ κ. Κυδέλλη ἐμφανισθεῖσα ὡς κυρία ὠρίμου ἡλικίας—διὰ πρῶτην φορὰν—εἶχε χάσῃ ἀπὸ τὴν ὠμορφίαν τῆς, ἀλλ' ἐκέρδισεν εἰς τέχνην, διότι ἀπέδειξεν ὅτι δὲν εὐδοκίμεῖ μόνον εἰς νεανικούς ρόλους. Τὸ κλίμα τῆς, ἡ σιωπηλὴ ἐγκαρτέρησις καὶ ἡ ἀκοίμητος λύπη—ἰδίως δταν ἀφηγεῖται καὶ σφίγγει τὰ χεῖλη καὶ σῦρε τὴν φωνὴν τῆς—ἐξωγραφίζετο εἰς τὴν στάσιν τῆς, εἰς τὰ λόγια τῆς. Συμπαθητικὴ, εὐγενής, ἦτο ἡ μόνη ἰκανὴ νὰ ἀποδώσῃ τὸν ρόλον αὐτόν. Ἀποκάλυψις τὸ τάλαντον τῆς μικρᾶς Νίτας Κόκκου. Μολονότι τὸ μέρος τῆς τὸ ἔλεγεν βιαστικά, διότι τὸ εἶχε καλὰ ἀποστηθίσῃ, εἰς τὸν τόνον τῆς φωνῆς εἶχε καὶ ἀφέλειαν καὶ φυσικότητα καὶ αἰσθηματικότητα. Εἶνε τὸ πρῶτον ἰκανοποιητικὸν βῆμα τῆς πρὸς τὴν δύσκολον τέχνην. Προμηνύεται μίαν νέα Κυδέλλη, ἡ ὁποία εἶνε σήμερον διδασκάλισσά τῆς. Ἀλλ' ἄς ἀφήσῃ τὰς ἐπιθεωρήσεις.

Ὁ κ. Ροζάν ἦτο κάπως προσπεποιημένος, εἶχε ὅμως ἀρκετὴν γλυκύτητα.

Θὰ τελειώσω μετ' τὴν συντομωτάτην κριτικὴν χαρακτηριστῆς δεσποινίδος, ἣν ἐξερχομένη τοῦ θεάτρου ἐξέφερε περὶ τοῦ ἔργου:

—Με ἐστενοχώρησε, δὲν με συνεκίνησε.

Τοῦ ποιητικικοῦ ἔργου προηγήθη μία παλαιὰ κωμῶδια ἢ μᾶλλον παίγιον τοῦ Καπὺς ὁ «**Ράφης μου**»

★

Τὰ μονόπρακτα ἤρχισαν νὰ κατακτοῦν ἔδαφος, μολονότι δὲν εἶνε, ὡς τινεὶ νομίζουσι, εὐκολώτερον τῶν πολυπράκτων νὰ γραφοῦν.

Ἡ «**Φίλη**» τῆς κ. Σακελλαρίου, εἶνε μία χήρα τσοσρακεντοῦτις, ἡ ὁποία ἀγαπᾷ τὸν νεαρὸν φίλον τοῦ υἱοῦ τῆς καὶ ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀνταγαπᾶται ὑπ' αὐτοῦ. Ἀλλ' αὐτὸς ἀγνοῶν τὴν ἐρωτοληψίαν ἢ μητρὸς τοῦ φίλου του, φέρεται αὐθαδῶς πρὸς τὴν κυρίαν εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἡλικίας. Ὁ νέος νυμφεύεται μίαν νεάνισα, ὁ γάμος δ' αὐτὸς μελαγχολεῖ τὴν μεσήλικα κυρίαν, μέχρι τοῦ σημείου νὰ προσβῇ τὸ αἰσθητῆς. Τὴν ἔπιμον ἐρωτικὴν ἐξωμολόγησιν ἀκούει ἡ νεόνυμφος, κρυμμένη κάπου—παντοῦ οἱ ὠτακουσθαί—ζηλεύει, ἀλλ' ἀντὶ νὰ θυμώσῃ παρηγορεῖ τὸν ἀνδρὰ τῆς διότι ἡ εἰρήνη τοῦ φεύγει μακρὰν μετ' τὸν υἱὸν τῆς διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὴν ψυχικὴν τῆς ἀσθένειαν, ἐνῶ αὐτὴ ἀναλαμβάνει ταύτοχρόνως νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἀνδρὰ τῆς, κόμισουσα αὐτὸν νὰ λησιμονήσῃ τὴν χήραν.

Καὶ εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ—διπράκτον—ἡ κ. Κυδέλλη ὑπεδύθη πρόσωπον μεσήλικος ἀρκετὰ ἐπιτυχῶς, ἀποδώσας ἀριστα τὸ σιωπηλὸν μαρτύριον γυναικὸς ματαίως ἀπαύσης. Ἡ δεσπ. Κόκκου χαριτωμένη ἐν τῇ παιδικῇ ἀφελείᾳ ἰδίως δταν ζηλοτυπῇ. Ὁ κ. Ροζάν συμπαθητικὸς, ὡς μορφή.

Τὸ δεύτερον ἔργον ἦτο τὸ «**Κλειδί**» τοῦ κ. Γ. Κορομηλά, μονόπρακτον. Ἡ κ. Σταυρίδου ἔχει ἐκ πρώτου γάμου κόρην· ὁ πρῶτος σύζυγός τῆς τὴν ἐγκατέλειψε· ἐκείνη ἐπῆρε δεύτερον—ἓνα καλοκάγαθον ἰατροῦν παρήλικα. Ἐχουν ἀποκρύψῃ ἀπὸ τὴν κόρην ὅτι ἔχει ἄλλον πατέρα ὡς τοιοῦτον ἐκλαιεῖται αὐτὴ τὸν δεύτερον σύζυγον. Ἐξάφνα ἓνα πρῶτὸ φθάνει μετὰ 18 ἔτη καὶ κατόπιν μακρῶν ταπειθῶν ὁ πρῶτος σύζυγός, ὅστις καὶ ἀνοίγει τὸ σπῆτι μετ' τὸ κλειδί τὸ ὅποιον ἀπὸ τῆς φυγῆς του εἶχε κρατήσῃ. Βλέπων τὴν κόρην του δὲν τὴν ἀναγνωρίζει καὶ μόνον δταν φθάνῃ ἡ σύζυγος, ἡ ὁποία μένει κατάπληκτος διὰ τὴν ἐξαρνητικὴν ἐπίσκεψιν ἐκείνου, δν ἐνόμιζε νεκρὸν, μανθάνει ὅτι ἡ νέα μετ' ἧς εἶχε συνδιαλεχθῆ εἶνε ἡ κόρη του. Θέλει νὰ τρέψῃ πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ ἡ πρῶτη σύζυγός του τὸν παρακαλεῖ νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ. Εἰς τὸν ἐμφανιζόμενον δεύτερον σύζυγον τὸν συνιστᾷ ὡς φίλον θῆθεν τοῦ πρώτου συζύγου· ἐκεῖνος τότε, μὴ θέλων νὰ ταραξῇ τὴν οἰκογενειακὴν ἐκείνην γαλήνην, παραδίδει. ὑπὸ τὸ κράτος βαθείας συγκινήσεως, τὸ κλειδί εἰς τὸν διάδοχόν του καὶ φεύγει χωρὶς οὔτε αὐτὸς, οὔτε ἡ κόρη νὰ μάθουν ποῖος πράγματι ἦτο ὁ παρᾶντος ἐπισκέπτης.

Τὸ δράμα εἶνε γραμμένον μετ' σκηνικὴν τέχνην· ἔχει δραματικότητα ἀρκετὴν εἰς τὸ τέλος καὶ μόνον ὁ διάλογος εἶνε κάπως ἀειλῶς γραμμένως.

Ὅλοι, ἀλλ' ὁ κ. Παπαγεωργίου ἰδιαίτερος ὡς πατήρ, ἐπαίειαν μετ' ἰκανὴν ψυχολογίαν.

Τὸ τρίτον ἔργον ἦτο μονόπρακτος φάρσα τοῦ κ. Β. Κολοκωτρῶν ὁ «**Μακαρίτης**». Παρὰ τὸ πένθιμον θέμα, ἐκτυλίσσονται σκηναὶ κωμικώταται. Γίνεται ἡ ἀπογραφή ἐνὸς ἀκλήρου γλεντιέ. Παρουσιάζεται κάποιοις βουτηγμένως εἰς τὸ πένθος, ὡς συγγενῆς καὶ συνεπᾶς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος, ἀλλ' ὅστις φηραται ἀγνοῶν τὸν τεθνεῦτα.

Ὁ συμβολαιογράφος ὅστις προσέρχεται διὰ νὰ καταγράψῃ τὴν περιουσίαν ἀνακαλύπτει ὅτι ὁ μακαρίτης εἶχε σχέσις μετ' τὴν γυναῖκα του. Καταφθάνει μετ' τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ κληρονομήσῃ κατὰ μίαν σταντζά, ὑπὲρ τὸ δέον ὅμως πρόστυχη, καὶ ἐνῶ εἶλοι προσδοκοῦν νὰ κληρονομήσουν ἀνακαλύπτεται διαθήκη, δι' ἧς ἀφίνει ἄλλην τὴν περιουσίαν τοῦ ὁ θανόντος εἰς τὸν ἔθνικόν στόλον. Μουντζῶνουν ὅλοι ἐκ περιτροπῆς τὴν κλίτην ὅπου ἐξεψύχησεν ὁ μακαρίτης, ἐνῶ ὁ κόσμος ἐσκερδίζεται εἰς τὰ γέλοια.

Ἡ φάρσα εἶνε ἐξυπνα γραμμένη, ἀλλὰ παραφορτωμένη καὶ πολυαλατισμένη. Ἦθελε ψαλίδισμα εἰς μερικά μέρη. Πληροφοροῦμαι ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν εἶνε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ ἔργον του, μολονότι τὸ ἀκροατήριον εὐμενέστατα τὸ ἔκρινε. Εἶνε αὐτὸ ἀπέδειξε ὅτι θὰ γράψῃ ἀκόμη καλλίτερα.

★

Αἱ παραστάσεις τοῦ θιάσου—μὴ ὑποστηριχθέντος δυστυχῶς ἔσον εἶδε—ἔληξαν διὰ νὰ ἐπαναληθῶσιν διὰ μίαν ἐτι ἐβδομάδα, μετὰ τὴν ἐκ Πατρῶν ἐπάνοδον. Ἡ τελευταία παράστασις ἦτο ἡ συγκινητικώτερα. Τὸ «**Καρναβάλι τῶν παιδιῶν**» παρὰ τὸν εὐθυσμον τίτλον εἶνε μία σπαρτικὴ τραγωδία. Ὁ συγγραφεὺς ἔχι πολὺ γνωστός, ὁ Σαῖν Ζορζ ντὲ Μπουελιέ. Ἐνῶ ὁ κόσμος διασκεδάζει ἔξω, εἰς ἓνα σπῆτι τριγυρίζει ἀδιάκοπα ὁ θάνατος, εἰς τρόπον ὥστε τὸ δράμα νὰ μεταβάλλεται εἰς ἐπιτάλην. Ὁρισμένως ἐπρεπε νὰ γραφῇ εἰς τὰ προγράμματα «**Ἀπαγορεύεται** ἡ εἰσοδος εἰς τοὺς νευροσθενεῖς». Δράμα, τὸ ὅποιον εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸ ἴδῃ καὶ πάλιν κανεῖς.

Πρωτότυπον, ἀλλ' ἀπαισίως συγκινητικὸν ἔργον, συγκινητικώτερον καὶ ἀπὸ τὸν «**Φτωχόκοσμον**» τοῦ Δοστογιέφσκυ. Ἐνα κλίμα, μία ἀδιάκοπος καὶ ἀδυσώπητος εἰκὼν πτωχῆς καὶ δυστυχημένης οἰκογενείας ἣν περισφιγγῇ ἡ ἀγωνία περὶ ἐνὸς ἐπιθανατοῦ παρὰληρήματος καὶ ρόγγου. ἔχει καὶ ὁ πραγματικὸς τὰ βερίά του· ἡ στυγνὴ πραγματικότης φέρει τὴν δυσφορίαν. Ὅταν δὲ τὰ θεάματα θανάτου δὲν λείπουν εἰς τὴν ζωὴν, διατί νὰ ὑφιστάμεθα τὴν ἀγωνίαν του καὶ εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀναψυχῆς; Ψυχορραγεῖ καὶ ἀποθνήσκει μία γυναῖκα, ἥτις ἔχει δύο κόρας· ἡ μὲν μία δεκαεὶ ἔτων, ἡ δὲ πολὺ μικρότερα. Πατέρας δὲν ὑπάρχει. Κατοικοῦν μετ' ἓνα θεῖον καὶ ἐνοσκήπτου ἐνεκα τῆς ἀσθενείας τῆς μητρὸς δύο θεταί, γερωντοκόραι, γκρινιόζουσαι μέχρι σκληρότητος ἣν θὰ ἐξήλεγε κάθε μητρουῖα, αἱ ὁποιαὶ μετ' τὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐπιτείνουσι τὴν ἄλλην δυστυχίαν. Ἡ μητέρα θνήσκει, τὰ κοράσια μανθάνουν ὅτι δὲν εἶνε νόμιμα τέκνα, ὁ θεῖος μεθᾶ, αἱ γερωντοκόραι ἀπάγουσι, θῆθεν διὰ νὰ προστατεύσουν ἀλλὰ διὰ νὰ τυραννοῦν μᾶλλον, τὴν μικρότερα κόρην ἐνῶ ἡ μεγαλιτέρα πρὸ τοῦ φάσματος τὸ ὅποιον βλέπει τῆς δυστυχίας, ἀκολουθεῖ ἓνα νέον ὅστις τὴν ἀγαπᾷ. Ὅλα αὐτὰ, ἐνῶ εἶνε ἀταφος ἡ νεκρὰ.

Ἡ ἐκτέλεσις ὑπερέδῃ πᾶσαν προσδοκίαν. Ἀριστοτεχνικὴ. Ἡ κ. Κυδέλλη ὡς δεκαεξάετις κόρη ὄχι πεταχτῆ, ὡς τὴν γνωρίζομεν, ἀλλὰ πλήρης λύπης διέπλωσε ἓνα νεανικὸν ρόλον ἀντιθέτου μορφῆς, ἀφελούς ἐν τῇ δυστυχίᾳ. Μᾶς συνεκίνησε βαθεῖα μετὰ μοιρολόγια τῆς, δταν δὲ φεύγει ὑπῆρξεν ὑπέροχος. Ἡ κ. Θεωρή Δρακοπούλου, ἥτις ἀπαεῖ μόνον τοῦ ἔτους συγκατανεῦει νὰ μᾶς δεῖξῃ τὸ πλοῦσιον δραματικὸν τάλαντόν τῆς, εἰς τὸν δύσκολον ρόλον τῆς ἀσθενοῦς καὶ ἐκνεύσεως μητρὸς ἐφάνη ἐρᾶμιλλος τῆς πρωταγωνιστρίας τοῦ θιάσου. Ἄν καὶ ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ παίξῃ ἔχι ἀπὸ σκηνῆς, ἀλλ' ἀπὸ κλίτης, καίτοι δεσμευμένη ὡς ἐκ τούτου εἰς τὰς κινήσεις, ἐπαίει μετ' δύναμιν. Ἰδίως δταν ἐξωμολογεῖται ὅτι ἐκνήγησε τοὺς ἔρωτας, καὶ τὸ καυχᾶται, ὑπῆρξεν θαυμασία. Εἰς σημεῖα τινὰ μόνον ἐθυσίασε τὴν φυσικότητα εἰς τὴν λυρικήν ἀπαγγελίαν. Ἐπίσης καὶ δταν θνήσκει, ἀπέδωκε τὴν ἐκπνοὴν ἀριστα. Αὐτὴ κυρίως συνεκράτησε τὸ ἔργον, τὸ ὅποιον ἐκινδύνευσε νὰ προκαλέσῃ χασμωδίαν εἰς τινὰ μέρη.

Ὁ κ. Ροζάν ὡς γέρων θεῖος ἀπέδειξεν ὅτι εἰς τοὺς γερωντικούς ρόλους, καίτοι τὸ πρῶτον ἀνέλαβε τοιοῦτον, εἶνε ἀκόμη καλλίτερος ἢ ὡς ἔραστής. Ὅταν—ἐρείπιον τῆς ζωῆς—μεθὰ καὶ κρατεῖ τὸ παιδί τῆς πεθαμένης συνεδύασε δύο ὑποκρίσεις, μέθης καὶ πόνο, πολὺ καλὰ. Ὁ κ. Παπαγεωργίου ἐπίσης κατενόησε καλὰ τὸ μέρος του. Ἐν μικρῷ κοριτσάκι, ἀνώνουον, τὸ ὅποιον ἐπαίει διὰ πρῶτην βέβαια φορὰν ἔχει χαρίσματα ἠθοποιίας ἀξία πολλῆς προσοχῆς.

Λύσανδρος Λύτρας
εις τὸν «Φιλάργυρον» τοῦ Μολιέρου.

Τὰς δύο γερωντοκόρας θείας υπεδύθησαν ἀπαρμίλλα ἢ κ. Ἀλκαίου καὶ ἡ δ. Πεταλᾶ. Καίτοι εἰ χαρακτηρισμοὶ τῶν δύο ἀδελφῶν εἶνε ὁμοίωτοι σχεδόν, ἀπεδόθησαν μετὰ θαυμασίας φωτογραφικῆς ἐντελέειας.

Θέατρον «Πανελληνιον»

«**Ἔρωσ καὶ δερατός**». Κείμενον Β. Βεκισρέλλη. Μουσικὴ Μ. Μαστρακίνη. Μίμησις τῶν «Παραπηγμάτων». Εἰς τινὰ σημεῖα λίαν καταφανής. Ὑπόθεσιν σχεδὸν δὲν ἔχει. Μιᾶ ἀλληλοδιδόχος ἐμφάνισις στρατιωτῶν καὶ δύο γυναικῶν: κοκότας καὶ μηνηστῆς.

Κυριαρχῶν τύπος ὁ τοῦ Κουτσαδόκη, ὅστις καὶ ὡς ἑφεδρος δὲν ἐννοεῖ νὰ ἀποβάλλῃ τὸς ἔξαις τοῦ Λεονταρῆ, εἰς τὸν τόνον τῆς φωνῆς, τὴν φρασσεολογίαν, τὰς χειρονομίας, τὸ βᾶδισμα ἄριστα χαρακτηρισμένους. Ὁ κ. Δράμαλης ἐθριμίδευσε, προκαλέσας γέλωτας καὶ χειροκροτήματα. Ἐξυπνὴ ἡ σκηνὴ τοῦ κουρευμάτος τῶν νεοσυλλέκτων — σάτυρα τῆς ἱεραρχίας τῶν βαθμῶν — ἡ ὁποία ὁμοῦ ἐξασθενεῖ ἐπαναλαμβανομένη.

Ἡ μουσικὴ δὲν ἔχει πρωτοτυπίαν. Τὰ τραγοῦδια καὶ τὰ βάλς εἶνε ἀπηχίσεις γνωρίμων μοτιῶν, εἰς δὲ τὴν β'. πράξιν ἔχει καὶ ὀλίγον «Ριγολέττον». Οὐχ' ἦπτον ἐκ τοῦ ἔλου ἔργου ἐχωρίζουν εἰς τὴν α' πράξιν αἱ θυωδαὶ Δόλας («Αφεντάκη») — Γρασιῶθ (Φιλίππου) καὶ Νίνας (Κανδήλη) — Ντιντῆ (Πεντιβόλιου) καὶ μία μονωδιὰ ἀρκετὰ δυσκόλη ἦν ἐψάλλον ἡ κ. Κανδήλη, πολὺ καλὸ τὸ τέλος τῆς β' πράξεως μετὰ τῆς καὶ τὴν χορωδίας, καλὴ ἐπίσης ἡ θυωδιὰ Κανδήλη-Φιλίππου. Εἰς τὴν γ'. ἡ κ. Ἀφεντάκη χορεύει μετὰ ἐξαιρετικὴν ὄλως χάριν καὶ εὐστροφίαν κάν-κάν μετὰ τὸν συνταγματάρχην καὶ τὸν ἀνθυπολοχαγόν. Δύο λαϊκοὶ χοροὶ — μετὰ δημοτικὰ μοτιᾶ — Ἀνέζως

(Ἀνθοπούλου) ἡ ὁποία χορεύει πολὺ καλὰ, ἀλλὰ στερεῖται φωνῆς καὶ Νταηδήμου (Δράμαλη) προσκάλεσαν ἐνθουσιασμένον, ἐπαναληφθέντα.

Ὅα εἶχε μεγαλειότητα ἐπιτυχίαν τὸ ἔργον ἐάν αἱ σκηνογραφίαι ἦσαν νέαι. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ αὐτὴ τῶν «Παραπηγμάτων» σκηνογραφία ἐπιγουράριος καὶ εἰς τὰς τρεῖς πράξεις τοῦ «ἔλου» ἔργου.

Ὁ θιάσος ἐνισχύθη διὰ τῆς προσλήψεως τοῦ κ. Μωραΐτου, ἄρτι ἐπανελθόντος ἐκ Μιλάνου, τοῦ ἐκ Σιμόνης ἀρίστου βαρυτόνου κ. Οἰκονομίδου καὶ τῆς καλλιτέχνιδος δ. Μελπ. Κολυβά, ἧς ἡ ἔξ. Ἀθηνῶν ἐπὶ διετίαν ἀπουσία εἶχε γίνῃ αἰσθητὴ καὶ ἦτις ἐνεφανίσθη εἰς τὴν «Ἀγνὴν Σουζάναν» θρισμειδευτικῶς. Ἐγκατέλειπε τὰς βιαίας καὶ νευρικὰς κινήσεις τῶν χειρῶν καὶ ἦδη εἶνε ἀρελεστέρα. Εἰς τὴν σκηνὴν ἰδίως τοῦ Σαντεκλέρ ὑπῆρξεν ἀληθινὰ πτερόεσσα, τρισχαριτωμένη. Ὁ «Κόρμεν» ἀπέδειξε ὅτι καὶ εἰς τὸ μελόδραμα ἡμπορεῖ νὰ ἔχη ἐπιτυχίας.

Οὕτω, ὑπὸ ἑποφίην φωνῶν εἰχομεν δύο καλλίστους θιάσους ὑπερέττας καὶ ὄπερας ταυτοχρόνως. Βλαχόπουλος, Κυπαρίσση, Ἐνκελ, Κανδηλάκη, Ἀγγελόπουλος, Χατζηλοῦκας, Παπαϊωάννου, Κοφινιάτης, Καμιάσης εἰς τὸν ἕνα θιάσον — Κολυβά, Ζεῦγος Ἀφεντάκη, Ρεβέκκα, Κανδύλη, Ἀνθοπούλου, Φιλίππου, πατῆρ καὶ υἱός, Μωραΐτης, Οἰκονομίδης Μπεντιβόλιου, Δράμαλης, Μηλιάδης εἰς τὸν ἄλλον. Ἄλλ' ὁ δεύτερος ἀναχωρεῖ εἰς Σύρον διὰ τινὰ παραστάσεις.

Θιάσος ἀρχαίων ἔργων.

Ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ μέγας σατυριστὴς τῶν συγχρόνων του καὶ μέγας ὁμιολόχος, ἀνέζησε χάρις εἰς τὴν χρηματολογίαν, ὑφ' ἧς κατελήφθησαν ἄεργοι ἠθοποιοί, εὐρόντες πρέθυμον συνεργάτην τὸν κ. Δημητρακόπουλον. Αἱ «**Θεομοφοριάζουσαι**» παρεστάθησαν ἐπανειλημμένως. Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ σατυρίζεται ὁ μισογυνὴς Εὐριπίδης ἔν, αἱ θεομοφοριάζουσαι, δηλ. αἱ κατὰ τὸ «Θεομοφορία» συνεργόμεναι γυναῖκες, σκέπτονται πῶς νὰ ἐκδικηθῶν. Μετὰφρασις τοῦ ἔργου φιλολογικὴ καὶ καλυπτικὴ τὴν φράσιν, ὑπάρχει τοῦ κ. Αὐγέρη. Ὁ κ. Δημητρακόπουλος ἔκαμε μᾶλλον διασκευὴν ἐπὶ τὸ βωμολοχικώτερον. Ὁ κυλισμός τοῦ Μνησιλόχου φθάνει μέχρι τοῦ ἀκροτάτου ὄρους, μέγας ἐπιτό, ἐνῶ ἡδύνατο μερικαὶ λέξεις νὰ λεχθῶν πολὺ ἠπιώτερον καὶ νὰ εἶνε ἐπίσης νοηταί, χωρὶς νὰ χάσῃ ἡ κωμῆδις. Ἄλλ' ἴσως τότε δὲν θὰ ἐκέρδιζε τὸ ταμεῖον τοῦ θεάτρου.

Οἱ ἠθοποιοί, πλὴν τοῦ κ. Καπαεΐδου, ἐπαίξαν ἀθλία. Ὁ κ. Ρίζος ἐκινεῖτο διαρκῶς ὡς νευρόσπαστον, χεῖριστος δὲ πάντων ὁ ὑπόδουθς τὸν Εὐριπίδην κ. Κῦρος.

Νομίζομεν ὅτι ἀνήθικοι παραστάσεις δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπωνται. Δὲν πρόκειται ἄλλως τε νὰ ἀπαγορευθῇ ὁ Ἀριστοφάνης, ἀλλ' ἡ ὑπερλευθεριάζουσα διασκευή. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αἰσθητικῆς ἀπόψεως, ἡ πενιχρότης σκηνηκῶν καὶ ἱματισμοῦ ἦτο ἀξιοθρήνητος, ὡς ἀξιοθρήνητος ἦτο καὶ ἡ ἐπιστράτευσις τῶν «διδασκάντων» ἠθοποιῶν. Ἡ Ἀστυνομία ἀπηγόρευσε τὴν παράστασιν, ἐπετρέπη δὲ πάλιν ὑπὸ δύο ἄλλοις: Νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ εἰσοδος εἰς τοὺς ἐφῆβους καὶ νὰ λεχθῶν περιφραστικῶς μερικαὶ λέξεις ἀγρίας ἀνηθικότητος. Αὐτὸ δὲ ἐπρεπε νὰ γίνῃ ἀπὸ τῆς πρώτης παραστάσεως.

Τιμητικά.

Ὁ κ. Λύτρας ἐπαίξει κατὰ τὴν τιμητικὴν του τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρμπαγκῶν εἰς τὸν «Φιλάργυρον» κωμῆδιαν τοῦ Μολιέρου. Διεμόρφωσε τὸν δυσκόλον αὐτὸν τύπον μετὰ πολλὴν ἐπιτυχίαν, ἦτις ἐνισχύει τὴν περὶ τοῦ ταλάντου του, ὡς κωμικοῦ, ἀγαθὴν ἐκτίμησιν. Ὁ κ. Λύτρας εἶνε ἐκ τῶν νέων, τῶν πλέον φιλοτιμῶς ἀφοσιω-

θέντων εἰς τὴν σκηνὴν, μετὰ αὐτενέργειαν καὶ εὐρεταν ἀντιλήψιν περὶ τῆς τέχνης.

Ἀπὸ τὰ παρασκῆνια.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὑπάρχουν, ὡς γνωστόν, διάφορα τράστ. Σαρδελίων, σιδηροδρόμων, καυσούλων. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποκτῶμεν ἐντὸς ὀλίγου τὸ πρῶτον τράστ: Ἐπιθεωρήσεων. Οἱ τρεῖς συγγραφεῖς τῶν ἀποτυχόντων «Παναθηναίων», ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἀποτυχόντος «Πανoramatos» καὶ ὁ ἀντιλήπτωρ εἰς πᾶσαν θεατρικὴν τῶν ἄλλων ἀτυχίαν κ. Ἀσκαρῆς κατιδόντες τὴν κατὰπτωσιν τῆς ἐπιθεωρήσεως συνωμολόγησαν καὶ συναπεφάσαν ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως νὰ τέρψουν — ἢ μᾶλλον νὰ τρέψουν εἰς φυγὴν — τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινόν, συγγράφοντες ἐν κοινότητι πνεύματος δύο κατ' ἔτος ἐπιθεωρήσεις, δύο ὑπερέττας, τρεῖς

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ἀληθινὸν κόσμημα τοῦ φύλλονος ἡ ἐκίον, ἦν δημοσιεύομεν, τῆς Α. Β. Υ. τῆς προηγουμένης Ἑλένης, θυγατρὸς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως μετὰ τοὺς πλοῦσιον καὶ γραφικὸν ἐγγράφιον ἐνδύμα της Μακεδονίας, τὸ τοσφ θανατοῦν κατὰ τοὺς χοροὺς τοῦ Ἀνκεῖου τῶν Ἑλληνίδων εἰς τὸ Στάδιον. Ἡ καταιοικετὴ τοῦ ἐνδύματος ἐγένετο τῆ ἐπιβλέπει τῆς καλλιτέχνιδος κ. Ἑλένης Γεωργατζῆ, ἡ δὲ φωτογραφία ὑπὸ τοῦ κ. Μπούκα.

Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἠσφάλισεν ἂντι 150,000 λιγρῶν τὴν Μητρόπολιν τοῦ Ὀθεντεμίνστερ ἐναντίον τῶν ἐξ ἐνδεχομένου βομβαρδισμοῦ τῶν Γερμανικῶν Ζεπέλιν κινδύνων.

Ἡ αἰτησις τοῦ Ἀνατὸλ Φράνς ὅπως καταταχθῇ ὡς στρατιώτης ἐγένετο δεκτὴ. Ὁ νεοατικὸς πεζογράφος τῆς Γαλλίας γράφει: «Εἶμαι ὑπερήφανος διότι θὰ γίνω ἄπλοῦς στρατιώτης. Ἄν εἰς τὰς περιστάσεις αὐτὰς δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ὑπηρετήσω τὸν τόπον μου ὑπὸ τὴν στολήν τοῦ στρατιώτου, ποιτεῖω ὅτι θὰ ἀπέθνηκα ἀπὸ τὴν λύπην μου.»

Κατὼν προσκλήσεως συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Πολυτεχνείου οἱ Καθηγηταὶ τῆς σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ τινες τῶν ἐν Ἀθήναις καλλιτεχνῶν.

Ὁ πρόγκην Νικόλαος, ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτοὺς, τοὺς προέτειρε νὰ ἐργασθῶν οὐκ ὀκνήσας, νὰ δώσουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι κατὰ τὴν νέαν περίοδον τοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος, μετὰ δύο ἐνδόξους πολέμους, πρέπει καὶ ἡ τέχνη νὰ ἀνθήσῃ καὶ εἰς προσεχῆ ἔκθεσον νὰ δεῖξωμεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ καλλιτεχνία αἰσιοδοξεῖ καὶ ἐργάζεται καὶ παρᾶν. Ὁ πρόγκην προσέθεσεν, ὅτι ἦδη διὰ τῆς ἰθροσως τῆς μονίμου Πινακοθήκης ἀποδεικνύει καὶ ἡ Πολιτεία τὸ ἐνδιαφέρον της, θὰ καταβάλλῃ δὲ καὶ αὐτὸς πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ

Τοὺς λόγους τὸν φιλοτέχρον πρόγκηνος, ἐμπνεομένου ἀπὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν πρόδον τῶν τεχνῶν ἐν Ἑλλάδι, ἤκουσαν μετὰ ζωηρᾶς συγκινήσεως οἱ καλλιτέχναι, ἔσπευσαν δὲ νὰ τὸν διαβεβαίωσων ὅτι καὶ αὐτοὶ θὰ ἐργασθῶν, ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ καὶ τῆς Πολιτείας.

Μετὰ τοῦτο ὁ πρόγκην ἐζήτησε τὰς διευθύνσεις τῶν ἐργαστηρίων τῶν καλλιτεχνῶν διὰ νὰ τὰ ἐπισκεφθῇ, ἤρχισε δὲ ἀμέσως τὰς ἐπισκέψεις του. Συνδεδεμένοι ὑπὸ τοῦ ζωγράφου κ. Χατζοπούλου μετέβη εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν γλυπτῶν κ. κ. Τσίμπρον καὶ Ζευγώλη, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ ἐξετάζων τὴν ἐργασίαν των.

φάρσας καὶ ἰσοριθμοὺς κωμωδίας, κατὰ παραγγελίαν καὶ δι' ὄλους τοὺς θιάσους, μετὰ ἔρους συγκαταβατικῶς. Ἐν τῇ καταναλώσει τὸ κέρδος. Ἡ δημοσπονδία τοῦ Ἀττικοῦ ἄλατος (καλαμπούριον, τετραστῆγων κλπ) ὑπόσχεται νὰ ἀποκλείσῃ ἀπὸ τὸ θέατρον κάθε ἄλλον μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν πεντάδα. Καὶ αὐτὸ λέγεται «Φιλολογικὴ εὐσυνειδήσις», νέον σύμπτωμα τῆς ἀσθενείας τῆς παροστίτιδος. Ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦν, οἱ εὐλογημένοι, ὅτι γάνεται οὕτω ἡ προσωπικὴ ἐκάστου ἐντέτης, συγγεομένης τῆς πνευματικῆς των δράσεως μετὰ εἰς τὸν Καῖσδαν τῆς συνεργασίας: Ἄλλ' ὄχι. Ἐληρομνήσαμεν ὅτι τοιοῦτοτρόπως ὁ καθένας ἐξ αὐτῶν θὰ φορτῶν τὰς ἀνοησίας του εἰς τὴν κωμῆδον τοῦ ἄλλου. Ἀλλὰ διατὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ μὴ προσλάβω καὶ τὸν ἀληθῶς ἐξυπνον κωμῆδον κ. Λεζῆ, ὅστις θὰ ἦτο καταλλήλοτατος μετὰ τὸ ἀνάστημά του ὡς σημαιοφόρος τῆς πενταπλῆς συμμαχίας;

Ὁ πρόγκην ἐξεφράσθη μετὰ πολλὴν αἰσιοδοξίαν διὰ τὴν πρόδον, τὴν ὁποίαν ἐπέτελεσεν ἐσχάτως ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη, δὲν ἐφείσθη δὲ λόγων ἐνθαρρυντικῶν πρὸς τοὺς καλλιτέχναις. Ἀτυχῶς ὁμοῦ δὲν εἶχον κληθῆ ὄλοι.

Μετὰ δεκαετῆ ἀπουσίαν εἰς τὸ Παρίσι, ἦλθεν ὁ ζωγράφος κ. Στέλιος Μηλιάδης, ὅστις κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ διαμονῆς του, εἶδεν ἐπανειλημμένως τὰ ἔργα τῶν γινόμενα δεκτὰ εἰς τὸ Σαλόγ, καὶ ἤκουσε τὰς εὐμενεστέρας κολοίσις. Ἐν τελευταίον του ἔργον παριστῶν Βελγικῶν τοπειῶν μετὰ βροχῆν, ἠγοράσθη παρὰ τῆς προηγουμένης Μαρίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. Μηλιάδης, μετὰ μικρῶν διαμονῶν ἐνταῦθα, ὅπου ἦλθε νὰποκομίσῃ μερικὰς σπουδὰς ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν φῶσιν, ἐπιστρέφει εἰς τὸ Παρίσι, ὅπου ἔχει ἐγκατεστημένον καὶ τὸ ἐργαστήριον του

Ἀγορεύθησαν εἰς τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν, καθηγήτρια τοῦ κλειδοκονομῆδον ἡ δεοποιῖς Λήδα Εὐλαμπίον, διπλωματοῦχος τῆς «Μαίστερ-Σισυλε» τοῦ Ὁδείου τῆς Βιέννης καὶ τῆς βοηθῆς τοῦ διαισημον καθηγητοῦ Γκοντόφορη. Διδασκάλισσα τῆς μονωδίας ἡ δις Ἡλέκτρα Παπαγεωργακοπούλου, βοηθητικὸ διδάσκαλο τοῦ κλειδοκονομῆδον ὁ κ. Σπ. Φαραντάτος, Γ. Ἀγαπητὸς καὶ ἡ δις Νέλλη Ἡπίτη, βοηθητικὴ διδασκάλισσα τοῦ βιολίου ἡ δεοποιῖς Ἀντιγόνη Κοψίδα.

Εἰς τὴν καθηγήτριαν τοῦ Ὁδείου κ. Νίνας Φωκᾶ ἀπενεμῆθη ὁ τίτλος ἐφόρου τῆς μονωδίας.

Ἡ μικτὴ χορωδία τοῦ Ὁδείου Λόττενερ ἐτοιμάζει τὸ ὄρατόριον «Ρέκβιεμ» τοῦ Κερουμίνι. Ἡ δεοποιῖς Ρίττετ τῆς Ρεθμικῆς γυμνασιατικῆς κατήρισις τέσσαρας τάξεις, εἰς τὴν ἀνωτέραν τῶν ὁποίων θὰ ἀσκῶνται καὶ μεγαλειότερα τῆς ἡλικίας τῶν 15 ἐτῶν κοράσια.

Ὁ πρόγκην Νικόλαος ἐφιλοτέχνησεν ὁ ἴδιος τὴν παράστασιν τῆς οργαγίδος τῆς «Φιλοδοσιακῆς Ἐνώσεως». Εἶνε ἐν ὄρατον Ἑλληνικὸν τολεῖον, τοῦ ὁποίου δεσπόζει μία ὑψηλόκομος δροῦ καὶ ἕνα βουνό. Ἐπάνω ἀπὸ τὴν σφραγίδα φέρεται ἐν ἡμικυκλίῳ ἡ ἐπωνυμία «Φιλοδοσιακὴ Ἐνωσις», ἀπὸ κάτω δὲ δύο κλάδοι, δάφνης καὶ πλατάνου, εἶνε συνδεδεμένοι ἀριστοτεχνικὰ δι' ἑνὸς σιεφάνου.

Εἰς τὸ Δημοτικὸν θέατρον θὰ δοθῇ μία μονόπρακτος ὄπερα τοῦ διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὁδείου κ. Μαροῖκ «Ἡ Κοροικανὴ ἐκδίκησις». Τὸ ἔργον ἐπαίχθη εἰς τὰς Βουξέλλας καὶ εἰς τὸ «Αντινάου» τῆς Ρώμης καὶ ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν.

Τὸ λιμπρέττο μεταφράζεται ἤδη ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν. Τὴν ὀρχήστραν θὰ διευθῆν ὁ ἴδιος συνθέτης.

— Παρά την άρχαιαν Πολυκόρηνη της Κρήτης εὐρέθη ἑπὶ χαρικῶν ἀγάλμα παρθένου ἀρίστης διατηρήσεως μὲ κεκοιμημένην τὴν κεφαλήν, ἥτις καὶ εὐρέθη παρὰ τὸν κορυμμένον ἐξονοα κόμμωσιν Ταναγρασίας κόρης. Τὸ ἄγαλμα ποικίλην εἰς ἀρχαιοκαπήλους μετεφέρθη εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

— Ἐν Κορίνθῳ ἀνεκαλύφθησαν τρία ἀγάλματα φουκοῦ μεγέθους, τὸ ἐν κατὰ τὸ ἡμῶν μόνον αἰῶν, αὐτοκρατόρων Ρωμαίων, τοῦ Ἀγροῦστου καὶ τῶν υἱῶν ἢ συγγενῶν αὐτοῦ. Εὐρέθησαν παρὰ τὰ ἀριστερὰ τῆς Πυρήνης κρήνης. Ἐκ τῶν ἀνδριάντων ὁ παριστῶν πιθανῶς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀγροῦστου εἶνε γυνὸς ποῖς, κρατῶν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος περιτυλιγμένα ἱμάτια, ἔργον τέχνης καλῆς καὶ διατηρήσεως ἀρίστης.

— Ἐν Ὁλίμπῳ εἰς τὴν θεῶν «Τραγὴ Λάμνα» ἀνευρέθη τῆρας μαρμαρίων ἀγάλμα.

— Ἐν Θέρμῳ εὐρέθη χαλκοῦν ἀγάλματιον νεανίου ἀποσκοπεύοντος.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἡ ποιημαθὴς καὶ πολυγραφώτατος διευθύντης τῶν ἐν Ἀλεξανδροῖα ἐκδομένων περιοδικῶν «Ἐκκλησιαστικῶν Φύλων» καὶ «Πατριαῶν» εἰς γλαυρῶς σελίδας καὶ μὲ πάλαιον ἐπιδοσιασμὸν ἐγράφε τὸν «**Ἐλλάδος Ὁριζυθόν**», τὴν ἀνάστην τοῦ Ραγῆ, δι' ἧς συνεχίζεται τὸ ἔργον τῆς Ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως. Εἶνε ἕνας εὐγλωττος καὶ εὐθύφρων ἀπολογισμὸς τῶν δυνάμειν μᾶς ἀπὸ ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀποφύσεως. Ἐξαρτηθὲν ἀνατυπῶνται ἤδη εἰς β' ἐκδοσιν.

★

Ἡ ἐν Βερολίνῳ μέγιστος ἐργάτων διαρῆναι πρὸς εὐρωπῆως σκοπῶν κ. Γ. Παπανδρεῶν ἐκδοτὴ εἰς ἐν κοινωτάτων τεχνικῶν ἐκδοτῶν ἐν Ἀλεξανδροῖα ὑπὸ τοῦ περιοδικῶν τῶν «Γράμματι» τὸ **Μέλλον** τῆς Ἑλλ. φύλης, ὅσον ἀφορᾷ τὰς Κοινωνικὰς καὶ Πολιτικὰς πιθανότητας τοῦ μέλλοντος. Ἀπορῶνεται ὅτι τὸ Μέλλον, ὅσοι θὰ εἶνε καλύτερον τοῦ Παρόντος, θὰ ἐλποσὴ τὴν ἐπίδοσιν δύο μεγάλων ἰσχυρῶν. Τοῦ Σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς Γυναικός. Πιτεύει ὅτι ὁδηγηθῆναι πολιτικῶς εἰς τὴν δημοκρατίαν, κοινωνικῶς εἰς τὴν μεσίωσιν τῶν οἰκονομικῶν ἀποστάσεων, οἰκογενειακῶς εἰς τὴν χειραφετήσιν τῆς γυναικὸς καὶ ἐξίσωσιν τῶν δύο φύλων.

★

Ἡ ἐν Χανίοις δικηγόρος καὶ τῶος Γενικὸς στοιγγελεὺς Κρήτης κ. Νικ. Παπαδάκης ἐτιμῶς ἀσχοληθεὶς εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ὀνητῶν λέξων, αἰτίνες μαρμαρίων ἐν Κρήτῃ ἐξέδοκε τὰς **Γλωσσικὰς παρατηρήσεις** του. Ἐν τῷ βιβλίῳ του παραθετεῖ 840 λέξεις Ἰταλικῆς ἀντιλήλων οὐτω εἰς τὸν καθαρὸν τῆς Ἑλλ. γλώσσης. Καίτοι νομικὸς ὁ συγγραφεὺς, ἐπέδειξεν ἰσχυρὴν ἑμπειρίαν. Διότι ἐκτός τῆς ἐπιτοχῆς περιουλοῦσιν ἐπιφέρει παρατηρήσεις εὐστόχους, καταλήγει δὲ τὴν μελέτην τὸν διὰ σημεῖωματος περὶ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης καὶ φιλολοῖας. Τὴν ἔργουσαν τοῦ κ. Παπαδάκη ἐπὶ ἔργουσι πλείστοι φιλόλογοι, ἐν οἷς οἱ κ. κ. Χατζιδάκις, καὶ Μιαρῶτης, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς ἐθνικὴν ἔκδοσιν, ἄμα δὲ ὡς ἀφελίμων εἰς τὴν γλωσσικὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης.

★

Ἡ παλαιότατος πρωταγωνιστὴς τοῦ Ἑλλ. θεάτρον καὶ ἐκ τῶν θεμελιωτῶν αὐτοῦ, ἀσφαλὴς δὲ εἰς σῶμα καὶ πνεῦμα καὶ καρδίαν κ. Διον. Ταβουλαρῆς δὲν ἦτο δυνατὸν ἢ νὰ ἐμπνευσθῆν ἐκ τῶν νεκροφῶν πολεμῶν. Καὶ τὰς καλλιτέρας τῶν ἐμπνεύσεων — ὅν ὑπερέχον ἢ «Νίκη» καὶ ἢ «Ἀπελευθέρωσις τῶν Ἰουανίνων» — συνεκέντρωσεν εἰς ἀπείρητον ἐκ 32 σελίδων φυλλάδιον. Εἰς τὰ **Πολεμικὰ ἄσματά** του τὸ ἀσὸν κα καθιστῆ σθεδὸν ἀπαρωσῆστον τὴν Ἑλλεσιν τέχνην. Τυὰ ἐξ αὐτῶν εἶχον ὑποβληθῆ εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἄσμάτων, διαφανήτα, φαίνεται, τὴν προσοχὴν τῶν κρατῶν.

★

Ἡ πῶς νὰ προλαμβάνωμεν τὰς ἀσθενείας ἰδοὺ ἢ προστάθηα τῆς διακομιμῆς ἰατροῦ κ. **Ἄγγελος Κατοῖγρος**, ἢ ὅποια εἰς δόδεκα διαλέξεις συγγενητροθειῶς εἰς τῶν ἐξ ὑπερεκατὸν σελίδων ἐπέτυχε νὰ δώσῃ μὲ μεγάλην ἀπλότητα καὶ σαφήνειαν εἰς τὰς χεῖρας μᾶς ὅλα τὰ προσηνῆτα ὅπλα διὰ νὰ ἀντελεξέσθωμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ὑγείας μᾶς, ὅ ὅποιοι καὶ πολλοὶ εἶνε καὶ ἐπικίνδονοι. Ἀπειθύνεται κυρίως πρὸς τὰς γυναῖκας, αἱ ὅποια ὡς οἰκοδόμοισιν καὶ μητέρας πλὴν τὰ καταλλήλοτα ὄργανα νὰ καταπολεμηθῶν αἱ προλήψεις καὶ διαδοθῶν τὰ ἀληθινὰ φῶτα τῆς ἐπιστήμης. Ἡ «**Υγιεινὴ καὶ ὁσπλεία**» εἶνε ὁ πρόχειρος ἰατρός, ὁ ὑποδεικνὼν τὸν ἀσφαλέστερον τρόπον προφυλάξεως ἀπὸ τῶν κινδύνων, οἱ ὅποιοι περιστοιχίζον τὸν ἄνθρωπον ἀδιάκοπα. Αἱ συμβουλαι συντομῶταται, πρακτικαί, χωρὶς φῶτον ἐπιστημονικῆς σοφίας, ἀρχήστων εἰς ἕνα ἰδιώτην, εἶνε ἄξιαι νὰ ἐφελεκόσων τὴν προσοχὴν παντός, ὅστις θέλει ἰγὰ ὄργανισμὸν. Τὸ βιβλίον τῆς κ. Κατοῖγρος εἶνε τὸ καλλίτερον βοήθημα διὰ τε τοὺς διδάσκοντας καὶ τοὺς διδασκόμενους ἐν τοῖς σχολείοις τὴν ἡγιεινῆν.

★

Ἡ κ. Λεων. Ζώης, ὁ γνησιὸς ἐν Ζακύνθῳ ἱστοριογράφος, ἐδημοσίευσεν εἰς τεύχος πλήρη **Ἀναγραφῶν** τῶν ἐκ αὐτοῦ δημοστευθεῶν ἱστορικῶν μελετῶν, λογοραμικῶν, βιογραφικῶν καὶ ἐκδόσεων ἐν γένει ἀπὸ τοῦ 1887 μέχρι τοῦ 1914. Ἡ ἀναγραφὴ αὕτη παρουσιάζει μίαν ἀληθῶς φιλόπονον ἐργασίαν, χρησιμωτάτην ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως ὡς διαφωτιστικῶν πλείστα σημεῖα τῆς ἐν Ἑλλάτῳ ἰδίως ποικίλης δράσεως, ἀλλὰ χρησιμεῖν ἡμᾶ καὶ ὡς ἀειμύμων ἐπιδοεῖμα διὰ τοὺς συγγραφεῖς ἐκείνους, οἵτινες ἔχον σκοποποιήσῃν ἰδοὺ κ' ἐκτὴ τῆν ἐργασίαν του. Ἡ τοιαύτης ἀναγραφῆς διευκολύνονται ἄρα οἱ μελετηταί, ἐξρησικότες ὁδηγὸν καὶ λαμβάνοντες οὕτω ἀκόπως γνώσιν αὐτῆς.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΡΑΒΒΑΣ

Ἀθθεντικαὶ πολεμικαὶ εἰκόνες. Δράματα μὲ πρωταγωνιστρίαν τὴν γόησσαν Σουζάν Γκρανδέ, τὴν Μπέττυ Νάνσεν—τὴν Σάραν Μπερνάρ τῆς Δανίας—τὴν Ἄστα Νιέλσεν, τὸν Φιλάντερ. Ἡ «**Ἰουδίθ**» καὶ ἢ «**Μασσαλιώτις**» ἦσαν ταινίαι ἐκτάκτου ἐνδιαφέροντος, ὡς καὶ ἢ καταστροφῆς τῆς Λουβαίν. Το «**Gaumont Journal**» διδὲν ὅλα τὰ σπουδαιότερα ἐπίκαιρα γεγονότα, ὅσα καθ' ἔβδομάδα συμβαίνουσι ἀπανταχοῦ. Ὁρχήστρα ἀπολαυστικῆ.

ΡΑΤΗΕ

Ταινίαι μὲ ποικίλας στρατιωτικὰς ἀπεικονίσεις τῶν πεδίων τῶν μαχῶν κ.λ.π. Ὁ Μάικβελ καὶ ἢ σειρά τοῦ Ροκαμβὸλ ἐνεποίησαν μεγάλην ἐντυπωσιν. Ὁ διάσημος ἠθοποιὸς Σουλβέστρ, ἢ Νιέλσεν, ἢ Ρομπίν, ἢ Δελβέ, οἱ κομικοὶ Μὰξ Δίντερ καὶ Ρυγκαντὲν σκορπιζοῦν γέλωτας. *Actualités*. Μὲ τὸ *Pathé journal* παρακολουθεῖ τις τὴν κίνησιν ἐν Εὐρώπῃ. Κατὰ Παρασκευὴν *soirée de gala*. Ὁρχήστρα πλήρης.

ΚΥΒΕΛΗΣ

Διὰν ἐνδιαφέρουσαι ταινίαι τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου. Τὸ Βέλγιον παρήλασεν ἐν ὅλῃ του τῇ καταστροφῇ. Ἐνεφανίσθη ἢ ἔξοχος ἠθοποιὸς Φραντζέσκα Μαρτίνι, ἢ ἐν τῷ Ἰταλικῷ κινηματογραφικῷ διαγωνισμῷ νικήσασα τὴν Λύδαν Μπορέλλι. Ἡ σειρά τῆς Ναπολεοντείου ἐποποιῶς μὲ δύο μεγάλα ἔργα προεκάλεσεν ἐνθουσιασμὸν ὁ δὲ Κόμης Μοντεχρήστος συγκινήσεις. Ἡ Σμυρναϊκὴ ἐστουτυριαντῖνα συνοδεύει τὰς ταινίας.